

Programmabegroting 2019 - 2022

Zeewolde

Programmabegroting 2019 - 2022

Inhoudsopgave

1. Inleidend	4
1.1 Inleiding	4
1.2 Samenstelling bestuursorganen	5
1.3. Kerngegevens	7
1.4 Taakveldenmatrix	9
1.5 Geraamde resultaat op hoofdlijnen	10
1.6 Algemene dekkingsmiddelen (overzicht lasten en baten)	12
1.6.1 Overzicht van algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	12
1.6.2 Totaal overzicht van het geraamde resultaat	12
1.6.3 Incidentele baten en lasten per programma	13
1.6.4 Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	14
1.6.5 Taakstellingen en financiële positie	15
1.6.6 Sociaal Domein	17
1.6.7 Geprognosticeerde balans en EMU saldo	20
2. Lasten en baten per programma	23
2.1 Programma 0 - Zeewolde Bestuurt	24
2.2 Programma 1 - Veilig Zeewolde	30
2.3 Programma 2 - Zeewolde is schoon, heel en bereikbaar	33
2.4 Programma 3 - Zeewolde economisch veerkrachtig	37
2.5 Programma 4 - Naar school in Zeewolde	40
2.6 Programma 5 - Cultureel, sportief en recreatief Zeewolde	43
2.7 Programma 6 - Zeewolde zorgzaam en solidair	48
2.8 Programma 7 - Duurzaam en gezond Zeewolde	53
2.9 Programma 8 - Ruimte en wonen in Zeewolde	57
3. Paragrafen	60
3.1 Lokale heffingen	61
3.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing	67
3.3 Onderhoud kapitaalgoederen	86
3.4 Financiering	92
3.5 Bedrijfsvoering	95
3.6 Verbonden partijen	95
3.7 Paragraaf Grondbeleid	116
3.8 Uitgaande subsidies	116
Bijlage 1: Begrippenlijst	122
Bijlage 2: Overzicht reserves en voorzieningen	126
Bijlage 3: Toelichting op de reserves en voorzieningen	129
Bijlage 4: Uitgebreide geprognosticeerde balans	130
Bijlage 5: Overzicht van de geraamde baten en lasten per taakveld	133

1. Inleidend

1.1 Inleiding

Aan de gemeenteraad,

De nu voorliggende Programmabegroting 2019-2022 is samengesteld op basis van de ons bekende gegevens tot en met april 2018, en op basis van bestaand beleid. De structurele effecten uit de Voorjaarsnota 2018 (raadsbesluit juni 2018) zijn hierin verwerkt.

In onderstaande tabel is eerst inzichtelijk gemaakt wat de afwijking is van de nu voorliggende begrotingscijfers ten opzichte van de inzichten bij de Voorjaarsnota.

Verwacht resultaat ten opzichte van Voorjaarsnota				
Min=Voordeel	2019	2020	2021	2022
Concern resultaat	-3.035	1.268	1.692	2.721
Voorjaarsnota	-3.172	859	1.128	2.536
Verschil	137	409	564	185

Bij de opbouw van de programma's is waar mogelijk aangesloten op de door ons op 18 september 2018 vastgestelde Realisatieagenda 2018-2022.

In zijn algemeenheid is er vanwege de overzichtelijkheid bij de Realisatieagenda voor gekozen om geen speerpunten op te nemen uit vastgestelde beleidsnota's. Na vaststelling hiervan zijn deze activiteiten regulier werk geworden. Aan de beleidsnota's hangt veelal een jaarlijkse planning. Eventuele afwijkingen in de uitvoering zullen bij de Voorjaars- en Zomernota worden toegelicht.

Onderaan deze paragraaf is een tabel opgenomen waarin de effecten van ontwikkelingen in de periode juli tot en met september financieel worden vertaald.

Het nadeel ontstaat met name omdat in de begroting vanaf 2019 de baten en lasten van het sociaal domein (via stelposten) niet langer budgettair neutraal zijn geraamd. De nu bekende (meerjarig) te verwachten baten en lasten zijn geheel verwerkt bij de taakvelden, wat de transparantie ten goede komt. Tezamen met het wegvallen van de precario opbrengsten vanaf 2022 is dit de belangrijkste oorzaak van het tekort.

Om in de komende jaren in de tekorten van het sociaal domein (zorg) te voorzien heeft uw raad op 27 september 2018 een Transformatieplan vastgesteld en daarvoor een bestemmingsreserve ingesteld.

Daarnaast kunnen een aantal ramingen (baten) geactualiseerd worden. Het gaat daarbij met name om aan de huidige (economische) groei gerelateerde zaken als opbrengsten voor woningbouw (OZB en leges), te verwachten opbrengst toeristenbelasting en het stabiliseren van uitgaven voor bijstand.

Met de inzet hiervan en deze te verwachten ontwikkelingen komen wij tot het hieronder voorgestelde dekkingsplan. Dat leidt tot een sluitend meerjarenperspectief.

In de eerste begrotingswijziging 2019 zal deze, tezamen met de overige effecten van eerdere besluitvorming, verwerkt worden.

De effecten van de septembercirculaire zijn op dit moment nog niet bekend. Deze zullen zo nodig afzonderlijk worden aangeboden, uiterlijk bij of kort voor de raadsvergadering.

Ter vergelijk	2019	2020	2021	2022
Saldo Voorjaarsnota 2017	-3.172	859	1.128	2.536
Saldo Programma-begroting 2019 (incl. effecten juni raad)	-3.035	1.268	1.692	2.721
Subtotaal begrotingssaldo	-3.035	1.268	1.692	2.721
Dekkingsplan				
Areaal woningbouw OZB	-125	-300	-425	-575
Areaal Toeristen en forensen	-75	-100	-150	-175
Areaal omgevingsvergunningen	0	-225	-175	-125
Autonome ontwikkelingen kinderopvang		-200	-200	-200
Autonome ontwikkelingen bijstand		-300	-300	-300
Inzet BR Transformatieopgave Sociaal Domein		-250	-500	-1.500
Integraal Huisvestingsplan Onderwijs 2018-2021	26	26	26	26
Septembercirculaire	PM	PM	PM	PM
Totaal begrotingssaldo (-/- = voordeel)	-3.209	-81	-32	-128

1.2 Samenstelling bestuursorganen

Samenstelling college van burgemeester en wethouders sinds 28 juni 2018

Burgemeester	G. J. Gorter	
Gemeentesecretaris	R. C. van Nunspeet	
Wethouders	W. Prins	Leefbaar Zeewolde
	W.P. van der Es	VVD
	E.W. Suithoff	ChristenUnie
	E.J. de Jonge	CDA

Samenstelling gemeenteraad

Voorzitter	G. J. Gorter
Griffier	L. van Heezik

Leden van de raad

Leefbaar Zeewolde	B. G. J. S. Sonneveld (<i>fractievoorzitter</i>) E. van Es E.S. Ekker H.L. Hermans T.S. Schaaf
VVD	J.M.A. Huckriede (<i>fractievoorzitter</i>) H.C. Visser J.M. de Groot
ChristenUnie	E.S.W. Bron (<i>fractievoorzitter</i>) H.G.F. Hübbers E. van de Beld
CDA	B.C. van der Weide (<i>fractievoorzitter</i>) C.M.B. van Dongen-van de Wiel
D66	R.P. Visker (<i>fractievoorzitter</i>) W.J. Westerhuis
PvdA/GroenLinks	Y.M. van Bruggen (<i>fractievoorzitter</i>) E. van Lopik-de Jong
Zeewolde Liberaal	C. Steijger (<i>fractievoorzitter</i>)
BurgerBelang	R.E. Visser (<i>fractievoorzitter</i>)

1.3. Kerngegevens

A. Sociale structuur	2015 Werkelijk	2016 Werkelijk	2017 Werkelijk	2018 Begroot	2019 Begroot
<i>Aantal inwoners 1)2)</i>	22.105	22.466	22.408	22.676	22.618
- 0 - 4 jaar	1.225	1.195	1.178	1.206	1.189
- 5 - 19 jaar	4.864	4.855	4.723	4.900	4.767
- 20 - 64 jaar	13.527	13.815	13.766	13.944	13.895
- 65 jaar en ouder	2.489	2.601	2.741	2.626	2.767
<i>Aantal uitkeringsgerechtigden totaal 3)</i>	273	286	334	291	294
- Wwb (incl. WIJ)	245	263	271	270	270
- IOAW/IOAZ	17	11	24	21	24
- BBZ	11	Nb	39	Nb	Nb
- Wajong 4)	216	225	221	221	219

B. Fysieke structuur					
<i>Oppervlakte gemeente in hectaren 5)</i>	26.897	26.886	26.886	26.886	26.886
- oppervlakte land	24.858	24.726	24.715	24.726	24.726
- oppervlakte binnenwater	2.039	2.160	2.171	2.160	2.160
<i>Aantal woningen 6)*</i>	8.300	8.305	8.305	8.305	8.385
<i>Oppervlakte wegen in 1.000 m)</i>	2.110	2.205	2.205	2.205	2.210
- buiten de bebouwde kom	850	850	850	850	850
- binnen de bebouwde kom	1.260	1.355	1.355	1.355	1.360
<i>Oppervlakte groen in hectaren</i>	697	705	708	712	714
- bermen/sloten buitengebied	361	361	361	361	361
- plantsoen	252	260	263	265	267
- strand	4	4	4	6	6
- bos	80	80	80	80	80

C. Financiële structuur					
<i>Exploitatielasten voor bestemming ex gb 7)</i>					
- totaal (x € 1.000, -)	52.229	51.092	42.603	52.816	50.573
- per inwoner	2.360	2.270	1.901	2.329	2.235
<i>Opbrengst belastingen</i>					
- totaal (x € 1.000, -) 8)	3.746	3.796	3.895	3.921	4.176
- per inwoner	169	170	173	173	155
- totaal (x € 1.000, -) 9)	2.666	3.140	3.633	3.485	3.559
- per inwoner	121	140	162	154	132
<i>Algemene uitkering Gemeentefonds</i>					
- totaal (x € 1.000, -) ex nabetalingen ex sociaal domein	17.050	18.786	19.031	19.566	26.997
- per inwoner 10)	771	840	849	863	1.193

- *1) Aantallen bij begroting per 1 januari & bij jaarrekening 31 december
- *2) Waarvan per 1 januari woonachtig in AZC 274
- *3) Jaarstukken: situatie 31 december, bron jaarstukken 2017 SDV, Begroting: Bron Betaalmaand 2018-08
- *4) Bron: Betaalmaand 2018-03, Algemene uitkering , officieel gegeven; Begroting: Bron Betaalmaand 2018-08
- *5) Bron: Betaalmaand 2018-03, Algemene uitkering , officieel gegeven
- *6) Excl. recreatiewoningen en bijzondere woongebouwen, basis BAG verblijfsobject met woonfunctie, betaalmaand 2018-03 Algemene uitkering , officieel gegeven, Bron begroting: Voorjaarnota, voor 2018 begroot zijn abusievelijk de aantallen op 1 januari voor 2019 opgenomen, in dit overzicht aangepast.
- *7) Dit betreft het geraamde resultaat saldo lasten excl. Grondbedrijf incl. sociaal domein
- *8) OZB eigenaren
- *9) Precario, toeristenbelasting & forensenbelasting
- *10) Als gevolg van de nieuwe verdeelsystematiek in 2019 van het rijk (3D nagenoeg geheel via verdeelmodellen) stijgt het Algemene deel van de Algemene uitkering

1.4 Taakveldenmatrix

Programma 0 - Zeewolde Bestuurt

Taakveld	Omschrijving
0.1	Bestuur
0.2	Burgerzaken
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden
0.4	Overhead
0.5	Treasury
0.61	OZB woningen
0.62	OZB niet-woningen
0.64	Belastingen Overig
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds
0.8	Overige baten en lasten
0.9	Vennootschapsbelasting (VpB)
0.10	Mutaties reserves
0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten

Programma 1 - Veilig Zeewolde

Taakveld	Omschrijving
1.1	Crisisbeheersing en Brandweer
1.2	Openbare orde en Veiligheid

Programma 2 - Zeewolde is schoon, heel en bereikbaar

Taakveld	Omschrijving
2.1	Verkeer en vervoer
2.2	Parkeren
2.3	Recreatieve Havens
2.5	Openbaar vervoer

Programma 3 - Zeewolde economisch veerkrachtig

Taakveld	Omschrijving
3.1	Economische ontwikkeling
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur
3.3	Bedrijfsloket en -regelingen
3.4	Economische promotie

Programma 4 - Naar school in Zeewolde

Taakveld	Omschrijving
4.2	Onderwijshuisvesting
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken

Programma 5 - Cultureel, sportief en recreatief Zeewolde

Taakveld	Omschrijving
5.1	Sportbeleid en activering
5.2	Sportaccommodaties
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie
5.4	Musea
5.5	Cultureel erfgoed
5.6	Media
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie

Programma 6 - Zeewolde zorgzaam en solidair

Taakveld	Omschrijving
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie
6.2	Ondersteuningshuis (wijkteams)
6.3	Inkomensregelingen
6.4	Begeleide participatie
6.5	Arbeidsparticipatie instrumenten gericht op toeleiding naar werk
6.6	Maatwerk-voorzieningen (WMO)
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-
6.82	Geëscaleerde zorg 18-

Programma 7 - Duurzaam en gezond Zeewolde

Taakveld	Omschrijving
7.1	Volksgezondheid
7.2	Riolering en waterzuivering
7.3	Afvalverwijdering en -verwerking
7.4	Millieubeheer
7.5	Begraafplaatsen

Programma 8 - Ruimte en wonen in Zeewolde

Taakveld	Omschrijving
8.1	Ruimtelijke Ordening
8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)
8.3	Wonen en bouwen

1.5 Geraamde resultaat op hoofdlijnen

Algemeen

Onderstaande tabel geeft het geraamde resultaat 2019 per programma weer, en het geraamde totaal saldo van baten en lasten. Voorgenomen onttrekkingen en toevoegingen aan reserves zijn apart zichtbaar gemaakt.

Geraamde totaal saldo van baten en lasten (bedragen x € 1.000)

Programma	Rekening 2017			Begroting 2018 na 9e wijziging			Begroting 2019 primitief		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
0.0 - Zeewolde bestuur	10.290	33.606	-23.316	11.735	35.264	-23.529	12.698	36.237	-23.538
1.0 - Veilig Zeewolde	1.628	40	1.588	1.635	30	1.605	1.669	30	1.639
2.0 - Zeewild schoon, heel en bereikb	4.982	433	4.549	6.136	276	5.860	5.682	283	5.398
3.0 - Zeewolde econ. veerkrachtig	-6.588	2.920	-9.508	1.164	2.832	-1.668	754	2.861	-2.107
4.0 - Naar school in Zeewolde	2.275	213	2.061	2.203	192	2.011	1.675	94	1.581
5.0 - Cultureel, sportief en recr.	3.874	522	3.352	4.938	448	4.490	3.629	445	3.184
6.0 - Zeewolde zorgzaam en solidair	19.278	5.148	14.129	18.433	4.360	14.073	18.982	4.234	14.748
7.0 - Duurzaam en gezond Zeewolde	4.758	3.456	1.302	4.690	3.609	1.081	4.715	3.977	739
8.0 - Ruimte en wonen in Zeewolde	-545	1.785	-2.330	1.266	1.032	234	1.059	4.807	-3.748
Geraamde totaal saldo van baten en lasten	39.951	48.124	-8.172	52.201	48.043	4.158	50.864	52.968	-2.104

Geraamde resultaat (bedragen x € 1.000)

Programma	Rekening 2017			Begroting 2018 na 9e wijziging			Begroting 2019 primitief		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
0.0 - Zeewolde bestuur	10.621	11.593	-972	981	1759	-778	0	325	-325
1.0 - Veilig Zeewolde	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2.0 - Zeewild schoon, heel en bereikb	77	0	77	181	1240	-1.059	281	535	-253
3.0 - Zeewolde econ.veerkrachtig	300	26	274	60	484	-424	0	0	0
4.0 - Naar school in Zeewolde	0	0	0	0	0	0	0	0	0
5.0 - Cultureel, sportief en recreat	0	274	-274	0	1416	-1.416	0	0	0
6.0 - Zeewolde zorgzaam en solidair	0	0	0	0	335	-335	0	0	192
7.0 - Duurzaam en gezond Zeewolde	0	0	0	200	0	200	-100	0	-100
8.0 - Ruimte en wonen in Zeewolde	9.462	268	9.195	0	420	-420	0	445	-445
Mutaties reserves	20.461	12.161	8.300	1.422	5.654	-4.232	181	1.113	-932
Geraamde resultaat			-128			-74			-3.035

Meerjarenperspectief 2019 – 2022

De budgettaire uitkomsten over de jaren 2019- 2022 zijn in onderstaand overzicht opgenomen. Deze zijn gebaseerd op de gegevens tot en met april 2018.

Structurele effecten uit de Voorjaarsnota 2018 (raadbesluit juni 2018) en de meicirculaire zijn hierin ook opgenomen.

Concernresultaat op hoofdlijnen

(bedragen x € 1.000,-)

	Begroting			
	2019	2020	2021	2022
Lasten in programma	50.864	51.273	52.250	52.675
Baten in programma	52.968	49.733	50.467	50.182
Geraamde totaal saldo van baten en lasten	-2.104	1.540	1.783	2.492
Toevoegingen aan reserves	181	381	581	781
Onttrekkingen aan reserves	1.113	653	672	553
Geraamde totaal saldo reserves	-932	-272	-91	229
Geraamde resultaat	-3.035	1.268	1.692	2.721

-/- = voordeel

Bij de toelichtingen per programma

Conform de, bij de Nota van uitgangspunten, vastgestelde rapportagegrenzen, worden bij de toelichtingen op programmaniveau, in paragraaf 2.1 tot en met paragraaf 2.10, de afwijkingen groter dan of gelijk aan € 50.000, - toegelicht op hoofdlijnen.

Zoals gebruikelijk bij de aanbidding van de begroting worden de verschillen tussen 2018 en 2019 nader toegelicht.

Bij bijlage 2 Overzicht van reserves en voorzieningen

Ten aanzien van de voorzieningen in bijlage bij deze Programmabegroting wordt nog het volgende opgemerkt.

De (jaarschijf)bestedingen uit de door uw raad vastgestelde onderhoudsplannen zijn niet opgenomen in de voorliggende exploitatiebegroting. Het Besluit Begroting en Verantwoording schrijft voor dat deze middelen direct op de betreffende voorzieningen (balanspost) moeten worden verantwoord.

Bij de paragraaf kapitaalgoederen wordt er hier dieper op ingegaan.

Zodra werken uitgevoerd (moeten) gaan worden met gebruikmaking van reserves, dan zult u door middel van een Raadsvoorstel met daaraan toegevoegd een begrotingswijziging, voorgesteld worden om hiervoor de financiële middelen beschikbaar te stellen.

1.6 Algemene dekkingsmiddelen (overzicht lasten en baten)

Algemeen

Conform de begrotingsvoorschriften geeft dit hoofdstuk een toelichting op de lasten en baten, die niet direct aan een programma zijn toe te rekenen maar wel van belang zijn voor de uitvoering van het in de raadsprogramma's geformuleerde beleid.

Het gemeentelijke voorzieningenniveau wordt voor een groot deel bekostigd uit algemene dekkingsmiddelen. Het gaat dan om de algemene uitkering uit het Gemeentefonds, onroerende zaakbelastingen, dividenden en het budget voor onvoorziene uitgaven.

Specifieke gemeentelijke heffingen met een vastgesteld bestedingsdoel, zoals de afvalstoffenheffing en de rioolrechten, worden verantwoord onder de baten van het desbetreffende programma. Hetzelfde geldt voor alle specifieke uitkeringen van het Rijk, zoals voor onderwijs en bijstand.

1.6.1 Overzicht van algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

In onderstaande tabel wordt een totaaloverzicht gegeven van de geraamde middelen voor 2019-2022.

Algemene dekkingsmiddelen (bedragen x € 1.000,-)	Rekening 2017	Begroting 2018 na 9e wijziging	Begroting 2019	Jaarschijf 2020	Jaarschijf 2021	Jaarschijf 2022
Algemene uitkering	19.073	19.842	26.997	27.459	27.832	28.114
Onroerend zaakbelastingen	4.882	5.165	5.241	5.278	5.320	5.362
Toeristenbelasting	2.299	2.254	2.279	2.304	2.304	2.304
Precario	961	935	935	935	935	0
Dividend	487	475	475	475	475	475
Forensenbelasting	373	341	345	345	345	345
Totaal	28.075	29.012	36.271	36.796	37.211	36.599

Onvoorzien (bedragen x € 1.000,-)	Rekening 2017	Begroting 2018 na 9e wijziging	Begroting 2019	Jaarschijf 2020	Jaarschijf 2021	Jaarschijf 2022
Onvoorzien incidenteel	0	63	103	104	105	107
Onvoorzien structureel	0	118	186	254	322	390
Totaal	0	181	288	358	427	497

1.6.2 Totaal overzicht van het geraamde resultaat

Onderstaand overzicht geeft een presentatie per begrotingsprogramma op totalen; elk programma is daarbij onderverdeeld naar lasten en baten. In lijn met de begrotingsvoorschriften (BBV) worden de toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves afzonderlijk in beeld gebracht.

Op deze wijze ontstaat een door de raad geautoriseerd geraamd totaal saldo van baten en lasten en een geraamd resultaat. Voor de goede orde merken wij op dat dotaties aan voorzieningen deel uitmaken van de programma's.

Overzicht van geraamde lasten en baten
Bedragen x € 1.000,-

Programma	Begroting 2019		
	primitief		
	lasten	baten	saldo
0.0 - Zeewolde bestuurt	3.923	2.584	1.339
1.0 - Veilig Zeewolde	1.669	30	1.639
2.0 - Zeewld schoon, heel en bereikb	5.682	283	5.398
3.0 - Zeewolde econ. veerkrachtig	754	238	516
4.0 - Naar school in Zeewolde	1.675	94	1.581
5.0 - Cultureel, sportief en recr.	3.629	445	3.184
6.0 - Zeewolde zorgzaam en solidair	18.982	4.234	14.748
7.0 - Duurzaam en gezond Zeewolde	4.715	3.977	739
8.0 - Ruimte en wonen in Zeewolde	1.059	4.807	-3.748
Algemene dekkingsmiddelen	0	36.271	-36.271
Overhead	8.363	5	8.358
Heffing VPB	125	0	125
Onvoorzien	288	0	288
Geraamd totaal saldo van baten en lasten	50.865	52.968	-2.103
Toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves per programma	181	1.113	-932
Resultaat	51.046	54.081	-3.035

1.6.3 Incidentele baten en lasten per programma

Deze alinea vloeit voort uit wet- en regelgeving vanuit het Besluit begroting en verantwoording gemeenten en provincies (Staatscourant 25 juni 2013). Hierin moeten de incidentele en structurele effecten uit de begroting benoemd worden. Het onderscheid tussen structureel of incidenteel wordt gemaakt in de duur: is er sprake van lasten of baten gedurende een periode van maximaal 3 jaar, dan is dit incidenteel. In voorliggende begroting is er geen sprake van incidentele baten of lasten. De begroting is opgemaakt op basis van bestaand beleid eventueel aangevuld met onderwerpen waarvoor een raadsbesluit genomen is.

1.6.4 Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves

Incidentele mutaties in reserves	Begroting 2019		Jaarschijf 2020		Jaarschijf 2021		Jaarschijf 2022	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
Programma								
0.0 - Zeewolde bestuurt	157							
1.0 - Veilig Zeewolde								
2.0 - Zeewld schoon,heel en bereikb	535		92			100		200
3.0 - Zeewolde econ.veerkrachtig								
4.0 - Naar school in Zeewolde								
5.0 - Cultureel, sportief en recreat								
6.0 - Zeewolde zorgzaam en solidair	-192							
7.0 - Duurzaam en gezond Zeewolde								
8.0 - Ruimte en wonen in Zeewolde	70							
Totaal	570		92			100		200

Structurele mutaties in reserves	Begroting 2019		Jaarschijf 2020		Jaarschijf 2021		Jaarschijf 2022	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
Programma								
0.0 - Zeewolde bestuurt	168		203		200		196	
1.0 - Veilig Zeewolde								
2.0 - Zeewld schoon,heel en bereikb		281		381		481		581
3.0 - Zeewolde econ.veerkrachtig								
4.0 - Naar school in Zeewolde								
5.0 - Cultureel, sportief en recreat								
6.0 - Zeewolde zorgzaam en solidair								
7.0 - Duurzaam en gezond Zeewolde		-100						
8.0 - Ruimte en wonen in Zeewolde	375		358		473		357	
Totaal	543	181	562	381	672	481	553	581

	Begroting 2019		Jaarschijf 2020		Jaarschijf 2021		Jaarschijf 2022	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
Mutaties reserves incidenteel/structureel	1.113	181	653	381	672	581	553	781

Bij de onttrekkingen aan reserves zijn er ook mutaties die betrekking hebben op dekkingsreserves. Dit zijn reserves die de dekking zijn voor kapitaallasten van een actief. In Zeewolde zijn deze reserves op niveau, wat inhoudt dat de omvang gelijk is aan de gehele afschrijvingstermijn van deze activa.

1.6.5 Taakstellingen en financiële positie

In 2014 zijn er met de provinciale toezichthouder afspraken gemaakt om op een andere wijze inzicht te geven in de financiële positie. Dit in het kader van het zogeheten Interbestuurlijk toezicht (IBT).

In de tijd gezien zijn er op onderdelen hiervan ook in de wetgeving van het BBV de eisen aangescherpt. Om die reden maakt deze paragraaf vanaf de begroting 2016 en Jaarstukken 2015 onderdeel uit van de Programmabegroting.

Taakstellingen

Bij de vaststelling van de begrotingen zijn er zogeheten taakstellingen opgenomen. Deze posten zorgen er voor dat de begroting op voorhand in evenwicht is. Invulling hiervan is evenwel noodzakelijk, door op de benoemde onderwerpen te bezuinigen. Vaak zal dit niet gelijk mogelijk zijn, maar op korte termijn.

Onderstaand wordt er inzicht gegeven in de taakstellingen die de gemeente Zeewolde in de begroting heeft opgenomen. Invulling geven aan de taakstelling betekent het bedrag op het functionele product te verminderen onder gelijke vermindering van de taakstelling.

Voor eind 2017 geeft dit het volgende overzicht:

Omschrijving	2019	2020	2021	2022
Amendement 2015	-122.115	-63.115	-63.115	-63.115
Dekkingsplan Begroting 2017	-300.000	-300.000	-300.000	-300.000
Dekkingsplan Voorjaarsnota 2017	-150.000	-150.000	-150.000	-150.000
Totaal	-572.115	-513.115	-513.115	-513.115

Stand van zaken Amendement 2015

Naar verwachting zal uiterlijk bij de aanbidding van de derde kwartaalrapportage 2018 duidelijk worden wat van dit dekkingsplan uiteindelijk te realiseren is geweest, waarmee deze taakstelling afgesloten kan worden.

Stand van zaken Dekkingsplan begroting 2017:

Naar verwachting zal bij de aanbidding van de derde kwartaalrapportage 2018 meer bekend zijn over de gevolgen van de gewijzigde BBV wetgeving 2017 op de investeringen met maatschappelijk nut. Deze kunnen niet meer in een keer ten laste van een voorziening word gebracht, maar zullen moeten worden geactiveerd. Dat heeft gevolgen voor de opbouw en omvang van een voorziening.

Stand van zaken Dekkingsplan Voorjaarsnota 2017

Er loopt nog een onderzoek naar de mogelijkheden om de kinderdagopvang en het muziekonderwijs op een andere manier vorm te geven. Verwachting is uiterlijk eind december 2018 over de haalbaarheid hiervan meer duidelijkheid is.

Financiële positie

Het besluit Begroting en verantwoording is vanaf de begroting 2016 en Jaarstukken 2015 uitgebreid met financiële kengetallen. Deze zijn bekend gemaakt in de meicirculaire 2015. Doel hiervan is om inzicht te geven in de financiële positie van de gemeente.

Het gaat om de volgende kengetallen:

1. Netto schuldquote: dit kengetal geeft de schuldenlast van de gemeente weer in verhouding met het totaal van eigen middelen.
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen.
2. Solvabiliteitsratio: dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen.
3. Grondexploitatie: in dit kengetal komt de verhouding van alle bouwgronden in relatie tot het totaal van baten en lasten tot uitdrukking.
Dit geeft weer in hoeverre deze gronden uiteindelijk moeten worden terugverdiend door uitgifte en verkoop hiervan.
4. Structurele exploitatieruimte.
5. Belastingcapaciteit: woonlasten meerpersoonshuishoudens: deze geeft weer de ruimte die een gemeente heeft om zijn belastingen te verhogen.

Verplichting is dat deze deel uitmaken van de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

1.6.6 Sociaal Domein

Bij de begroting en jaarrekening is er vanaf 2017 een samenvattende paragraaf opgenomen waarin de verwachte dan wel werkelijk lasten en baten met elkaar in verband worden gebracht.

Als gevolg van ontwikkelingen zal deze paragraaf na deze begroting geen onderdeel meer uitmaken van de boekwerken.

Vanaf 2019 wordt het grootste gedeelte van de nu nog Integratie uitkering via verdeelmodellen toegewezen aan de gemeente. Vanuit het perspectief van het Rijk is het daarmee gewoon werk geworden. Het op een eenvoudige wijze volgen van de bijdragen vanuit het Rijk en de daarbij horende uitgaven wordt hiermee complex.

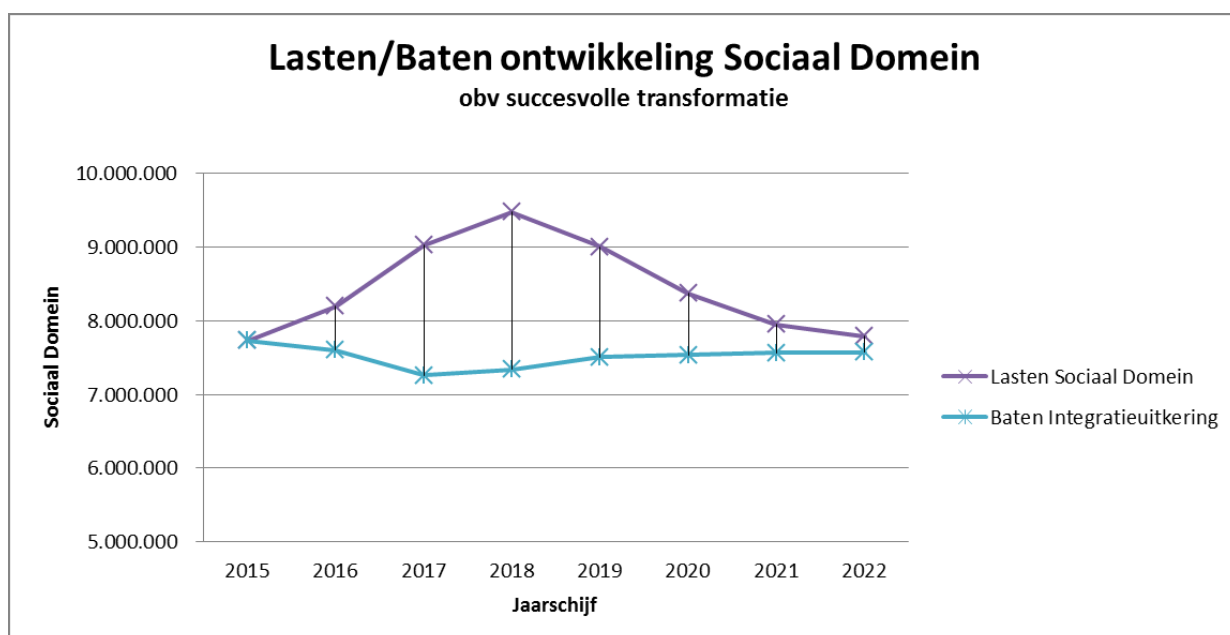
U bent hiervan als raad in de raadsvergadering van september j.l. op de hoogte gesteld, u is hiervoor een handreiking ter beschikking gesteld.

Begroting Sociaal Domein 2019

De recente realisatiecijfers 2017 en de Rijkskorting op het sociaal domein vormen bouwstenen voor een reële baten- en lastenraming.

Op hoofdlijn leidt dit tot het volgende meerjarenoverzicht, waarin te zien is, dat de dekking (blauw) achterblijft bij de geprognosticeerde lasten (paars), waarbij rekening gehouden is met een succesvolle transformatie. Bij een succesvolle transformatie wordt ingezet op preventie, vroeg signalering en het verstrekken van een krachtige ondersteuningsstructuur. Daarnaast worden voorzieningen ingericht die ontbreken in de huidige lokale ondersteuningsstructuur (lichte vormen van ondersteuning die aansluiten bij de eigen omgeving).

De baten in de tabel zijn gebaseerd op de stand van de maartcirculaire 2017. Om een beter beeld van de potentiële tekorten te krijgen is vanuit de maartcirculaire 2018 wel de ontwikkeling van de Integratie Uitkering in kaart gebracht, maar deze is nog concept en zal nog onderhevig zijn aan mutaties en actualisaties.

Rijkskorting en maatregelen

Voor 2017 is de derde en laatste forse korting toegepast bij de integratie uitkering jeugdhulp. Dit betekent dat de verwachting is dat het tekort bij jeugdhulp verder zal oplopen en dat het overschot op de Wmo gelden onvoldoende is om dit tekort te kunnen dekken.

Maatregelen worden genomen om de instroom verder te optimaliseren, om casusregie vanuit het Ondersteuningshuis in te zetten en de jeugdhulp efficiënter in te kopen. Echter naar huidig inzicht houdt het tempo van deze ombuiging geen gelijke tred met de Rijkskorting. Vandaar de inzet op een verdere transformatie binnen het Sociaal Domein.

Hieronder blijkt dat de huidige realistische prognose deels kan worden gedekt uit de integratie-uitkering (basis de septembercirculaire 2017) van het sociaal domein en de reeds voorziene interne apparaatslasten in de begroting. Er is eveneens een ingroeipad nodig om uiteindelijk naar een beter evenwicht van baten en lasten te komen. Naar verwachting kan dit in 2021 worden bereikt in de transformatie van het Sociaal Domein (onder andere door de bovengenoemde maatregelen).

Sociaal Domein									
	Jaar	2015	2016	2017	2018	2019(*)	2020(*)	2021(*)	2022(*)
<i>Realisatie/Prognose lasten</i>									
Participatie		856.977	879.006	963.972	1.012.171	961.562	894.253	849.540	832.549
jeugd		4.156.650	6.046.750	6.682.260	7.016.373	6.665.554	6.198.966	5.889.017	5.771.237
WMO		2.719.963	1.271.448	1.376.567	1.445.395	1.373.126	1.277.007	1.213.156	1.188.893
Lasten totaal		7.733.590	8.197.204	9.022.799	9.473.939	9.000.242	8.370.225	7.951.714	7.792.680
<i>Realisatie/Prognose baten</i>									
Integratieuitkering(**)		7.730.921	7.598.600	7.258.732	7.342.672	7.506.787	7.532.345	7.564.375	7.570.704
Baten totaal		7.730.921	7.598.600	7.258.732	7.342.672	7.506.787	7.532.345	7.564.375	7.570.704
Realisatie/Prognose resultaat(***)		2.669	598.604	1.764.067	2.131.267	1.493.455	837.880	387.339	221.976

(*) Vanaf 2019 wordt ingezet op de verdere transformatie die moet leiden tot een daling van de lasten

(**) Bron: Maartcirculaire 2018 over IBP d.d. 20 maart 2018, (nr. 2018-0000128878)

(***) Over de jaren 2015 - 2017 zijn de tekorten opgevangen in de BR Sociaal Domein, voor de toekomstige jaren is een voorstel opgemaakt waarin wordt toegelicht hoe de transformatie er uit komt te zien en welke middelen nodig zijn om deze transformatie door te voeren.

Ontwikkeling Sociaal Domein

De opdracht is een veerkrachtige samenleving te realiseren, een samenleving waar de jeugd gezond en veilig opgroeit en waar het voor volwassen inwoners goed, gezond en veilig leven en wonen is.

Dat vraagt inzet op preventie, vroegtijdige signalering en gezonde leefstijl o.a. via de leefomgeving van inwoners en met behulp van een integrale benadering om de veerkracht en zelfredzaamheid van individuen en van de gemeenschap te versterken.

Aanvullend op een veerkrachtige samenleving is een ondersteuningsstructuur noodzakelijk, die aansluit bij het sociale netwerk van inwoners en die dichtbij mensen is georganiseerd. Dit versterkt de lokale samenleving zodat inwoners in staat zijn om met hulp van naasten en de sociale omgeving een groot deel van de problemen op te vangen. Wanneer dit niet meer lukt, is het wenselijk om aanvullende ondersteuning (in lichte en waar nodig zwaardere vormen) zo nabij mogelijk te realiseren. Investeren in een robuust, lokaal ondersteuningsnetwerk moet ertoe leiden dat op (afzienbare) termijn minder gespecialiseerde hulp/ondersteuning nodig is of dat deze later ingezet kan worden. Dit komt de

kracht van de samenleving ten goede en helpt de financiële taakstelling het hoofd te bieden.

Om tot deze veerkrachtige samenleving te komen zijn er in Zeewolde een aantal zaken nodig:

1. Inzet op preventie, vroegtijdige signalering en het versterken van een krachtige ondersteuningsstructuur in de lokale samenleving, waarbij organisaties gevraagd wordt om onderlinge verbindingen te leggen en deze te versterken. Het gaat om ondersteuningsvormen die een belangrijke rol vervullen in het dagelijks leven van inwoners.
2. Inrichten van noodzakelijke voorzieningen die ontbreken in de huidige lokale ondersteuningsstructuur. Het gaat om lichte vormen van ondersteuning die aansluiten bij de eigen omgeving.

Wat nodig is om de basis op orde te krijgen, is niet beperkt tot deze onderwerpen. Samen met aangepaste voorzieningen, om te vormen voorzieningen en nieuwe innovatieve voorzieningen vormen zij het lokale ondersteuningsnetwerk. Het streven is dit netwerk door te ontwikkelen tot een krachtig netwerk dat meebeweegt in de richting die de transformatie vraagt.

De grootste transformatie-uitdaging ligt in het bieden van ondersteuning op een integrale wijze, vanuit samenhang gerealiseerd, met een gezamenlijk perspectief. Dit betekent kennis hebben van elkaars structuren en werkwijze. De schaalgrootte van Zeewolde en de huidige korte lijnen vormen een mooie basis. De ambitie is dat professionals elkaar nog beter leren kennen, en vanuit korte lijnen intensief samenwerken met elkaar en voor elkaar.

De opgave is breder dan het bieden van voorzieningen. Het gaat om een andere manier van denken en handelen, om verbindingen te optimaliseren. Dit geldt ook voor de wisselwerking tussen formele en informele zorg (met en door vrijwilligers). Voor dit omdenken hebben professionals steun nodig van hun organisaties zodat zij de ruimte krijgen voor samen leren en innoveren.

Dit gezamenlijk perspectief, deze integrale uitvoering krijgt vorm in de lokale uitvoeringsagenda. Voor deze integrale uitvoeringsagenda gebruiken we het Doelen Inspanningen Netwerk (DIN) als vorm. Het DIN is een aanpak om de doelen en inspanningen integraal en in samenspraak met onze inwoners en onze maatschappelijke partners vorm te geven. De uitdaging is samen te leren en te ontwikkelen, om de uitdaging tot innovatie aan te gaan. Vanuit visie, met daadkracht en lef: *doen wat nodig is!*

1.6.7 Geprognoseerde balans en EMU saldo

Geprognoseerde balans 2019-2022

De geprognoseerde balans maakt dit jaar voor het eerst onderdeel uit van de begroting. Deze balans biedt inzicht in de hoofdlijnen van de effecten van de verwachte financiële ontwikkeling van de gemeente in de komende jaren op de balans.

Uitgangspunten

Voor de onderdelen activa en reserves en voorzieningen geldt dat het verloop hiervan overeenkomt met de verwachte mutaties zoals die in de begroting zijn verwerkt. Voor de overige delen van de balans is een inschatting gemaakt op basis van o.a. ervaringscijfers uit de Jaarstukken.

Balans gemeente Zeewolde

(bedragen x € 1.000,-)	Jaarrekening			Geprognosticeerde balans		
	Ultimo 2017	Ultimo 2018	Ultimo 2019	Ultimo 2020	Ultimo 2021	Ultimo 2022
Activa						
Vaste activa						
<i>Materiële vaste activa</i>	27.149	27.923	26.959	26.031	25.114	24.208
<i>Financiële vaste activa</i>	3.567	2.986	2.982	2.979	2.977	2.975
Totaal vaste activa	30.716	30.909	29.941	29.010	28.091	27.183
Vlottende activa						
<i>Voorraden</i>	38.977	37.360	36.883	31.933	23.563	14.209
<i>Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar</i>	26.955	27.543	28.543	29.543	38.543	48.897
<i>Liquide middelen</i>	541	540	540	540	540	540
<i>Overlopende activa</i>	5.003	5.003	5.003	5.003	5.003	5.003
Totaal vlottende activa	71.476	70.446	70.969	67.019	67.649	68.649
Totaal activa	102.192	101.355	100.909	96.030	95.739	95.832
Passiva						
Vaste passiva						
<i>Eigen vermogen</i>	67.409	67.008	64.874	58.903	57.110	55.921
<i>Voorzieningen</i>	27.408	27.427	29.115	30.206	31.709	32.991
<i>Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer</i>	270	270	270	270	270	270
Totaal vaste passiva	95.087	94.704	94.259	89.379	89.089	89.182
Vlottende passiva						
<i>Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar</i>	3.747	3.291	3.291	3.291	3.291	3.291
<i>Overlopende passiva</i>	3.358	3.359	3.359	3.359	3.359	3.359
Totaal vlottende passiva	7.105	6.650	6.650	6.650	6.650	6.650
Totaal passiva	102.192	101.355	100.910	96.029	95.740	95.832

EMU-saldo

Het EMU-saldo is in 1992 door de EMU ingevoerd om vergelijkingen tussen de verschillende eurolanden te kunnen maken. In het verleden hanteerde elke staat zijn eigen berekening voor het financieringsaldo. Vergelijken was hierdoor moeilijk. Vanaf de Jaarstukken 2012 maakt het onderdeel uit van de Jaarstukken en begroting.

Volgens de regels van de EMU, mag het vorderingstekort niet hoger zijn dan 3% van het bruto binnenlands product (het Verdrag van Maastricht). Hiermee wil men de economische sterkte van de eurolanden behouden. Het EMU-saldo of vorderingensaldo is het financieringsaldo minus deelname aan bedrijven en inkomsten uit kredietverstrekking, uitgedrukt in geld, van een overheid die lid is van de Europese Monetaire Unie (EMU).

Centraal Bureau voor de Statistiek Sector Financiën van de Overheid Antw oordnummer 25000, 2490 XA Den Haag		Vragenlijst Berekening EMU-saldo			
Algemene gegevens:					
Gemeentenaam:	Zeewolde				
Jaar:	Programmabegroting 2019-2022				
Omschrijving	2019 x € 1000,-	2020 x € 1000,-	2021 x € 1000,-	2022 x € 1000,-	
1 Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-2.104 <i>over</i>	1.540 <i>tekort</i>	1.783 <i>tekort</i>	2.492 <i>tekort</i>	
2 Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	964	928	917	905	
3 Bruto dotaties aan de post voorzieningen ten laste van de exploitatie	4.600	4.772	4.785	4.862	
4 Investerings in (im)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd	212	247	312	161	
5 Baten uit bijdragen van andere overheden, de Europese Unie en overigen, die niet op de exploitatie zijn verantwoord en niet al in mindering zijn gebracht bij post 4					
6 Desinvesteringen in (im)materiële vaste activa: Baten uit desinvesteringen in (im)materiële vaste activa (tegen verkoopprijs), voor zover niet op exploitatie verantwoord					
7 Aankoop van grond en de uitgaven aan bouw-, woonrijp maken e.d. (alleen transacties met derden die niet op de exploitatie staan)	11.957	6.424	3.818	2.673	
8 Baten bouwgrondexploitatie: Baten voorzover transacties niet op exploitatie verantwoord	12.346	11.598	12.143	11.982	
9 Lasten op balanspost Voorzieningen voorzover deze transacties met derden betreffen	1.990	2.782	2.365	2.676	
10 Lasten imv transacties met derden, die niet via de onder post 1 genoemde exploitatie lopen, maar rechtstreeks ten laste van de reserves (inclusief fondsen en dergelijke) worden gebracht en die nog niet vallen onder één van bovenstaande posten					
11 Verkoop van effecten: a Gaat u effecten verkopen? (ja/nee) b Zo ja wat is bij verkoop de verwachte boekwinst op de exploitatie?	☐ ja ☒ nee	☐ ja ☒ nee	☐ ja ☒ nee	☐ ja ☒ nee	
Berekend EMU-saldo	1.647	9.385	13.133	14.731	
Ruimte voor toelichting					

2. Lasten en baten per programma

In de programma's zijn posten toegelicht met een afwijking van € 50.000, - of hoger.

Basis van de opzet van de programma's is de aansluiting die gezocht is bij het raadsprogramma en de hieruit geformuleerde realisatieagenda 2018-2022 "Een schone toekomst" van het college.

Hieraan zijn ook de doelstellingen (ook meerjarig) gekoppeld.

De begroting is opgesteld middels de kaders van bestaand beleid, op onderdelen aangevuld met besluitvorming door de raad voor zover deze nog niet verwerkt waren in het perspectief. Vanuit dit bestaande beleid zijn voor 2019 benoemde prestaties uitgewerkt.

2.1 Programma 0 - Zeewolde Bestuurt

Algemeen

Het programma omvat de gemeentelijke dienstverlening, de kosten van de bestuursorganen (gemeenteraad, commissies en burgemeester en wethouders) en de ondersteuning daarvan.

Het programma omvat de zorg voor een in meerjarenperspectief sluitende begroting.

Hoofddoelstelling

Als bestuur en organisatie van Zeewolde werken wij vraaggericht, slagvaardig, oplossingsgericht en efficiënt. Inwoners worden zo vroeg mogelijk betrokken bij de voorbereiding van belangrijke beslissingen. Wij zijn terughoudend met gemeentelijke regelgeving.

Dienstverlening wordt voor burgers en bedrijven zo dichtbij mogelijk georganiseerd.

Wij voeren een degelijk financieel beleid gericht op een structureel sluitende begroting.

De lokale lasten blijven, behoudens inflatiecorrectie, gelijk. Voor noodzakelijke ombuigingen gelden de daarvoor door de raad gestelde kaders.

Vastgestelde beleidskaders

Voor de uitvoering van het beleid zijn de volgende bestuurlijke kaders van belang:

Kader	Looptijd	Vastgesteld	Actualisatie
Coalitieakkoord en Collegeprogramma	2018 t/m 2022	2018	2022
Realisatieplan E-Zeewolde+ NUP	2010 t/m 2013	2010	Opgegaan in roadmap 2020
Algemene subsidieverordening	Onbepaald	2012	Naar behoefte
Raadsbesluit kaders voor ombuigingen (februari 2010)	2010 t/m 2014	2010	N.v.t.
Raadsbesluit stand van zaken sluitende meerjarenbegroting (maart 2011)	2011 t/m 2014	2011	N.v.t.
Raadsbesluit kaders ombuigingen (juni 2015)	2016 E.V.	2015	N.v.t.
Nota Reserves en Voorzieningen	2017 t/m 2020	2017	2020
Treasurystatuut gemeente Zeewolde 2015	Onbepaald	2015	Naar behoefte
Financiële verordening gemeente Zeewolde	Onbepaald	2017	Naar behoefte
Nota Waarderen en afschrijven	2017 t/m 2020	2017	2020
Beheersplan Openbare gebouwen	2015 t/m 2018	2015	2018
Nota Weerstandsvermogen en risicobeheersing	2015 t/m 2018	2015	2018

Wat willen we bereiken (effecten)?

Speerpunten voor 2019 t/m 2022

1. Inwoners, bedrijven, organisaties c.a. worden bij de voorbereiding c.q. voorafgaand aan planvorming hierbij betrokken.
2. We ontwikkelen een moderne(re) vergadercultuur.
3. Democratische legitimatie van besluiten.
4. Voor 1 oktober 2019 in samenspraak met alle betrokkenen een Toekomstvisie 2040 op hoofdlijnen.
5. Wij zullen deugdelijke oplossingen vinden voor het te voorziene tekort in de begroting 2019-2022.
6. De éénmalige opbrengst van leges van het nieuwe windpark wordt gedeeltelijk ingezet voor initiatieven op het gebied van energietransitie.
7. Uitgaven worden blijvend kritisch, en zonder uitzondering van enig beleidsterrein, bezien.
8. Lasten voor inwoners en bedrijven worden, passend bij het gewenste voorzieningenniveau, zo laag mogelijk gehouden.

Wat gaan we daarvoor doen (prestaties)?

- 1.1 Bepalen om welke plannen en vraagstukken het gaat.
- 1.2 Bepalen op welke moment de betrokkenheid vorm krijgt.
- 1.3 Bepalen op welke wijze de betrokkenheid vorm krijgt.
- 1.4 Training/opleiding van bestuur en relevante medewerkers.
- 2.1 De verschillende mogelijkheden elders beproefde vergaderwijzen in kaart brengen en op basis hiervan een keuze maken.
- 3.1 Investeren in bewustwording dat betrokkenheid c.q. participatie bij planvorming betekent dat er binnen door de gemeenteraad en wet- en regelgeving gestelde kaders geluisterd wordt naar wensen van inwoners en bedrijven.
- 4.1 We richten ons tot de inwoners van Zeewolde met als centrale vraag:
  - Wat vindt u belangrijk voor en in Zeewolde?
  - Hoe ziet het Zeewolde van de toekomst er uit en wat heeft u daarvoor over en nodig?
- 4.2 Stuurgroep en projectgroep samenstellen.
Werkwijze / profiel bepalen.
Opdracht formuleren.
- 5.1 Scherpe keuzes maken over de uit te voeren taken inclusief het daarbij horende kwaliteitsniveau, in relatie tot de beschikbare middelen.
- 6.1 Bij de behandeling van de begroting wordt aan de raad voorgesteld hiervoor van het geraamde jaarresultaat 2019 (circa € 3,0 miljoen) een bestemmingsreserve in te stellen.
- 7.1 Scherpe keuzes maken over de uit te voeren taken inclusief het daarbij horende kwaliteitsniveau, in relatie tot de beschikbare middelen.
- 8.1 Scherpe keuzes maken over de uit te voeren taken inclusief het daarbij horende kwaliteitsniveau, in relatie tot de beschikbare middelen.

Verbonden partijen bij dit programma

Naam verbonden partij	Gevestigd	Doel	Soort deelname	Raadsbesluit	In werking tredings datum	Programma
NV Alliander	Arnhem	belegging	Aandelenbezit			0
NV Vitens Flevoland (voorheen Hydron Flevoland)	Lelystad	belegging	Aandelenbezit			0
NV Bank Ned. Gemeenten	Den Haag	belegging	Aandelenbezit			0
Meerinzicht	Ermelo	Bedrijfsvoeringstaken ; waaronder de heffing en invordering van belastingen	lid gemeenschappelijke regeling	12-12-2013	01-01-2015	0

Voor een verdere toelichting wordt verwezen naar de paragraaf Verbonden partijen.

Beleidsindicatoren bij dit programma

Zeewolde		NL			Taakveld		
eenheid	2017	2018	2019	in referentie jaar	Bron	Beschrijving	
Fte per 1.000 inwoners	5,38	5,2	5,2	Niet beschikbaar	Eigen gemeente		0
Fte per 1.000 inwoners	5,15	5,22	5,22	Niet beschikbaar	Eigen gemeente		0
Kosten per inwoner	547	457	320	Niet beschikbaar	Eigen gemeente		0
Kosten als % van de totale loonsom	4%	4%	2%	Niet beschikbaar	Eigen gemeente		0
Totale kosten inhuur externen	304.086	357.545	105.099	Niet beschikbaar	Eigen gemeente		0
% van totale lasten	16%	16%	13%	Niet beschikbaar	Eigen gemeente		0

Noot kolom "waarde":

De kolom waarde is overeenkomstig de waarde uit "Waar staat je gemeente".

Wat mag het kosten?

(bedragen x € 1.000,-)

Lasten

	Rekening 2017	Begroting 2018 na 9e wijziging	Begroting 2019
0.1 - Bestuur	1.060	974	1.102
0.2 - Burgerzaken	654	1.236	610
0.3 - Beheer overige geb. en gronden	243	70	29
0.4 - Overhead	8.001	7.881	8.363
0.5 - Treasury	4	10	3
0.61 - OZB - woningen	222	121	172
0.62 - OZB - niet woningen	0	0	0
0.64 - Belastingen overig	0	0	0
0.7 - Alg. uitkering gemeentefonds	0	0	0
0.8 - Overige baten en lasten	0	1.308	2.295
0.9 - Vennootschapsbelasting (VpB)	107	133	125
0.10 - Mutaties reserves	20.461	1.422	181
0.11 - Resultaat rek.baten en lasten	-128	0	0
Totaal	30.623	13.158	12.880

Baten

	Rekening 2017	Begroting 2018 na 9e wijziging	Begroting 2019
0.1 - Bestuur	0	0	0
0.2 - Burgerzaken	437	377	343
0.3 - Beheer overige geb. en gronden	163	119	112
0.4 - Overhead	263	78	5
0.5 - Treasury	533	532	531
0.61 - OZB - woningen	2.504	2.618	2.652
0.62 - OZB - niet woningen	2.412	2.587	2.629
0.64 - Belastingen overig	961	935	935
0.7 - Alg. uitkering gemeentefonds	26.333	27.243	28.587
0.8 - Overige baten en lasten	0	775	443
0.9 - Vennootschapsbelasting (VpB)	0	0	0
0.10 - Mutaties reserves	12.161	5.654	1.113
0.11 - Resultaat rek.baten en lasten	0	0	0
Totaal	45.767	40.918	37.350
Saldo programma	-15.144	-27.760	-24.470

Analyse begroting 2018 t/m 9^e wijziging – begroting 2019

Dit programma heeft een nadelige mutatie van € 3.290.000,-.

Belangrijkste oorzaak van dit voordeel zijn de effecten uit de meicirculaire, zowel voor de algemene uitkering als wel de Integratie uitkering (voordelig € 1.344.000,-)

De Overige baten en lasten worden nadelig gemuteerd door de diverse effecten uit de verwerking van de Voorjaarsnota 2018. In totaal betreft het een nadelig effect van € 332.000,-

Bij de heffing van de OZB is er een verschuiving tussen taakvelden zichtbaar, als gevolg van nieuwe wetgeving voor de aanslagoplegging.

Binnen de Mutaties reserves wordt de inzet van reserves verantwoord, voor 2019 een nadelig effect van € 3.299.000,-. Het gaat hier om bedragen die gedoteerd worden aan de reserves (lasten voor de exploitatie) en bedragen die onttrokken worden aan de reserves (baten voor de exploitatie). Jaarlijks vindt er een update plaats van deze posten. Om die reden wordt vergelijkbaarheid met oude jaren bemoeilijkt.

De mutaties in 2019 hebben voornamelijk betrekking op integraal wijkbeheer, organisatieontwikkeling, acquisitie bedrijfsvestigingen, bedrijfsrisico Grondbedrijf. Een overzicht van deze reserves treft u aan in de bijlage "Staat van reserves en voorzieningen" bij deze begroting.

Op het taakveld Resultaat rekening baten en lasten wordt het begrotingsaldo later opgenomen.

Meerjarenraming 2020 tot en met 2022
(bedragen x € 1.000,-)

	Begroting 2020		Begroting 2021		Begroting 2022	
	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten
0.1 - Bestuur	1.100	0	1.100	0	1.120	0
0.2 - Burgerzaken	550	339	575	345	607	351
0.3 - Beheer overige geb. en gronden	29	112	29	112	29	112
0.4 - Overhead	8.520	5	8.453	5	8.479	5
0.5 - Treasury	6	531	3	531	6	531
0.61 - OZB - woningen	171	2.681	169	2.716	169	2.750
0.62 - OZB - niet woningen	0	2.637	0	2.645	0	2.652
0.64 - Belastingen overig	0	935	0	935	0	0
0.7 - Alg. uitkering gemeentefonds	0	29.049	0	29.423	0	29.712
0.8 - Overige baten en lasten	2.883	561	3.660	679	3.957	797
0.9 - Vennootschapsbelasting (VpB)	108	0	223	0	107	0
0.10 - Mutaties reserves	381	653	581	672	781	553
Totaal	13.749	37.503	14.793	38.062	15.256	37.463

2.2 Programma 1 - Veilig Zeewolde

Algemeen

Het programma omvat de zorg voor de openbare orde en veiligheid.

Hoofddoelstelling

Wij zorgen ervoor dat iedereen in Zeewolde zich in de openbare ruimte veilig voelt en veilig is. Uitgangspunt daarbij is dat inwoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties en gemeente daar vanuit de eigen verantwoordelijkheid een bijdrage aan leveren.

Vastgestelde beleidskaders

Voor de uitvoering van het beleid zijn de volgende bestuurlijke kaders van belang:

Kader	Looptijd	Vastgesteld	Actualisatie
Nota Integrale Veiligheid	2014 t/m 2018	2014	2018
Integrale handhavingnota en uitvoeringsprogramma handhaving	2011 t/m 2015	2013	2017
Regionaal Beleids- en Crisisplan	2015 t/m 2018	2015	2018
(Regionale) Draaiboeken rampen en crisis	2014 t/m 2018	2014	2018

Wat willen we bereiken (effecten)?

Speerpunten voor 2019 t/m 2022

In deze collegeperiode zal het vastgestelde beleid voortgezet worden.

Wat gaan we daarvoor doen (prestatie)

Voor 2019 zijn er geen speerpunten geformuleerd.

Verbonden partijen bij dit programma

Naam verbonden partij	Gevestigd	Doel	Soort deelname	Raadsbesluit	In werking tredings datum	Programma
Veiligheidsregio Flevoland	Lelystad	Verschillende hulpverleningsdiensten (rampen- en crisisbestrijding)	lid gemeenschappelijke regeling	29 november 2007	1 januari 2008	1

Voor een verdere toelichting wordt verwezen naar de paragraaf Verbonden partijen.

Beleidsindicatoren bij dit programma

Besluit Begroting en Verantwoording									
Zeewolde									
NL in referentie									
Indicator	eenheid	2015	2016	2017	2018	jaar	Bron	Beschrijving	Taakveld
Winkeldiefstal per 1.000 inwoners	aantal per 1.000 inwoners	0,7	2	1,1	nnp	2,2	CBS - Geregistreerde criminaliteit & Diefstallen	Het aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners.	1
Geweldsmisdrijven per 1.000 inwoners	aantal per 1.000 inwoners	3,1	3,8	4,3	nnp	5	CBS - Geregistreerde criminaliteit & Diefstallen	Het aantal geweldsmisdrijven, per 1.000 inwoners. Voorbeelden van geweldsmisdrijven zijn seksuele misdrijven, levensdelicten zoals moord en doodslag en dood en lichamelijk letsel door schuld (bedreiging, mishandeling, etc.).	1
Diefstal uit woning per 1.000 inwoners	aantal per 1.000 inwoners	1,9	2,5	2	nnp	2,9	CBS - Geregistreerde criminaliteit & Diefstallen	Het aantal diefstallen uit woningen, per 1.000 inwoners.	1
Vernieling en beschadiging per 1.000 inwoners	aantal per 1.000 inwoners	4	5,2	4,5	nnp	4,8	CBS - Geregistreerde criminaliteit & Diefstallen	Het aantal vernielingen en beschadigingen, per 1.000 inwoners.	1
Verwijzingen Halt	per 10.000 inw.		114	149	nnp	131	Bureau Halt	Het aantal verwijzingen naar Halt, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 12-17 jaar.	1
Hardekern jongeren	per 10.000 inw.	nnp	nnp	nnp	nnp	1,3	Korps Landelijke Politiediensten (KLPD)	Het aantal hardekern jongeren, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 12-24 jaar.	1
Jongeren met delict voor rechter	%	0,6	nnp	nnp	nnp	1,45	Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel	Het percentage jongeren (12-21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen.	1

www.waarslaatjegemeente.nl DD 100818

Noot kolom "waarde":

De kolom waarde is overeenkomstig de waarde uit "Waar staat je gemeente".

Wat mag het kosten?

(bedragen x € 1.000,-)

Lasten

	Rekening 2017	Begroting 2018 na 9e wijziging	Begroting 2019
1.1 - Crisisbeheersing en brandweer	1.310	1.343	1.342
1.2 - Openbare orde en veiligheid	318	292	326
Totaal	1.628	1.635	1.669

Baten

	Rekening 2017	Begroting 2018 na 9e wijziging	Begroting 2019
1.1 - Crisisbeheersing en brandweer	0	0	0
1.2 - Openbare orde en veiligheid	40	30	30
Totaal	40	30	30

Saldo programma	1.588	1.605	1.639
------------------------	--------------	--------------	--------------

Analyse begroting 2018 9^e wijziging – begroting 2019

Dit programma heeft een nadelig saldo van € 34.000,-.

Dit behoeft geen verdere toelichting.

Meerjarenraming 2020 tot en met 2022

(bedragen x € 1.000,-)

	Begroting 2020		Begroting 2021		Begroting 2022	
	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten
1.1 - Crisisbeheersing en brandweer	1.342	0	1.342	0	1.342	0
1.2 - Openbare orde en veiligheid	326	30	326	30	326	30
Totaal	1.669	30	1.669	30	1.669	30

2.3 Programma 2 - Zeewolde is schoon, heel en bereikbaar

Algemeen

Het programma omvat de aanleg en het onderhoud van wegen, straten, pleinen, waterwegen en watergangen. Ook valt onder dit programma de zorg voor parkeren en de bereikbaarheid per openbaar vervoer.

Hoofddoelstelling

Samen met de inwoners zorgen we voor een woon- en leefomgeving die schoon, heel en bereikbaar is. We werken aan verbeteringen van de bereikbaarheid van Zeewolde zowel met openbaar vervoer als over de weg.

Vastgestelde beleidskaders

Voor de uitvoering van het beleid zijn de volgende bestuurlijke kaders van belang:

Kader	Looptijd	Vastgesteld	Actualisatie
Beheersplan Wegen	2015 t/m 2019	2015	2019
Beheersplan Kunstwerken	2016 t/m 2019	2015	2019
Beheersplan Groen binnen bebouwde kom	2017 t/m 2020	2017	2020
Beheersplan Groen beplanting, bermen en sloten buitengebied	2010 t/m 2013	2010	2018
Beheersplan Openbare verlichting	2018 t/m 2021	2017	2021
Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan	2011 t/m 2020	2011	2020
Grondwaterplan	2011 t/m 2016	2011	2018
Gladheidsbestrijdingsplan	2009 t/m 2015	2015	Naar behoefte
Beeldkwaliteitsplan Openbare ruimte	Onbepaald	2012	Naar behoefte

Wat willen we bereiken (effecten)?

Speerpunten voor 2019 t/m 2022

1. Wij willen de kwaliteitsverbetering van wegen in het buitengebied versnellen en het planmatig onderhoud verder versterken.
2. Wij blijven ons (samen met de provincie) inzetten voor een verbeterde doorstroming richting Nijkerk/A28.
3. Wij willen ons inzetten voor meer OV en vraag gestuurd vervoer zoals Regiotaxi en Mobiliteit centrale.
4. De beperking van de bereikbaarheid van Zeewolde over het water (als gevolg van kranswier/fonteinkruid) krijgt extra aandacht.
5. Wij zetten in op het stimuleren van personenvervoer per boot (watertaxi naar Harderwijk/Ermelo).

Wat gaan we daarvoor doen (prestaties)

- 1.1 Een hierop gebaseerd wegenbeheerplan opstellen waarin hieraan aandacht wordt besteed.
De (extra) zomerschade 2018 hierbij betrekken.
- 2.1 Wij zullen de belangen op dit terrein inbrengen in de overleggen met provincies en nabuurgemeenten.
- 3.1 Initiatieven op dit terrein worden waar mogelijk en nodig genomen en met belangstelling afgewacht.
- 4.1 Samen met de aan de Coöperatie Gastvrije Randmeren deelnemende gemeente tot een aanpak hiervan komen.
- 5.1 Samen met relevante partners gaan we onderzocht wat de mogelijkheden zijn en of er belangstelling is vanuit het bedrijfsleven.

Verbonden partijen bij dit programma

Er maken geen verbonden partijen onderdeel uit van dit programma.

Beleidsindicatoren bij dit programma

Besluit Begroting en Verantwoording								Taakveld	
Zeewolde						NL in referentie jaar	Bron	Beschrijving	
Indicator	eenheid	2015	2016	2017	2018				
Ziekenhuisopname nav verkeersongeval met een motorvoertuig	%	4	nnp	nnp	nnp	8	Veiligheid NL	als aandeel van het totaal aantal ongevallen die leiden tot ziekenhuisopnamen.	2
Ziekenhuisopname nav vervoersongeval met een fietser	%	9	nnp	nnp	nnp	9	Veiligheid NL	als aandeel van het totaal aantal ongevallen die leiden tot ziekenhuisopnamen.	2
www.waarstaatjegemeente.nl DD 100818									

Noot kolom "waarde":

De kolom waarde is overeenkomstig de waarde uit "Waar staat je gemeente".

Wat mag het kosten?

(bedragen x € 1.000,-)

Lasten

	Rekening 2017	Begroting 2018 na 9e wijziging	Begroting 2019
2.1 - Verkeer en vervoer	0	6.033	5.576
2.1 - Verkeer en wegen	4.843	0	0
2.2 - Parkeren	62	54	54
2.3 - Recreatieve havens	58	49	51
2.5 - Openbaar vervoer	18	0	1
Totaal	4.982	6.136	5.682

Baten

	Rekening 2017	Begroting 2018 na 9e wijziging	Begroting 2019
2.1 - Verkeer en vervoer	0	249	257
2.1 - Verkeer en wegen	402	0	0
2.2 - Parkeren	0	0	0
2.3 - Recreatieve havens	4	2	2
2.5 - Openbaar vervoer	27	25	25
Totaal	433	276	283

Saldo programma	4.549	5.860	5.398
------------------------	--------------	--------------	--------------

Analyse begroting 2018 9^e wijziging – begroting 2019

Dit programma heeft een voordelig saldo van € 462.000,-.

Dit voordelige saldo wordt met name veroorzaakt door het taakveld Integraal Wijkbeheer (€ 465.000,- voordelig) voor het groot onderhoud Zeewolde Noord. Hier tegen over staat een gelijktijdige onttrekking aan de bestemmingsreserve op taakveld 0.10 Mutaties reserves, waardoor dit een neutraal effect heeft op het resultaat.

Meerjarenraming 2020 tot en met 2022

(bedragen x € 1.000,-)

	Begroting 2020		Begroting 2021		Begroting 2022	
	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten
2.2 - Parkeren	54	0	54	0	54	0
2.3 - Recreatieve havens	51	2	51	2	51	2
2.1 - Verkeer en vervoer	5.475	259	5.324	261	5.351	264
2.5 - Openbaar vervoer	1	25	1	25	1	25
Totaal	5.581	286	5.430	288	5.457	290

2.4 Programma 3 - Zeewolde economisch veerkrachtig

Algemeen

Het programma omvat alle activiteiten gericht op het stimuleren en versterken van de lokale economie en werkgelegenheid.

Hoofddoelstelling

Wij bieden ondernemers een goed vestigingsklimaat. Maatwerk is daarbij het uitgangspunt. De lokale werkgelegenheid neemt toe waarmee de in- en uitgaande pendel van arbeid beperkt wordt. Er is een goed samenwerkend geheel aan winkeliers en dat stimuleert de lokale bestedingen. Bij aanbesteding en opdrachtverlening door de gemeente vinden wij duurzaamheid belangrijk.

Vastgestelde beleidskaders

Voor de uitvoering van het beleid zijn de volgende bestuurlijke kaders van belang:

Kader	Looptijd	Vastgesteld	Actualisatie
Gemeentelijke Vestigingsvisie Zeewolde: 'Werken aan werk op eigen bodem'	2013 t/m 2017	2013	2017
Masterplan Centrum Zeewolde 2011*	2012 t/m 2026	2012	T.z.t.
Uitvoeringsplan Promotie en acquisitie	Onbepaald	2007	Onbepaalde tijd
Actiewijzer "Wij samen Zeewolde"	Onbepaald	2017	Periodiek evalueren en bijsturen

*Afhankelijk van de uitkomsten van het traject Centrumvisie (wij samen Zeewolde) kan er een aanleiding zijn tot actualisatie.

Wat willen we bereiken (effecten)?

Speerpunten voor 2019 t/m 2022

1. Wij bieden bestaande bedrijven die dat willen uitbreidingsmogelijkheden.
2. Wij bieden nieuwe bedrijven vestigingsmogelijkheden op een hen en ons passende locatie.
3. Wij scheppen een kader dat werving van specifieke bedrijven mogelijk maakt.
4. Wij scheppen positieve randvoorwaarden voor een betere balans tussen in- en uitgaande pendel woon werkverkeer. Werkgelegenheid van kennisintensieve en innovatieve bedrijven.
5. Samen met werkgevers zoeken wij naar meer permanente oplossingen (integratie) in het dorp.
6. Een attractief en florerend centrum van Zeewolde.
7. Alle winkels mogen van 13.00 tot 20.00u open op zon- en feestdagen. Dit evalueren we met alle betrokkenen na 2 jaar.

Wat gaan we daarvoor doen (prestaties)

- 1.1 Monitoren hoe de vraag zich zowel kwantitatief als kwalitatief ontwikkelt.
- 1.2 Met betrokken partijen inzetten op aansluiting van een passend aanbod voor deze doelgroepen.
- 1.3 Initiatief nemen voor noodzakelijke planontwikkeling, zowel in nieuwbouw als herontwikkeling van bestaand vastgoed.
- 1.4 Het belang van duurzaamheid hierbij onder de aandacht brengen.
- 2.1 Binnen de planologische mogelijkheden er voor zorgen dat er een toereikend aanbod aan vestigingsmogelijkheden (zowel nieuw als bestaand) voorhanden is.
- 3.1 De impact die gevestigde bedrijven op diverse facetten (financieel, duurzaamheid, uitstraling, "lust en last", maatschappelijk) hebben analyseren.
- 3.2 Op basis van de resultaten en te maken keuzes uitvoeren van gerichte promotie en acquisitie, waaronder ook op het vlak van recreatie en toerisme.
- 4.1 Het voorhanden hebben en houden van een breed aanbod aan vestigingsmogelijkheden.
- 4.2 Zorgen voor een aantrekkelijk woon- en voorzieningenmilieu om de komst van deze bedrijven en werknemers aantrekkelijker te maken.
- 4.3 Initiatieven benaderen vanuit de grondhouding "denken in mogelijkheden".
- 5.1 Kleinschalige huisvesting voor doelgroepen in de kern planologisch faciliteren (maatwerk).
Op lange termijn eindigt de tijdelijk vergunde locatie Bosruiterweg 14- 16.
- 6.1 De centrumcoördinator gaat met inwoners, ondernemers en eigenaren uitvoering geven aan het vastgestelde actieplan.
- 7.1 Aanpassen van de winkeltijdenverordening om de nieuwe openingstijden mogelijk te kunnen maken.
- 7.2 In de reguliere overlegstructuur met de (centrum)ondernemers de ervaringen monitoren.
- 7.3 Het uitvoeren van een evaluatie in navolging van het behoefteonderzoek uit 2017.

Verbonden partijen bij dit programma

Er maken geen verbonden partijen onderdeel uit van dit programma.

Beleidsindicatoren bij dit programma

Besluit Begroting en Verantwoording										
Zeewolde										
NL in referentie jaar										
Indicator	Eenheid	2015	2016	2017	2018		Bron	Beschrijving	Taakveld	
Vestigingen	per 1.000 inw 15-64jr	163,5	163,8	162,3	nnp		LISA	Het aantal vestigingen van bedrijven, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.	3	
Funciemenging	%	57,4	57,2	57,7	nnp		LISA	De funciemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen.	3	

www.waarstaategemeente.nl DD 100818

Noot kolom "waarde":

De kolom waarde is overeenkomstig de waarde uit "Waar staat je gemeente".

Wat mag het kosten?

(bedragen x € 1.000,-)

Lasten

	Rekening 2017	Begroting 2018 na 9e wijziging	Begroting 2019
3.1 - Economische ontwikkeling	66	522	18
3.2 - Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-7.359	0	0
3.3 - Bedrijfsloket en -regelingen	245	210	235
3.4 - Economische promotie	461	432	501
Totaal	-6.588	1.164	754

Baten

	Rekening 2017	Begroting 2018 na 9e wijziging	Begroting 2019
3.1 - Economische ontwikkeling	0	0	0
3.2 - Fysieke bedrijfsinfrastructuur	0	0	0
3.3 - Bedrijfsloket en -regelingen	80	83	83
3.4 - Economische promotie	2.839	2.749	2.778
Totaal	2.920	2.832	2.861

Saldo programma	-9.508	-1.668	-2.107
------------------------	---------------	---------------	---------------

Analyse begroting 2018 9^e wijziging – begroting 2019

Dit programma heeft een voordelig saldo van € 439.000,-.

Het voordeel ontstaat met name bij het taakveld economische ontwikkeling (€ 504.000,-). De Actiewijzer Wij Samen Zeewolde voor een toekomstbestendig centrumgebied liep tot 2018. Door de koppeling met de bestemmingsreserve via taakveld 0.10 Mutaties reserves heeft dit per saldo een neutraal effect op het begrotingsresultaat. De bestemmingsreserve is eind 2018 naar verwachting geheel ingezet. Aparte advisering zal naar verwachting begin 2019 volgen om invulling te geven aan voorgenomen voortzetting van activiteiten.

Meerjarenraming 2020 tot en met 2022

(bedragen x € 1.000,-)

	Begroting 2020		Begroting 2021		Begroting 2022	
	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten
3.1 - Economische ontwikkeling	18	0	18	0	18	0
3.2 - Fysieke bedrijfsinfrastructuur	0	0	0	0	0	0
3.4 - Economische promotie	501	2.803	501	2.803	501	2.803
3.3 - Bedrijfsloket en -regelingen	235	83	235	83	235	83
Totaal	754	2.886	754	2.886	754	2.886

2.5 Programma 4 - Naar school in Zeewolde

Algemeen

Het programma omvat de gemeentelijke taken en verantwoordelijkheden op het gebied van voorschoolse educatie, primair- en voortgezet onderwijs.

Hoofddoelstelling

Wij streven naar gelijke kansen voor elk kind zodat elk kind zijn talent kan ontwikkelen en onderwijs van gewenste richting kan volgen.

Wij zijn aanspreekbaar op de daarvoor noodzakelijke randvoorwaarden en een goed voorzieningenniveau.

Wij zien er op toe dat kinderen met een startkwalificatie hun schoolloopbaan afronden.

Wij acteren op leerling krimp en streven naar een efficiënte en toekomstbestendige onderwijshuisvesting.

Vastgestelde beleidskaders

Voor de uitvoering van het beleid zijn de volgende bestuurlijke kaders van belang:

Kader	Looptijd	Vastgesteld	Actualisatie
Verordening leerlingenvervoer gemeente Zeewolde 2014	Onbepaald	2014	Naar behoefte
Integraal Onderwijshuisvestingsplan	Onbepaald	Jaarlijks	Jaarlijks
Verordening Onderwijshuisvesting	Onbepaald	2008	Naar behoefte
Beleidsplan voor- en vroegschoolse educatie	2019 t/m 2022	2019	Nieuw

Wat willen we bereiken (effecten)?

Speerpunten voor 2019 t/m 2022

1. We blijven streven naar uitbreiding van De Levant tot een volledige middelbare school en een goede verbinding tussen onderwijs en bedrijfsleven.
2. Meer inwoners komen met een passende startkwalificatie op de arbeidsmarkt.

Wat gaan we daarvoor doen (prestaties)

- 1.1 We onderzoeken de mogelijkheden en benutten elke kans. De gemeente bekostigt een groot deel van de verbouwing die de gezamenlijke huisvesting van de levant en Oriënt mogelijk maakt.
- 2.1 We versterken de doorgaande leer- en ontwikkellijnen. We dragen bij aan een sluitende aanpak voor kwetsbare jongeren (RMC).

Verbonden partijen bij dit programma

Naam verbonden partij	Gevestigd	Doel	Soort deelname	Raadsbesluit	In werking tredings datum	Programma
Regio Noord-Veluwe, onderdeel Regionaal Bureau Leerlingzaken Activiteiten per 01 01 18 opgegaan in Meerinzicht	Harderwijk	Uitvoering leerplichttaak	lid gemeenschappelijke regeling voor leerplichttaken	24 april 2008	24 april 2008	4

Voor een verdere toelichting wordt verwezen naar de paragraaf Verbonden partijen.

Beleidsindicatoren bij dit programma

Besluit Begroting en Verantwoording									
Zeewolde									
NL in referentie									
Indicator	Eenheid	2015	2016	2017	2018	jaar	Bron	Beschrijving	Taakveld
Voortijdige schoolverlaters totaal (VO + MBO) %	%		1,4	nbn	nbn	2	DUO - Dienst Uitvoering Onderwijs	Het percentage van het totaal aantal leerlingen (12 - 23 jaar) dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat.	4
Absoluut verzuim	per 1.000 leerlingen		0	0	nbn	1,82	Ingrado	Het aantal leerplichtigen (5-18) dat niet staat ingeschreven op een school, per 1.000 leerlingen.	4
Relatief verzuim	per 1.000 leerlingen		23,53	41,76	nbn	26,58	Ingrado	Het aantal leerplichtigen (5-18) dat wel staat ingeschreven op een school, maar ongeoorloofd afwezig is, per 1.000 leerlingen.	4

www.waarstaatjegemeente.nl DD 100818

Noot kolom "waarde":

De kolom waarde is overeenkomstig de waarde uit "Waar staat je gemeente".

Wat mag het kosten?

(bedragen x € 1.000,-)

Lasten

	Rekening 2017	Begroting 2018 na 9e wijziging	Begroting 2019
4.2 - Onderwijshuisvesting	1.074	1.069	556
4.3 - Onderwijsbeleid en II-zaken	1.201	1.134	1.119
Totaal	2.275	2.203	1.675

Baten

	Rekening 2017	Begroting 2018 na 9e wijziging	Begroting 2019
4.2 - Onderwijshuisvesting	195	172	73
4.3 - Onderwijsbeleid en II-zaken	18	21	21
Totaal	213	192	94

Saldo programma	2.061	2.011	1.581
------------------------	--------------	--------------	--------------

Analyse begroting 2018 9^e wijziging – begroting 2019

Dit programma heeft een voordelig saldo van € 430.000,-.

Belangrijkste oorzaak is met name gelegen in de lagere kapitaallasten door het vanaf 2018 door het koppelen van de executiewaarde aan diverse kredieten (€ 307.000,- voordelig).

Meerjarenraming 2020 tot en met 2022

(bedragen x € 1.000,-)

	Begroting 2020		Begroting 2021		Begroting 2022	
	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten
4.2 - Onderwijshuisvesting	555	73	549	73	545	73
4.3 - Onderwijsbeleid en II-zaken	1.121	21	1.123	21	1.124	21
Totaal	1.676	94	1.672	94	1.669	94

2.6 Programma 5 - Cultureel, sportief en recreatief Zeewolde

Algemeen

Het programma omvat de beschikbaarheid van voorzieningen op het gebied van cultuur, sport, recreatie en toerisme. Ook valt onder dit programma de instandhouding van de kwaliteit van het openbaar groen en onze natuur.

Hoofddoelstelling

Wij hebben een visie op het gebied Kunst en Cultuur in Zeewolde. Wij zorgen ervoor dat de voornemens in uitvoeringsnota's cultuur, kunst en sport gerealiseerd kunnen worden. Wij richten ons primair op het ondersteunen van vrijwilligers en het scheppen van randvoorwaarden waarbinnen verenigingen en instellingen hun werk kunnen doen. De recreatieve potenties van Zeewolde zijn een speerpunt van beleid.

Vastgestelde beleidskaders

Voor de uitvoering van het beleid zijn de volgende bestuurlijke kaders van belang:

Kader	Looptijd	Vastgesteld	Actualisatie
Beleidsnota Kunst en Cultuur Zeewolde	2014-2020	2013	2019
Beleidsnota evenementen 'Het bruist in Zeewolde'	2015 t/m 2019	2015	2019
Beleids- en uitvoeringsnota 'Sport en bewegen'; Zeewolde beweegt mee(r) !	2016 t/m 2019	2015	2019
Waterplan Zeewolde	2011 t/m 2021	2011	2021
Beheersplan Speeltoestellen	2017 t/m 2020	2017	2020
Beleids- en uitvoeringsnota Recreatie en Toerisme '(Ont)spannend Zeewolde'	Onbepaald	2009	2019

Wat willen we bereiken (effecten)?

Speerpunten voor 2019 t/m 2022

1. We willen de recreatieve kracht van Zeewolde versterken en uitdragen (promoten).
2. We spannen ons in om ondernemers de organisatie van Puur Zeewolde te laten dragen.
3. We zoeken een aantrekkelijke invulling van de horeca op de Tulp.
4. We staan positief tegenover de komst van 'elk-weer-faciliteiten' voor jong en oud.
5. Behoudens specifieke /wettelijke gemeentelijke verantwoordelijkheden zijn eigenaren/besturen zelf verantwoordelijk op recreatieparken.
6. Sport wordt breed gestimuleerd en blijft voor alle doelgroepen bereikbaar.
7. Sport en beweging voor jeugd blijft specifieke aandacht krijgen.
8. Gedeeltelijke nieuwbouw en renovatie van Het Bakken wordt alsnog uitgevoerd. Daarbij een 'plus' op het aspect duurzaamheid.

Wat gaan we daarvoor doen (prestaties)

- 1.1 Een integrale nota Toerisme, recreatie en evenementen opstellen, gericht op doorontwikkeling van Zeewolde als dag- en verblijf recreatieve bestemming.
- 1.2 Benutting van kansen die majeure ontwikkelingen als Lelystad Airport, Floriade en het Scouting-landgoed ondernemers in Zeewolde biedt.
- 1.3 Doorontwikkeling van (openbare) toeristische infrastructuur en routenetwerken.
- 1.4 Herziening van de subsidiebeleidsregels voor evenementen.
- 2.1 We sluiten een meerjaren subsidie-overeenkomst met Puur Zeewolde.
- 2.2 We stimuleren netwerk-ontwikkeling en onderlinge samenwerking in en met vrijetijdssector.
- 2.3 We geven extra aandacht aan arrangementvorming en digitale (marketing) mogelijkheden.
- 3.1 Waterrecreatie en watersport zijn belangrijke pijlers in sport- en recreatiebeleid. Naast horeca is er (digitaal) extra aandacht voor beleving en vermaak op en aan het water.
- 4.1 Grotere inzet op het aantrekken van nieuwe toeristische bedrijvigheid. Intensievere samenwerking met gebiedspartners zoals Staatsbosbeheer.
- 5.1 Voortzetting van succesvolle acties als de sportimpuls.
- 5.2 Grotere aandacht voor ongeorganiseerd sporten en bewegen in de openbare ruimte. Focus niet alleen op sport maar ook op het adopteren van een gezonde, vitale leefstijl voor een duurzame samenleving.
- 6.1 Netwerkontwikkeling en samenwerking met sociaal-maatschappelijke instellingen, onderwijs, buurtsportcoaches ed. staan centraal om de doelgroepen te bereiken.
- 6.2 Analyse van lokale doelgroepen en beoordelen of beoogde affecten worden bereikt.
- 6.3 Opstellen van een integrale beleidsnota sport en bewegen.
- 6.4 Vertalen van ambities in het Nationaal Sportakkoord naar lokale maatregelen.
- 7.1 Voortzetting van succesvolle acties als de sportimpuls.
- 7.2 Grotere aandacht voor ongeorganiseerd sporten en bewegen in de openbare ruimte. Focus niet alleen op sport maar ook op het adopteren van een gezonde, vitale leefstijl voor een duurzame samenleving.
- 8.1 Plan van aanpak opstellen:
  - Bouwkundig programma van eisen
  - Duurzaamheid programma van eisen
  - Gebruikers en personeel betrekken bij het proces.

Verbonden partijen bij dit programma

Naam verbonden partij	Gevestigd	Doel	Soort deelname	Raadsbesluit	In werking tredings datum	Programma
Coöperatie randmeren	Harderwijk	Behartiging bovengemeentelijke belangen natuurbescherming en recreatie binnen Veluwerandmerengebied	Aandelenbezit Was lid gemeenschappelijke regeling	29 september 2011	21 november 2013	5
Erfgoedcentrum	Lelystad	Archiefbeheer	lid gemeenschappelijke regeling	30 mei 2002	1 februari 2004	5

Voor een verdere toelichting wordt verwezen naar de paragraaf Verbonden partijen.

Beleidsindicatoren bij dit programma

Besluit Begroting en Verantwoording									
Zeewolde									
NL in referentie									
Indicator	Eenheid	2015	2016	2017	2018	jaar	Bron	Beschrijving	Taakveld
Niet-sporters	%		46,9	nnb	nnb	48,7	Gezondheids-enquete (CBS RIVM)	Het percentage inwoners dat niet sport ten opzichte van het totaal aantal inwoners.	5
www.waarstaatjegemeente.nl/DD/100818									

Noot kolom "waarde":

De kolom waarde is overeenkomstig de waarde uit "Waar staat je gemeente".

Wat mag het kosten?

(bedragen x € 1.000,-)

Lasten

	Rekening 2017	Begroting 2018 na 9e wijziging	Begroting 2019
5.1 - Sportbeleid en activering	126	135	139
5.2 - Sportaccommodaties	1.335	2.461	1.085
5.3 - Cultuurpresent.,-prod.,-partic	151	190	181
5.4 - Musea	48	49	49
5.5 - Cultureel erfgoed	28	29	29
5.6 - Media	620	565	574
5.7 - Openb.groen en (openl.-) recr.	1.566	1.509	1.572
Totaal	3.874	4.938	3.629

Baten

	Rekening 2017	Begroting 2018 na 9e wijziging	Begroting 2019
5.1 - Sportbeleid en activering	0	0	0
5.2 - Sportaccommodaties	447	444	441
5.3 - Cultuurpresent.,-prod.,-partic	0	0	0
5.4 - Musea	0	0	0
5.5 - Cultureel erfgoed	0	0	0
5.6 - Media	70	0	0
5.7 - Openb.groen en (openl.-) recr.	4	4	4
Totaal	522	448	445
Saldo programma	3.352	4.490	3.184

Analyse begroting 2018 9^e wijziging – begroting 2019

Dit programma heeft een voordelig saldo van € 1.306.000,-.

Bij het taakveld Buitensportaccommodaties ontstaat een voordeel doordat de atletiekbaan in 2018 naar verwachting zal zijn afgerond.(€ 1.376.000,-).

Dit saldo heeft een neutraal effect op het rekeningsaldo door een gelijktijdige last op taakveld 0.10 Mutaties reserves.

Verder is er een nadeel van afgerond € 63.000,- bij openbaar groen.

Dit als gevolg van de verwerking van het vergroten van de areaal.

Meerjarenraming 2020 tot en met 2022

(bedragen x € 1.000,-)

	Begroting 2020		Begroting 2021		Begroting 2022	
	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten
5.4 - Musea	49	0	49	0	49	0
5.6 - Media	574	0	574	0	574	0
5.7 - Openb.groen en (openl.-) recr.	1.603	4	1.609	4	1.659	4
5.1 - Sportbeleid en activering	140	0	140	0	140	0
5.2 - Sportaccommodaties	1.083	441	1.081	441	1.076	441
5.3 - Cultuurpresent.,-prod.,-partic	181	0	181	0	181	0
5.5 - Cultureel erfgoed	29	0	29	0	29	0
Totaal	3.659	445	3.662	445	3.707	445

2.7 Programma 6 - Zeewolde zorgzaam en solidair

Algemeen

Het programma omvat de inkomensondersteuning voor inwoners die dit nodig hebben én de noodzakelijke maatschappelijke ondersteuning en/of zorg voor jongeren, volwassenen en ouderen, in samenwerking met de op deze gebieden actieve maatschappelijke organisaties en partners.

Hoofdoelstelling

Wij stellen de inwoners van Zeewolde in staat om, onafhankelijk van inkomen, leeftijd en lichamelijke gesteldheid, op een redelijk niveau deel te nemen aan het maatschappelijke leven.

Vastgestelde beleidskaders

Voor de uitvoering van het beleid zijn de volgende bestuurlijke kaders van belang:

Kader	Looptijd	Vastgesteld	Actualisatie
Jeugdbeleid Zeewolde 2018 en verder " Een sterke basis voor de jeugd"	Onbepaald	2017	Naar behoefte
Nota Lokaal samenspel in het kader van de WMO 2015	Onbepaald	2014	Naar behoefte
Beleidsplan SDV: 'Groeien door bewegen, bewegen door verbinden'	2014 t/m 2015	2014	Naar behoefte
Beleidsnotitie Participatiewet 'Van zorgen voor, naar zorgen dat ...'	2015 e.v.	2014	Naar behoefte
Uitwerking werkgeversdienstverlening 'Niemand op de reservebank'	2015-2017	2015	In uitvoering
Sociaal Domein Zeewolde – vanuit 'nabij is beter' - doen wat nodig is!	2018 t/m 2022	2018	2022
Verbeterplan Toegang Jeugd	Onbepaald	2017	Naar behoefte
Nota Informele Zorg Zeewolde	2016-2019	2015	2020
Samen@Zeewolde: vrijwilligersbeleid Zeewolde	2014-2020	2014	2019
Regionaal Kompas (Wmo)	2018-2020	2017	2020
Regionaal Beleidsplan Jeugdhulp Flevoland	Onbepaald	2015	Naar Behoefte

Wat willen we bereiken (effecten)?

Speerpunten voor 2019 t/m 2022

1. Meer initiatieven in de samenleving die bijdragen aan vitaliteit, veerkracht en mentale gezondheid van inwoners.
2. Meer jeugdigen groeien kansrijk en gezond op en zijn voorbereid op de toekomst. Creëren van een positief opvoedklimaat. Passend aanbod van jeugdhulp middels een lokaal gerichte integrale aanpak.
3. Meer mensen ervaren dat zij gelukkig wonen en leven in de directe leefomgeving .
Inwoners zoveel mogelijk in staat te stellen zelfstandig te functioneren in de huidige samenleving.
4. Meer Zeewoldenaren leven of groeien op in een financieel veilige situatie.
5. Meer inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties zetten zich samen in voor wijk, dorp en de lokale arbeidsmarkt.
6. Talenten van inwoners worden meer benut.
Een vitale samenleving waarin vrijwilligers(organisaties) zich erkend, ondersteund en gewaardeerd voelen.
7. Meer sociale samenhang in straat, buurt en wijk waardoor veiligheidsbeleving verbetert.

Wat gaan we daarvoor doen (prestaties)

- 1.1 Stimuleren en waarderen van het gemeenschapsleven voor participatie en binding met de lokale samenleving.
- 1.2 Inzetten op ontmoeting en community-building door een persoonlijke benadering.
  - 2.1 Versterken veerkracht en weerbaarheid van jeugdigen.
  - 2.2 Verbeteren van vroeg signalering en sluitende aanpak.
  - 2.3 Versterken van doorgaande leer- en ontwikkellijnen.
  - 2.4 Talentontwikkeling stimuleren.
  - 2.5 Uitvoering geven aan het Zorglandschap Jeugd.
- 3.1 Eenzaamheid in beeld door het versterken van bestaande initiatieven zoals OZO-verbindzorg.
- 3.2 Meer mantelzorgers en zorgvrijwilligers ervaren mentale en sociale steun.
- 3.3 Sluitende aanpak voor mensen in een kwetsbare positie realiseren.
- 3.4 Verbreding aanbod algemene voorzieningen (dagbesteding).
  - 4.1 Realiseren van de 'er-op-af' aanpak.
  - 4.2 Vroeg-signalering verbeteren via een sluitend netwerk.
  - 4.3 Bieden van een passend 'Kind- pakket'.
- 5.1 Faciliteren van sociale activering en arbeidsactivering.
- 5.2 Aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt bevorderen.
- 5.3 Vernieuwen van de lokale dienstverlening.
- 6.1 Het stimuleren van inzet van vrijwilligers op basis van waarden, drijfveer, talent en kennis.
- 7.1 Lokaal duurzaam netwerk vormen met partners in de driehoek mens, leefomgeving en economie.
- 7.2 Bewegen en sport afstemmen op de behoefte en passend bij de schaal en het karakter van Zeewolde.
- 7.3 Werken aan gezonde scholen/kinderopvang.

Verbonden partijen bij dit programma

Naam verbonden partij	Gevestigd	Doel	Soort deelname	Raadsbesluit	In werking tredings datum	Programma
Werkvoorzienings-schap IJsselmeergroep	Emmeloord	Uitvoering WSW	lid gemeenschappelijke regeling	24 september 2009	1 november 2009	6
Sociale Dienst Veluwerand : Activiteiten per 01 01 18 opgegaan in Meerinzicht	Harderwijk	Uitvoering Wet Werk en Bijstand	lid gemeenschappelijke regeling	22 april 2010 Herziening	22 april 2010 24 juni 2014	6
Centrumregeling Sociaal Domein Flevoland	Almere	Regionale samenwerking op het gebied van Jeugd en Wmo	Centrumgemeente-constructie	Oktober 2014	1 januari 2015	6

Voor een verdere toelichting wordt verwezen naar de paragraaf Verbonden partijen.

Beleidsindicatoren bij dit programma

Besluit Begroting en Verantwoording									
Zeewolde									
Indicator	Eenheid	2015	2016	2017	2018	NL in referentie jaar	Bron	Beschrijving	Taakveld
Banen	per 1.000 inw 15-64jr	728,5	712,3	727,3	nwb	758,2	LISA	Het aantal banen, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.	6
Netto arbeidsparticipatie	%	69,7	70,5	70,9	nwb	66,7	CBS - Arbeidsdeelname	Het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking.	6
Bijstandsuitkeringen	per 1.000 inw 18jr eo	20,85	21,6	22,2	nwb	41,1	CBS - Participatie Wet	Het aantal personen met een bijstandsuitkering, per 1.000 inwoners. 2e hfj 2017	6
Lopende re-integratievoorzieningen	per 1.000 inw 15-65jr	19,94	14,4	nwb	nwb	26	CBS - Participatie Wet	Het aantal re-integratievoorzieningen, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar. 2e hfj 2016	6
Wmo-cliënten met een maatwerkarrangement	per 1.000 inw	34,5	35	36	nwb	57	CBS - Monitor Sociaal Domein WMO	Een maatwerkarrangement is een vorm van specialistische ondersteuning binnen het kader van de Wmo. Voor de Wmo gegevens geldt dat het referentiemiddel gebaseerd is op 180 deelnemende gemeenten. 2e hfj 2017	6
% kinderen in armoede	%	3,23	nwb	nwb	nwb	6,58	Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel	Het percentage kinderen tot 18 jaar dat in een gezin leeft dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen.	6
% werkloze jongeren	%	1,28	nwb	nwb	nwb	1,52	Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel	Het percentage werkloze jongeren (16-22 jaar).	6
Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	9,6	11	11,5	nwb	9,7	CBS - Beleidsinformatie Jeugd	Het percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar. 2 hfj 2017	6
Jongeren met jeugdclassering	%	-	-	0,3	nwb	0,4	CBS - Beleidsinformatie Jeugd	Het percentage jongeren (12-22 jaar) met een jeugdclasseringsmaatregel ten opzichte van alle jongeren (12-22 jaar). 2e hfj 2017	6
Jongeren met jeugdbescherming	%	1,2	1	0,9	nwb	1	CBS - Beleidsinformatie Jeugd	Het percentage jongeren tot 18 jaar met een jeugdbeschermingsmaatregel ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar. 2e hfj 2017	6

www.waarstaatjegemeente.nl/DD/100818

Noot kolom "waarde":

De kolom waarde is overeenkomstig de waarde uit "Waar staat je gemeente".

Wat mag het kosten?

(bedragen x € 1.000,-)

Lasten

	Rekening 2017	Begroting 2018 na 9e wijziging	Begroting 2019
6.1 - Samenkr. en burgerparticipatie	1.886	1.913	1.896
6.2 - Ondersteuningshuis (wijkteams)	783	1.455	1.678
6.3 - Inkomensvoorzieningen	6.366	6.040	6.363
6.4 - Begeleide participatie	414	364	382
6.5 - Arbeidsparticipatie	614	282	435
6.6 - Maatwerkvoorzieningen (WMO)	541	565	945
6.71 - Maatwerkdienstverlening 18+	2.993	2.820	2.368
6.72 - Maatwerkdienstverlening 18-	5.209	4.488	4.363
6.82 - Geëscaleerde zorg 18-	472	505	553
Totaal	19.278	18.433	18.982

Baten

	Rekening 2017	Begroting 2018 na 9e wijziging	Begroting 2019
6.1 - Samenkr. en burgerparticipatie	180	126	0
6.2 - Ondersteuningshuis (wijkteams)	0	0	0
6.3 - Inkomensvoorzieningen	4.518	4.059	4.059
6.4 - Begeleide participatie	0	0	0
6.5 - Arbeidsparticipatie	64	0	0
6.6 - Maatwerkvoorzieningen (WMO)	191	175	175
6.71 - Maatwerkdienstverlening 18+	0	0	0
6.72 - Maatwerkdienstverlening 18-	195	0	0
6.82 - Geëscaleerde zorg 18-	0	0	0
Totaal	5.148	4.360	4.234

Saldo programma	14.129	14.073	14.748
------------------------	---------------	---------------	---------------

Analyse begroting 2018 9^e wijziging – begroting 2019

Dit programma heeft een nadelig saldo van € 675.000,-.

Zie hiervoor de toelichting bij hoofdstuk 1.6.6. Sociaal Domein.

Meerjarenraming 2020 tot en met 2022
(bedragen x € 1.000,-)

	Begroting 2020		Begroting 2021		Begroting 2022	
	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten
6.3 - Inkomensvoorzieningen	6.501	4.059	6.668	4.059	6.670	4.059
6.4 - Begeleide participatie	382	0	382	0	382	0
6.5 - Arbeidsparticipatie	449	0	481	0	481	0
6.1 - Samenkr. en burgerparticipatie	1.896	0	1.896	0	1.896	0
6.2 - Ondersteuningshuis (wijkteams)	1.688	0	1.698	0	1.708	0
6.6 - Maatwerkvoorzieningen (WMO)	882	175	882	175	882	175
6.71 - Maatwerkdienstverlening 18+	2.336	0	2.336	0	2.336	0
6.72 - Maatwerkdienstverlening 18-	4.213	0	4.163	0	4.113	0
6.82 - Geëscaleerde zorg 18-	553	0	553	0	553	0
Totaal	18.900	4.234	19.059	4.234	19.021	4.234

2.8 Programma 7 - Duurzaam en gezond Zeewolde

Algemeen

Het programma omvat het in beweging krijgen van de lokale samenleving op het gebied van duurzaamheid en energie en het bevorderen van de algemene, lichamelijke en geestelijke gezondheid van de inwoners van Zeewolde.

Hoofddoelstelling

Zeewolde behoort tot de duurzaamste gemeenten van Nederland. De daarbij behorende doelen zijn richtinggevend en constante afweegfactor in alle facetten van het gemeentelijke beleid. Belangrijk specifiek doel is het realiseren van 200% energieneutraliteit in 2030. De gemeente is verantwoordelijk voor de bewaking, bescherming en bevordering van de gezondheid van inwoners.

Vastgestelde beleidskaders

Voor de uitvoering van het beleid zijn de volgende bestuurlijke kaders van belang:

Kader	Looptijd	Vastgesteld	Actualisatie
Gezondheidsbeleid	2018 t/m 2021	2018	2021
Preventie & Handhavingsplan alcohol	2014-2018	2014	2019
Masterplan Grondstoffen	2016 t/m 2019	2016	2019
Kadernota: 'Van afvalstof naar grondstof'	Onbepaald	2010	Opgegaan in Masterplan Grondstoffen
Beheersverordening gemeentelijke begraafplaatsen Zeewolde 2013	Onbepaald	2013	Naar behoefte
Duurzaamheidsvisie 2017 – 2025 'Het toevoegen van waarde aan mens, leefomgeving en economie'	2017-2025	2017	2025
Energievisie 2017 - 2030	2017 t/m 2030	2017	Naar behoefte
Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan	2015 t/m 2021	2014	2021

Wat willen we bereiken (effecten)?

Speerpunten voor 2019 t/m 2022

1. Voldoende laadpalen voor elektrische auto's.
2. Duurzaamheid wordt waar mogelijk als integraal vraagstuk gezien en bij alle ontwikkelingen betrokken.
3. We gaan met eigenaren van woningen en bedrijfspanden aan de slag om afscheid te kunnen nemen van fossiele brandstoffen.
4. Als gemeente geven we daarbij het voorbeeld en we faciliteren het delen van kennis en mogelijkheden.
5. We willen onze vooraanstaande positie als duurzame gemeente behouden.
6. We gaan met betrokken partijen actief op zoek naar externe financieringsmogelijkheden voor verduurzaming van het woningbestand.

7. Inwoners zijn betrokken bij de verdere uitrol van 'omgekeerd inzamelen' van afval.
8. De bestrijding van zwerfafval doen wij samen met inwoners, bezoekers en bedrijven.
9. Voor meer inwoners is de gezonde keuze de makkelijkste om te maken.

Wat gaan we daarvoor doen (prestaties)

- 1.1 Zorgen dat er voldoende plekken beschikbaar zijn waar laadpalen geplaatst kunnen worden.
- 2.1 Invulling geven aan pilot programmatisch werken voor duurzaamheid om duurzaamheid te borgen binnen meerdere beleidsvelden.
- 3.1 In december 2018 zal het Uitvoeringsplan energie aan de Raad ter besluitvorming aangeboden worden.
Op basis van de op te stellen Warmte Transitie Atlas zal, in samenspraak met partners, gekeken worden naar mogelijke projecten om het gebruik van fossiele brandstoffen te stoppen dan wel te minimaliseren.
- 4.1 Bij nieuwe ontwikkelingen, zowel gemeentelijk vastgoed/voorzieningen als nieuwe woon/werkgebieden, vormt duurzaamheid een belangrijk integraal onderdeel binnen de totale afweging.
- 5.1 Zowel het vastgestelde uitvoeringsplan duurzaamheid als het nog vast te stellen uitvoeringsplan energie gaan uit van een hoge ambitie en daarbij behorende projecten in samenwerking met lokale/regionale partners.
- 6.1 In samenspraak met partners zal breed gekeken worden naar gezamenlijke invulling van middelen, deskundigheid, tijd, netwerk.
- 7.1 Alle opmerkingen en vragen naar aanleiding van het gepresenteerde concept-plaatsingsplan (zowel schriftelijk als ingediend tijdens twee informatie avonden) worden betrokken bij de definitieve besluitvorming.
- 8.1 Op basis van de Nedvang gelden zullen aansprekende projecten geïnitieerd worden om de hoeveelheid zwerfafval te verminderen.
- 9.1 Lokaal duurzaam netwerk vormen met partners in de driehoek mens, leefomgeving en economie.
- 9.2 Inrichten van een inclusieve fysieke leefomgeving.
- 9.3 Werken aan een gezonde leefstijl.
- 9.4 Terugdringen middelengebruik.

Verbonden partijen bij dit programma

Naam verbonden partij	Gevestigd	Doel	Soort deelname	Raadsbesluit	In werking tredings datum	Programma
NV Huisvuilcentrale Alkmaar	Alkmaar	Vuilverwerking	Aandelenbezit (risicodragende deelneming)			7
GGD Flevoland	Lelystad	Gezondheidszorg	lid gemeenschappelijke regeling	29 november 2007	1 januari 2008	7
Omgevingsdienst Flevoland en Gooi en Vechtstreek	Lelystad	Uitvoeringmilieutaken	lid gemeenschappelijke regeling	26 april 2012	26 april 2012	7

Voor een verdere toelichting wordt verwezen naar de paragraaf Verbonden partijen.

Beleidsindicatoren bij dit programma

Besluit Begroting en Verantwoording									
Zeewolde									
NL									
in									
referentie									
Indicator	Eenheid	2015	2016	2017	2018	jaar	Bron	Beschrijving	Taakveld
Fijn huishoudelijk restafval	kg	164	150	nnb	nnb	189	CBS - Statistiek Huishoudelijk afval	De hoeveelheid niet gescheiden ingezameld restafval per bewoner per jaar (kg)	7
Hernieuwbare elektriciteit	%	390,8	341,7	nnb	nnb	12,6	Rijkswaterstaat Klimaatmonitor	Hernieuwbare elektriciteit is elektriciteit die is opgewekt uit wind, waterkracht, zon of biomassa.	7

www.waarstaatjegemeente.nl DD 100818

Noot kolom "waarde":

De kolom waarde is overeenkomstig de waarde uit "Waar staat je gemeente".

Wat mag het kosten?

(bedragen x € 1.000,-)

Lasten

	Rekening 2017	Begroting 2018 na 9e wijziging	Begroting 2019
7.1 - Volksgezondheid	894	860	806
7.2 - Riolering	1.122	1.153	1.138
7.3 - Afval	1.774	1.766	1.845
7.4 - Milieubeheer	884	822	840
7.5 - Begraafplaatsen en crematoria	84	89	86
Totaal	4.758	4.690	4.715

Baten

	Rekening 2017	Begroting 2018 na 9e wijziging	Begroting 2019
7.1 - Volksgezondheid	0	0	0
7.2 - Riolering	1.301	1.349	1.602
7.3 - Afval	2.045	2.109	2.217
7.4 - Milieubeheer	38	68	74
7.5 - Begraafplaatsen en crematoria	72	83	84
Totaal	3.456	3.609	3.977
Saldo programma	1.302	1.081	739

Analyse begroting 2018 9^e wijziging – begroting 2019

Dit programma heeft een voordelig saldo van € 342.000,-.

Het taakveld riolering geeft een voordeel van € 268.000,-.

Dit saldo heeft een neutraal effect op het rekeningsaldo door een gelijktijdige last op taakveld 0.10 Mutaties reserves.

Meerjarenraming 2020 tot en met 2022
(bedragen x € 1.000,-)

	Begroting 2020		Begroting 2021		Begroting 2022	
	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten
7.2 - Riolering	1.036	1.700	1.127	1.810	1.220	1.923
7.3 - Afval	1.903	2.243	1.924	2.273	1.945	2.303
7.4 - Milieubeheer	856	74	871	74	888	74
7.1 - Volksgezondheid	806	0	806	0	806	0
7.5 - Begraafplaatsen en crematoria	86	85	85	86	85	87
Totaal	4.688	4.102	4.813	4.243	4.944	4.386

2.9 Programma 8 - Ruimte en wonen in Zeewolde

Algemeen

Het programma omvat de zorg voor kwalitatief hoogwaardige ruimtelijke ontwikkeling van zowel de bebouwde omgeving als ook het buitengebied en het woonbeleid.

Hoofddoelstelling

Er is, in samenspraak met alle betrokkenen, een Structuurvisie opgesteld voor het gehele grondgebied. De intergemeentelijke structuurvisie Oosterwold is inmiddels tot stand gekomen. Verdere ontwikkelingen worden nauwkeurig gevolgd. De plannen met betrekking tot de Polderwijk worden op basis van maatwerk verder ingevuld.

Vastgestelde beleidskaders

Voor de uitvoering van het beleid zijn de volgende bestuurlijke kaders van belang:

Kader	Looptijd	Vastgesteld	Actualisatie
Woonvisie	2015 t/m 2020	2015	2020
Vastgestelde bestemmingsplannen	10 jaar	Divers	1 keer per 10 jaar
Structuurvisie	2022	2013	2020

Wat willen we bereiken (effecten)?

Speerpunten voor 2019 t/m 2022

1. Voor 1 januari 2021 een Omgevingsvisie.
2. Nieuwe woonconcepten krijgen een kans.
3. Wij zorgen voor woningen voor doelgroepen als ouderen en starters.
4. Welstand in de huidige vorm kan stoppen.
5. Samen met werkgevers zoeken wij naar meer permanente oplossingen (integratie) in het dorp.
6. Voor Horsterwold willen we binnen het beleid 'Vitale verblijfsrecreatie' een permanente oplossing. Permanente bewoning is geen optie.
7. Er komt extra aandacht voor handhaving van het verbod op bewoning van boten in jachthavens.
8. We spannen ons in voor toekomstbestendig internet in het buitengebied.

Wat gaan we daarvoor doen (prestaties)

- 1.1 Wordt opgestart na 1 oktober 2019 op basis van de alsdan beschikbare Toekomstvisie.
- 2.1 Trends en ontwikkelingen op dit vakgebied nauwlettend volgen.
- 2.2 Contacten met ontwikkelende partijen onderhouden.
- 2.3 Partijen uitnodigen en gelegenheid bieden tot planontwikkeling/realisatie van nieuwe duurzame woonconcepten aansluitend bij de zich voordoende marktomstandigheden.
- 2.4 Geschikte locaties voor handen hebben of maken waar deze concepten gerealiseerd kunnen worden.
- 2.5 Ruimte bieden aan (particulier) initiatieven voor bijzondere woonmilieus (zoals exclusief wonen, tinyhouses).
- 2.6 Kansen en mogelijkheden van Oosterwold benutten.
- 3.1 Monitoren hoe de vraag zich zowel kwantitatief als kwalitatief ontwikkelt.

- 3.2 Met betrokken partijen (ontwikkelaars en corporaties) inzetten op aansluiting van een passend aanbod voor deze doelgroepen.
- 3.3 Initiatief nemen voor noodzakelijke planontwikkeling, zowel in nieuwbouw als herontwikkeling van bestaand vastgoed.
- 3.4 Marktpartijen betrekken bij een (duurzame)ontwikkeling voor ouderen en starters.
- 4.1 Wordt meegenomen bij de implementatie van de Omgevingswet waarbij de huidige gang van zaken geëvalueerd wordt en de resultaten daarvan meegenomen.
- 5.1 Kleinschalige huisvesting voor doelgroepen in de kern planologisch faciliteren(maatwerk).
Op lange termijn eindigt de tijdelijk vergunde locatie Bosruiterweg 14- 16.
- 6.1 Evaluatie van het beleid in een bredere context, waarbij aandacht voor de effecten op de gehele verblijf recreatieve sector in Zeewolde.
- 7.1 Handhaving van bewoning van boten in jachthavens wordt als project opgenomen in het handhavingsuitvoeringsprogramma 2019.
- 8.1 De provincie is hierin leidend. Waar mogelijk en nodig faciliteren wij vervolgstappen.

Verbonden partijen bij dit programma

Naam verbonden partij	Gevestigd	Doel	Soort deelname	Raadsbesluit	In werking tredings datum	Programma
Gebieds-ontwikkeling Oosterwold	Almere	Uitvoering geven aan gebieds-ontwikkeling Oosterwold	Centrumgemeente-constructie	September 2013	1 januari 2014	8

Voor een verdere toelichting wordt verwezen naar de paragraaf Verbonden partijen.

Beleidsindicatoren bij dit programma

Besluit Begroting en Verantwoording									
Zeewolde									
NL in referentie									
Indicator	Eenheid	2015	2016	2017	2018	jaar	Bron	Beschrijving	Taakveld
Woonlasten éénpersoonshuishouden	euro		603		654	649	COELO, Groningen	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een éénpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.	8
Woonlasten meerpersoonshuishouden	euro		663		717	721	COELO, Groningen	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.	8
WOZ-waarde woningen	dzd euro	229	229	231	nbn	216	CBS - Statistiek Waarde Onroerende Zaken	De gemiddelde WOZ waarde van woningen.	8
Nieuwbouw woningen	aantal per 1.000 woningen	5,2	16,5	nbn	nbn	7,2	ABF - Systeem Woning-voorraad	Het aantal nieuwbouwwoningen, per 1.000 woningen.	8
Demografische druk	%		44,9		62,8	69,6	CBS - Bevolkingsstatistiek	De som van het aantal personen van 0 tot 15 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 15 tot 65 jaar.	8

www.waarstaatjegemeente.nl/DD/100818

Noot kolom "waarde":

De kolom waarde is overeenkomstig de waarde uit "Waar staat je gemeente".

Wat mag het kosten?

(bedragen x € 1.000,-)

Lasten

	Rekening 2017	Begroting 2018 na 9e wijziging	Begroting 2019
8.1 - Ruimtelijke ordening	467	413	408
8.2 - Grondexploitatie	-1.764	-7	6
8.3 - Wonen en bouwen	753	860	645
Totaal	-545	1.266	1.059

Baten

	Rekening 2017	Begroting 2018 na 9e wijziging	Begroting 2019
8.1 - Ruimtelijke ordening	49	25	25
8.2 - Grondexploitatie	0	0	0
8.3 - Wonen en bouwen	1.736	1.007	4.782
Totaal	1.785	1.032	4.807

Saldo programma	-2.330	234	-3.748
------------------------	---------------	------------	---------------

Analyse begroting 2018 9^e wijziging – begroting 2019

Dit programma heeft een voordelig saldo van € 3.982.000,-.

De belangrijkste mutatie binnen dit programma is de extra baten vanuit de omgevingsvergunningen. Het betreft extra baten vanuit de aanleg van het nieuwe windpark, maar ook extra inkomsten aan bouwvergunningen door te aantrekkende woningmarkt waardoor er meer gebouwd wordt in Zeewolde.

Meerjarenraming 2020 tot en met 2022

(bedragen x € 1.000,-)

	Begroting 2020		Begroting 2021		Begroting 2022	
	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten
8.1 - Ruimtelijke ordening	408	25	408	25	408	25
8.2 - Grondexploitatie	0	0	0	0	0	0
8.3 - Wonen en bouwen	571	782	571	832	571	882
Totaal	979	807	979	857	979	907

3. Paragrafen

Algemeen

Met de paragrafen (welke verplicht deel uitmaken van de Programmabegroting) wordt inzicht gegeven in het beleid voor diverse beheersmatige processen. Deze paragrafen zijn van belang voor de realisatie van de raadsprogramma's en ze geven aanvullende informatie voor de beoordeling van de financiële positie van de gemeente op de korte en (middel)lange termijn.

Inhoudelijk is bij het schrijven van de paragrafen aansluiting gezocht bij lopende en te verwachten ontwikkelingen voor dat jaar. Indien mogelijk wordt in de paragrafen verwezen naar relevante beleidsnota's c.q. beheerplannen.

De volgende paragrafen zijn verplicht onderdeel van de Programmabegroting:

- Lokale heffingen
- Weerstandsvermogen en risicobeheersing
- Onderhoud kapitaalgoederen
- Financiering
- Bedrijfsvoering
- Verbonden partijen
- Grondbeleid
- Uitgaande subsidies

In elke paragraaf geven wij een korte beschrijving van de doelstelling van de betreffende paragraaf, gevolgd door een beschrijving van het gemeentelijke beleid.

3.1 Lokale heffingen

Algemeen

Naast de algemene uitkering uit het Gemeentefonds en de specifieke uitkeringen van het Rijk zijn de lokale heffingen een belangrijk onderdeel van de gemeentelijke inkomsten. Deze inkomsten kennen zowel een ongebonden karakter (algemeen dekkingsmiddel) als een gebonden karakter (specifieke heffingen).

Deze paragraaf behandelt de belangrijkste uitgangspunten ten aanzien van de verschillende gemeentelijke heffingen (tarievenbeleid), geeft daarnaast een overzicht op hoofdlijnen evenals een aanduiding van de lokale belastingdruk en tenslotte een korte beschrijving van het kwijtscheldingsbeleid.

Gemeentelijke heffingen

De paragraaf Lokale heffingen heeft zowel betrekking op heffingen waarvan de besteding gebonden als ongebonden is.

- Gebonden heffingen liggen in de sfeer van de retributies ter dekking van specifieke kosten, zoals de rioolrechten en afvalstoffenheffing met daaraan gekoppeld het vraagstuk van de kostendekkendheid van de tarieven
- Ongebonden heffingen met het karakter van algemeen dekkingsmiddel zijn bijvoorbeeld de onroerende zaakbelastingen, forensen- en toeristenbelasting en precariobelasting.

Hierbuiten valt de zogeheten Bedrijven Investeringszones (BIZ), omdat de gemeente bij deze regeling alleen een rol heeft voor de heffing en de ontvangen gelden rechtstreeks doorgesluisd worden naar een speciaal voor de BIZ opgerichte vereniging of stichting. Voor Zeewolde is dit de Stichting Ondernemersfonds Centrum Zeewolde.

Gehanteerde beleidsuitgangspunten

De uitgangspunten van het Collegeprogramma en, waar dit van toepassing is, op rijksregels (zowel wetgeving als uitvoeringsregels) zijn:

- Waar mogelijk streven naar kostendekkende tarieven en heffingen;
- Alleen trendmatige verhogingen (de reële trendmatige groei van het bruto binnenlands product (BBP) plus de prijsontwikkeling) van de door de gemeente te heffen belastingen.

Overzicht op hoofdlijnen

In de gemeente Zeewolde zijn de volgende belastingen en heffingen te onderscheiden.

- Onroerende zaakbelastingen
- Afvalstoffenheffing
- Rioolrechten

- Lijkbezorgingsrechten
- Leges, o.a. burgerzaken, bouwleges en diverse andere leges
- Toeristenbelasting
- Forensenbelasting
- Precariorechten (op ondergrondse leidingen)
- Marktgeden
- Havengelden

Inkomsten lokale heffingen

Algemene dekkingsmiddelen (ongebonden)

(bedragen x € 1.000,-)

Belastingsoort	Begroting 2018 primitief	Begroting 2019 primitief
Forensenbelasting	325	345
Onroerende zaakbelastingen	4.954	5.241
Precariorechten	935	935
Toeristenbelasting	2.225	2.279
Subtotaal	8.439	8.799

Tarieven (gebonden)

(bedragen x € 1.000,-)

Belastingsoort	Begroting 2018 primitief	Begroting 2019 primitief
Afvalstofheffing	2.032	2.217
Bouwvergunningen	800	725
Burgerzaken	377	343
Havengelden	2	2
Lijkbezorgingsrechten	83	84
Marktgeden	15	15
Overige heffingen (leges APV enz.)	87	87
Rioolrechten	1.349	1.602
Subtotaal	4.745	5.075
Totaal	11.744	13.874

De onroerende zaakbelastingen zijn als algemeen dekkingsmiddel verreweg de belangrijkste belastingsoort.

Onroerende zaakbelasting

De OZB-tarieven worden zoals genoemd onder de gehanteerde beleidsuitgangspunten (tarievenbeleid) verhoogd met de trendmatige groei van de prijs nationale bestedingen (pNb).

Daarmee blijven deze binnen de door het rijk vastgestelde macronorm.

De tarieven worden naar een percentage van de vastgestelde WOZ waarde berekend.

Tarieven OZB

Soort belasting	Tarief 2016	Tarief 2017	Tarief 2018
Eigendom woningen	0,1193 %	0,1197%	0,1196%
Eigendom niet woningen	0,1565 %	0,1585%	0,1710%
Gebruik niet woningen	0,1245 %	0,1261%	0,1361%

De gemeente Zeewolde is aangesloten op de Landelijke Voorziening Waarde Onroerende zaken (LV WOZ) De WOZ waarden van alle woningen zijn daar nu op te vragen, vooralsnog blijven de waarden van de bedrijfsgebouwen vertrouwelijk. Het Kadaster is de beheerder van de LV WOZ.

Afvalstoffenheffing

De kosten voor de inzameling en verwerking van afval worden tot op heden volledig gedekt uit de afvalstoffenheffing.

Rioolrechten

De gemeente is op basis van de Wet Milieubeheer verplicht om een Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) te hebben. Hierin wordt beschreven hoe het afvalwater doelmatig wordt ingezameld en getransporteerd en voor welke prijs dit kan. De tarieven voor de rioolrechten mogen niet meer dan kostendekkend zijn. In het Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (VGRP) 2015/2021 wordt aan de hand van meerjarige onderhoudsprogramma's en vigerende wetgeving, de toekomstige kosten en inkomsten ontwikkeling voor het beheer en onderhoud van de afvalwater stelsel in beeld gebracht. Hieronder vallen in hoofdlijnen de systemen voor de afvoer van het sanitaire water, regenwater en grondwater in de gemeentelijke en openbare terreinen. Grondwaterbeheer is ook onderdeel van het VGRP op basis van de Waterwet.

Lijkbezorgingsrechten

De lijkbezorgingsrechten zijn niet kostendekkend. Gezien de bevolkingssamenstelling is het ook niet voor de hand liggend om de tarieven in een kort tijdsbestek te verhogen tot een kostendekkend tarief.

Leges

Leges kunnen volgens de Gemeentewet worden geheven ter zake van een door de gemeente geleverde dienst. Meest aansprekende voorbeelden zijn de leges voor het verstrekken van een rijbewijs, paspoort of bouwvergunning (de huidige WABO).

Enkele legestarieven, van vooral burgerzaken, worden door het Rijk vastgesteld en kunnen door de gemeente niet worden beïnvloed. Tarieven met betrekking tot de Grootchalige Basiskaart Nederland (GBKN) worden daarentegen, op basis van landelijke gegevens en afspraken in regionaal verband, door de raad vastgesteld bij de Legesverordening. De leges mogen, in zijn geheel, niet meer dan 100% kostendekkend zijn.

Toeristenbelasting

De toeristenbelasting is een algemeen dekkingsmiddel. Heffing vindt conform de verordening plaats per overnachting per persoon; voor vaste standplaatsen wordt een forfaitair tarief gehanteerd voor bijvoorbeeld een jaar- of seizoenplaats (rekening houdend met het type seizoenplaats). De recreatieondernemers

berekenen deze kosten door aan hun gasten en betalen de belasting aan de gemeente. Overigens vloeit van de opbrengst jaarlijks een substantieel bedrag weer terug naar de recreatieve sector.

Forensenbelasting.

Deze belasting wordt geheven bij natuurlijke personen die geen hoofdverblijf in de gemeente hebben en op meer dan 90 dagen van het belastingjaar voor zich of zijn gezin een gemeubileerde woning beschikbaar houdt.

Precario

Onder de naam precariobelasting wordt een belasting geheven ter zake van het hebben van voorwerpen onder voor de openbare dienst bestemde gemeentegrond (artikel 228 Gemeentewet). Precariobelasting is een algemeen dekkingsmiddel.

De tweede kamer heeft op 21 februari 2017 besloten om de termijn dat precario geheven kan worden te verkorten van 10 jaar naar 5 jaar. Zie hier voor ook de paragraaf Weerstandvermogen en risicobeheersing.

Gemeenten die op 10 februari 2016 in hun belastingverordening een tarief hadden voor nutsnetwerken, mogen uiterlijk tot 1 januari 2022 nog precariobelasting op nutsnetwerken heffen. Onder de overgangsregeling kan een gemeente maximaal het tarief in rekening brengen dat op 10 februari 2016 gold.

Marktgelden

Onder de naam marktgeld wordt een recht geheven voor het innemen van een standplaats op de wekelijkse markt in de gemeente.

Havengelden

De geheven havengelden zijn lager dan de bijbehorende lasten. Uw Raad heeft ingestemd met de vaststelling van het voor dit onderwerp niet kostendekkende tarief. Overigens zijn de kosten en opbrengsten hieromtrent marginaal.

Vergelijkend overzicht woonlasten (bron: Coelo-atlas) 2018

	Eigenaar-bewoner			Huurder		
Gemeente	Woonlasten eenpersoons-huishoudens in €	Woonlasten Meerpersoons-huishoudens in €	Rang lijst nummer meerpersoons-huishoudens ten opzichte van alle gemeenten in Nederland	Woonlasten eenpersoons-huishoudens in €	Netto woonlasten Meerpersoons-huishoudens in €	Rang lijst Nummer meerpersoons-huishoudens ten opzichte van alle gemeenten in Nederland
Harderwijk	588	645	45	292	348	181
Ermelo	646	700	121	355	409	237
Bunschoten	560	572	11	280	292	123
Zeewolde	654	717	145	365	428	257
Nunspeet	544	590	16	150	196	24
Oldebroek	621	675	87	311	365	196
Elburg	595	672	82	339	416	243
Dronten	674	674	86	346	346	177
Almere	775	775	253	340	340	170
Nijkerk	553	582	15	154	183	14
Lelystad	657	769	246	332	444	278
Eemnes	641	826	316	251	436	268
Huizen	576	647	47	212	283	109
Noordoostpol der	671	710	133	391	429	258
Urk	883	883	360	487	487	332

In de ranglijstvolgorde heeft nummer 1 de laagste woonlasten en nummer 398 de hoogste. In de woonlasten zijn begrepen de OZB, rioolrecht en afvalstoffenheffing en woningen met een gemiddelde waard.

Het is niet zo dat gemeenten met hoge bruto woonlasten ook meer overhouden aan de opgelegde belastingen. Gemeenten met een relatief waardevol onroerend goed bestand ontvangen een lagere uitkering vanuit het gemeentefonds dan gemeenten met een relatief minder waardevol onroerend goed bestand. Zij worden geacht meer uit hun eigen belastinginkomsten te kunnen financieren. Daarom wordt de gemiddelde OZB opbrengst gecorrigeerd voor het feit dat er verevening van belastingcapaciteit plaatsvindt. De zo berekende netto-woonlasten geven weer wat de gemeente per saldo overhoudt aan de belastingheffing. Uit het COELO-overzicht valt op te maken dat Zeewolde binnen de provincie Flevoland de laagste netto-woonlasten heeft voor een eigenaar van een woning en de tweede plaats inneemt voor een huurder.

Kwijtscheldingsbeleid

De voorwaarden waarbinnen de gemeente kwijtschelding kan verlenen aan natuurlijke personen zijn door het Rijk in onder meer de Invorderingswet en bijbehorende Uitvoeringsregeling strak omschreven. Kwijtschelding kan alleen worden verleend indien het een aanslag betreft voor de onroerende zaakbelastingen, afvalstoffenheffing en rioolrechten. De overige heffingen zijn uitgesloten van kwijtschelding.

Bij de beoordeling van verzoeken om kwijtschelding wordt de 100%-norm gehanteerd. Dit betekent dat, om in aanmerking te komen voor kwijtschelding, het inkomen niet hoger mag liggen dan 100% van het bijstandsniveau. Vervolgens vindt er een vermogenstoets plaats.

Aanvragen worden getoetst bij het inlichtingenbureau. Deze toets is niet alleen een vermogenstoets, maar ook een inkomenstoets.

Er is een kolom aan de tabel toegevoegd, het betreft de aanvragen die buiten behandeling gesteld zijn.

Vanaf 2017 wordt er gewerkt met een 'verkort formulier' en wordt er maandelijks door het Inlichtingenbureau bekeken of iemand voor automatische kwijtschelding in aanmerking komt. Het Inlichtingenbureau werkt met inkomens- en vermogensgegevens die ouder zijn dan een half jaar en om zorgvuldig te bekijken of iemand toch voor kwijtschelding in aanmerking komt wordt de aanvrager in de gelegenheid gesteld om een 'uitgebreid formulier' in te vullen en met alle gevraagde bijlagen terugsturen. Er wordt dan handmatig bekeken of de aanvrager voor kwijtschelding in aanmerking komt,

Vorig jaar hebben 40 personen hier geen gehoor aan gegeven. De aanvragen zijn inhoudelijk dus niet behandeld en buiten behandeling gesteld.

Overzicht kwijtscheldingen

Verzoeken om kwijtschelding	2013	2014	2015	2016	2017	2018 half jaar
aantal verzoeken	335	343	359	366	433	378
volledig toegekend	252	295	324	319	325	287
gedeeltelijk toegekend	6	1	11	6	9	8
Afgewezen	66	47	26	35	53	35
Nog in behandeling				0	0	23
Buiten behandeling gesteld	Nvt	Nvt	Nvt	Nvt	40	24
Aanvragen door ondernemers	6 nog in behandeling	7 nog in behandeling	2 nog in behandeling	5 nog in behandeling	1 nog in behandeling	1 nog in behandeling

3.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Algemeen

Invulling risicobeheersing en weerstandsvermogen: 2010-heden
De raad van Zeewolde heeft 8 jaar geleden voor het eerst een nota Weerstandsvermogen en risicobeheersing vastgesteld.

Deze is in 2014 herzien.

Daarin staan de kaders waarmee in de paragraaf wordt gewerkt. Naast de toepassing van deze kaders worden de risico's (wel) jaarlijks tweemaal geactualiseerd in afstemming met het management, bestuur en raad. Echter het is tot op heden niet gelukt om deze risico's te kwantificeren (kans maal bedrag). Voor deze gewenste werkwijze was tot nu toe onvoldoende (bestuurlijk) draagvlak.

Tot nu toe is de keuze gemaakt om geen risico's te kwantificeren, omdat de laatste 10 jaar er vanuit de bovengenoemde risico inventarisatie weinig risico's zich daadwerkelijk hebben voorgedaan.

Het resultaat van bovengenoemde werkwijze is dat in de paragraaf wel de weerstandscapaciteit wordt berekend, maar dat de risico's alleen worden omschreven en niet worden gekwantificeerd. Met als gevolg dat deze niet kunnen worden geconfronteerd met de weerstandscapaciteit en er dus ook geen weerstandsratio wordt berekend. Er wordt onderscheid gemaakt in incidentele en structurele risico's, maar deze worden niet allemaal gekwantificeerd.

Strikt genomen volgt Zeewolde hiermee niet de BBV (art 11 lid 1), want er wordt geen weerstandsvermogen berekend. Zeewolde heeft de beschikking over een ruim incidenteel weerstandsvermogen. Mede omdat risico's uiteenvallen in incidentele en structurele risico's kan op deze wijze niet de juiste conclusie worden getrokken.

In 2018 wordt de Nota Weerstandsvermogen en risicobeheersing geactualiseerd. Het is op dit moment niet te zeggen welke veranderingen er door de raad worden vastgesteld en welk effect dat (mogelijk) heeft op de kwaliteit van de paragraaf en de wijze van het invullen van het risico management. Bovengenoemde onderwerpen zullen in de nieuwe nota benoemd worden en zullen afwegingen om voor een opzet te kiezen ook een plek krijgen.

Inleiding

De paragraaf weerstandsvermogen geeft aan hoe goed de begroting bestand is tegen financiële tegenvallers. Daartoe is inzicht nodig in de omvang van de risico's en de aanwezige weerstandscapaciteit.

Om inzicht te krijgen in de robuustheid van de financiële documenten van de gemeente bepaalt artikel 11 van de BBV dat in de paragraaf Weerstandsvermogen een relatie wordt gelegd tussen de weerstandscapaciteit en de risico's.

Ratio's kengetallen

Met het vaststellen van de wijzigingen in het "Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en gemeenten" (BBV) op 5 maart 2016 is het opnemen van een aantal kengetallen verplicht.

De berekenwijze van de kengetallen is vastgelegd in een ministeriële regeling. Mede op basis van deze kengetallen dient de paragraaf een analyse te geven van de financiële positie van de gemeente.

Kengetallen	Normen VNG %			Rekening 2016	Rekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
	Voldoende	Matig	Onvoldoende							
Netto schuldquote	< 100	100 > < 130	> 130	-27%	-52%	-55%	-51%	-57%	-74%	-95%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte geldleningen	< 100	100 > < 130	> 130	-32%	-58%	-60%	-56%	-61%	-78%	-99%
Solvabiliteitsratio	> 50	30 > < 50	< 30	66%	66%	66%	64%	61%	60%	58%
Structurele exploitatieruimte	> 0,6	0 > < 0,6	< 0	3%	0%	-1%	6%	-3%	-3%	-5%
Grondexploitatie		Geen norm		80%	81%	79%	70%	64%	47%	28%
Belastingcapaciteit	< 100	100 > < 120	> 120	97%	98%	101%	pm	pm	pm	pm

- De netto-schuldquote vergelijkt de leningen van de gemeente (met aftrek van de geldelijke bezittingen) met de totale baten van de jaarrekening. Hiermee geeft deze indicator inzicht in de mate waarin de jaarrekening 'vastligt' voor door rente en aflossing. Tabel hierboven presenteert hiernaast ook de schuldquote gecorrigeerd voor de leningen die de gemeente heeft uitstaan (deze middelen vloeien immers op termijn terug).

	Score
Netto schuldquote	Ruim voldoende
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	Ruim voldoende

- De solvabiliteit geeft de mate aan waarin de gemeentelijke bezittingen (balanstotaal) is gefinancierd uit eigen middelen (eigen vermogen). Zeewolde scoort met 66% volgens deze normatiek '**voldoende**'.

	Score
Solvabiliteit	Voldoende

- De indicator 'structurele exploitatieruimte' geeft aan hoe groot de structurele vrije ruimte (structurele baten min structurele lasten) zich verhoudt tot de totale gerealiseerde baten. Dit laat zien in hoeverre gemeente in staat is om structurele tegenvallers op te vangen. VNG waardeert een score hoger dan 0,6 als 'voldoende', een score tussen 0 en 0,6 als 'matig' en een score van 0 als 'onvoldoende'. De gerealiseerde ruimte van Zeewolde is binnen deze normen '**onvoldoende**'. Voor het begrotingstoezicht door de Provincie is de structurele begrotingsruimte 'voldoende' wanneer deze groter is dan 0.

	Score
Structurele exploitatieruimte	Matig

- Het financiële kengetal 'grondexploitatie' geeft aan hoe groot de investeringen in grondposities (boekwaarde) zijn ten opzichte van de jaarlijkse baten. Voor deze indicator zijn geen normen geformuleerd omdat de boekwaarde op zich niets zegt over de mate waarin vraag en aanbod op elkaar aansluiten en in hoeverre de investeringen dus kunnen worden terugverdiend. De paragraaf grondbeleid en het Meerjaren Perspectief Grondexploitaties (MPG) bieden hierin meer inzicht. Vanuit het Interbestuurlijk toezicht (IBT) door Gedeputeerde Staten van de provincie Flevoland wordt er een norm gehanteerd van < 20% (gunstig) tot > 35% (ongunstig).

	Score
Grondexploitatie	Geen norm

- De indicator 'woonlasten meerpersoonshuishoudens' drukt uit hoe de woonlasten (OZB, afvalstoffenheffing en rioolheffing) zich verhouden tot het gewogen landelijk gemiddelde. Hoge woonlasten ten opzichte van het landelijk gemiddelde drukken uit in hoeverre de gemeente al de eigen inkomsten aanspreekt en dus ook beperkt is in het verkrijgen van extra inkomsten. Woonlasten onder het landelijk gemiddelde waardeert VNG als 'voldoende', woonlasten tussen het landelijk gemiddelde en 120% hiervan als 'matig' en woonlasten hoger dan 120% als 'voldoende'.

	Score
Woonlasten meerpersoonshuishoudens	Voldoende

De indicatoren en normen zijn een grofmazig instrument om een uitspraak te kunnen doen over de financiële positie van een gemeente. Als een indicator onvoldoende scoort of meerdere jaren op rij verslechtert, kan dit aanleiding zijn om bij te sturen. De bovenstaande indicatoren verhouden zich echter goed tot de normen. Daarnaast voldoet Zeewolde ook aan de wettelijke renterisiconorm en kasgeldlimiet voor de financiering.

Risico's in relatie tot weerstand

Voor de gemeente Zeewolde zien de risico's in relatie tot weerstand er als volgt uit:

Risico's		
	Incidenteel	Structureel
Zekere	Geen	Geen
Onzekere	Bedrag is niet te bepalen	Bedrag is niet te bepalen
Totaal		
Buffer	55.493.340	3.474.584
Verschil	- 55.493.340	-3.474.584

-/- = Voordeel

Onderstaand worden de onderdelen uit deze tabel verder uitgewerkt.

Weerstandsvermogen

Onder weerstandsvermogen wordt het vermogen van de gemeente verstaan om risico's op te kunnen vangen.

De gemeente heeft de verantwoordelijkheid een sluitende begroting vast te stellen en bij de jaarrekening verantwoording af te leggen over de realisatie van de begroting. Een sluitende begroting zonder weerstandsvermogen betekent dat iedere tegenvaller een probleem gaat opleveren. In dat geval staat de begroting, en daarmee het beleid van de gemeente, onder druk.

Het doel van het weerstandsvermogen is om zeker te zijn dat de gemeente haar taken, ondanks tegenvallers en rampen, kan blijven uitvoeren.

Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen aan de ene kant de weerstandscapaciteit (zijnde de middelen waarover we beschikken of kunnen beschikken om niet begrote lasten te kunnen dekken) en aan de andere kant alle risico's waarvoor nog geen voorzieningen zijn gevormd die van betekenis kunnen zijn.

Weerstandscapaciteit

Voor weerstandscapaciteit bestaat geen eensluidende definitie maar is als volgt te omschrijven. De weerstandscapaciteit is opgebouwd uit de middelen en de mogelijkheden waarover een gemeente beschikt om niet begrote tegenvallers te dekken die zich voordoen.

Er is onderscheid te maken in structurele en incidentele weerstandscapaciteit.

Structureel

	Structureel (in €)	
1	Onvoorzien Structureel	185.802
2	Onbenutte belastingcapaciteit	3.288.782
	Totaal	3.474.584

1. Onvoorzien structureel;

Uitgangspunt van het financiële beleid is dat elk jaar in de begroting een vast bedrag van € 68.070,- wordt geraamd voor onvoorziene structurele uitgaven. Vanuit het jaar 2018 is een bedrag van € 117.731,- meegenomen, zodat het totale budget in 2019 € 185.802,-- bedraagt.

2. De onbenutte ruimte in de belastingcapaciteit.

Wat betreft heffingen (belastingen en retributies) is de gemeente gebonden aan wettelijke regels en gestelde normen. De tarieven van retributies mogen maximaal kostendekkend zijn of de afgenomen diensten worden geleverd tegen de wettelijk genormeerde tarieven.

Als gevolg van de leeftijdsopbouw van de bevolking van onze gemeente, de omvang van de huidige begraafplaats en de vastgestelde tarieven (hoogte vergelijkbaar met omliggende gemeenten) worden de jaarlijkse vaste lasten van de begraafplaats niet gedekt door de baten.

In artikel 12 van de Financiële Verhoudingswet wordt geregeld dat aan een gemeente een aanvullende uitkering kan worden verleend, indien de algemene middelen aanmerkelijk en een structureel tekort geven om in de noodzakelijke behoeften te voorzien, terwijl de eigen inkomsten van de gemeente zich op een redelijk peil vinden. Om te voldoen aan het redelijk peil is op basis van deze berekeningsmethode voor de OZB, afvalstoffenheffing en rioolrecht de vrije ruimte bepaald.

Bij de begroting voor 2018 is deze vrije ruimte berekend op € 3,2 miljoen.

Incidenteel

	Incidenteel (in €)	
3	Vrije aanwendbare deel algemene reserve	40.236.822
4	Bestemmingsreserves; Bedrijfsrisico reserve Grondbedrijf	8.353.832
5	Bestemmingsreserves	0
6	Stille reserves: (on)roerende zaken	6.800.000
6	Stille reserves: aandelenbezit	0
7	Onvoorzien Incidenteel	102.686
	Totaal	55.493.340

3. Algemene reserve, het vrij aanwendbare deel;

Bij de laatste actualisatie van de nota Reserves en Voorzieningen in 2017 is het bodembedrag opnieuw vastgesteld op € 10 miljoen.

Rekening houdend met bekende claims bedraagt de vrije reserve € 40.236.822,- zonder rekening te houden met de dekking van eventuele rekeningstekorten 2019 ev.

4. Bestemmingsreserve Bedrijfsrisico grondbedrijf

In de herziene nota Meerjaren Prognose Grondexploitatie 2016 (MPG), welke is vastgesteld in de raad van februari 2017, is bepaald dat voor het actief vervaardigen/exploiteren van uitgeefbare grond een reserve moet worden aangehouden met een bandbreedte van € 5,9 tot € 8,8 miljoen. Bij daling onder het bodembedrag zal deze uit de algemene reserve moeten worden aangevuld. Bij overschrijding van het plafond wordt het overtollige, exclusief lopende claims, overgeheveld naar de algemene reserve. Dit laatste zal plaatsvinden op basis van de werkelijke mutaties bij het opstellen van de jaarrekening.

5. Bestemmingsreserves

Bestemmingsreserves zijn gevormd voor een bepaald doel. De raad heeft de bevoegdheid de bestemming te wijzigen en deze in te zetten voor het opvangen van tegenvallers. Daarmee kunnen ze geen onderdeel uitmaken van de weerstandscapaciteit en zijn daarom niet opgenomen in de tabel.

Per 31 december 2017 bedraagt het beschikbare bedrag aan bestemmingsreserves € 27.962.000,-

6. Stille reserves: (on)roerende zaken & aandelenbezit

Stille reserves ontstaan doordat de verwachte economische waarde in het maatschappelijke verkeer afwijkt van de historische verkrijgingprijs en/of de huidige administratieve boekwaarde.

De hogere waarde dan de administratieve boekwaarde kan pas gebruikt worden als het object niet meer benodigd is voor de taakuitvoering en wordt afgestoten.

Op basis van de WOZ waarden en taxatie is er voor de onroerende en roerende goederen in gemeentelijk bezit een berekening gemaakt (peildatum 1 januari 2018) om de omvang van de stille reserve te bepalen. Het betreffen hier alleen de stille reserves van de algemene dienst.

Het waarde verschil tussen deze waardebepaling en de administratieve boekwaarden bedraagt afgerond € 23,0 miljoen.

Niet dit volledige bedrag aan stille reserves is aan te merken als weerstandscapaciteit, omdat niet alle objecten direct beschikbaar zijn om te verkopen. In de nota "Weerstandsvormogen en Risicobeheersing 2015", raadsbesluit van 19 februari 2015 wordt uitgegaan van 30% van de stille reserves aan (on)roerende zaken. Onderstaand is dit uitgewerkt:

Stille reserves	
Onderwerp	In miljoenen
Onderwijsgebouwen	13
Peuterspeelzalen/kinderopvang	0,7
Sport/recreatie (sportzalen en -hallen)	2
Overig (gemeentehuis, politiebureau)	5,1
Roerend goed (Fiets –voetveer)	0,2
Sociaal cultureel werk	1,6
Totaal	22,6
Gehanteerd 30% van totaal	6,8

Om te beschikken over betrouwbare courante informatie ten aanzien van het gebruik en inzet van de objecten, de laatst vastgestelde WOZ-waarde en de boekwaarde op de balans van dat moment, is dit gedeelte in 2018 geactualiseerd.

Een bijzondere categorie van stille reserves wordt gevormd door de deelnemingen in het aandelenbezit van ondernemingen als Vitens, Alliander en de Huisvuilcentrale Alkmaar (HVC) e.d. Het bepalen van de omvang van de stille reserves op dit onderdeel is lastig omdat het bezit beperkt verhandelbaar is. Hierop wordt ingegaan bij de paragraaf “Verbonden Partijen”.

7. Onvoorzien Incidenteel

Uitgangspunt van het financiële beleid is dat elk jaar in de begroting per inwoner een bedrag van € 4,54 voor onvoorzien incidenteel wordt opgenomen. Voor 2019 wordt het geraamde bedrag € 102.686,-.

Risicomanagement

Het begrip risico is in het BBV omschreven als een kans op gevaar of schade met financieel gevolg van substantiële omvang. Risico's kunnen economisch, politiek, juridisch of bestuurlijk van aard zijn. Het is een bekend gegeven dat de gemeente met een steeds breder scala aan risico's te maken heeft en krijgt waarover verantwoording dient te worden afgelegd. De uitdaging is om een juiste balans te vinden tussen risico's nemen en de beheersing hiervan.

Vastgestelde kaders

Omschrijving	Door	Op
Nota Reserves en Voorzieningen 2017 - 2020	Raad	29 juni 2017
Nota Meerjaren Prognose Grondexploitaties (MPG) 2016	Raad	23 februari 2017
Nota "Weerstandvermogen en risicobeheersing 2015 – 2018"	Raad	19 februari 2015

Risico's

Binnen de organisatie is afgesproken dat nieuwe risico's direct worden gemeld door het op te nemen in interne en bestuurlijke management rapportages.

De risico's zijn ingedeeld naar vrij zekere risico's en risico's met een onzekerheidsfactor.

Bij de actualisatie van de nota Weerstandvermogen en Risicobeheersing in de 2^e helft van 2014 zijn de risico's berekend op € 1.680.000,-.

In deze nota is als uitgangspunt voorgesteld om voor Zeewolde uit te gaan van een weerstandratio van 2. Bij een weerstandratio van 2, welke door het Nederlands Adviesbureau Risicobeheersing (NAR) als uitstekend wordt gekenmerkt.

De weerstandscapaciteit is hiervoor toereikend.

Weerstandsvermogen gemeenschappelijke regelingen waarin gemeente Zeewolde deelneemt.

De gemeente neemt deel in diverse gemeenschappelijke regelingen en/of samenwerkingsverbanden. In de opgestelde voorwaarden en contracten is aangegeven of de betreffende partij een eigen weerstandsvermogen mag aanhouden en/of de eventuele exploitatietekorten direct voor rekening van de gemeente als opdrachtgever komen.

De inhoudelijk informatie van gemeenschappelijke regelingen en/of samenwerkingsverbanden treft u aan in de paragraaf Verbonden Partijen.

In de hierna opgenomen tabel is aangegeven welke GR's / samenwerkingsverbanden wel of niet over een eigen weerstandsvermogen beschikt. Of dit weerstandsvermogen toereikend is voor de eventuele tekort(en) hangt af van de omvang.

Gemeenschappelijke regeling / samenwerkingsverband	Weerstandsvermogen
GGD Flevoland	Ja
Werkvoorzieningsschap IJsselmeergroep	Ja
Het Flevolands Archief	Ja
Sociale Dienst Veluwerand (SDV) -Miv 2018 opgegaan in MIZ-	Nee
Regio Noord Veluwe (RNV) -Miv 2018 deels opgegaan in MIZ-	Ja
Coöperatie Gastvrije Randmeren	Ja
Veiligheidsregio Flevoland	Ja
Omgevingsdienst Flevoland en Gooi & Vechtstreek (OFGV)	Matig
Meerinzicht (MIZ)	Nee
Gebiedsontwikkeling Oosterwold	Nee 1)
Inkoopcentrale Flevoland	Nee1)

1) Deze gemeenschappelijke regelingen en samenwerkingsverbanden hebben geen eigen begrotings- en jaarrekeningsdocument.

De financiële afwikkeling/-afrekening vindt plaats door middel van afzonderlijke facturering die verantwoord wordt op de betreffende taakvelden in de exploitatie rekening.

Zekere risico's

	Stand van zaken op 31 12 2017	Stand van zaken op 1 juli 2018
Onderwerp	Gemeentelijk aandeel in het algemene ondernemings-risico IJsselmeergroep	
	Het aandeel in het vermogen van de gemeenschappelijke regeling en het beschikbare aantal arbeidsplaatsen voor de gemeente Zeewolde is beperkt. Ongeacht welke sleutel van toepassing is, is het aandeel voor Zeewolde, relatief gezien, beperkt.	Is gelijk aan de stand van zaken per 1 mei 2017.
Onderwerp	Omvang algemene uitkering uit het gemeentefonds	
	In de MJB 2019 – 2022 is het budget algemene uitkering uit het Gemeentefonds, inclusief de integratie uitkering voor het Sociaal Domein, gebaseerd op de mei circulaire 2018. Uitwerking behoeft nog het zogenaamde enveloppengeld voor in het IBP benoemde speerpunten.	De (verdere) uitwerking van het kabinetsbeleid Rutte IV met het Interbestuurlijke Programma (IBP) tussen Rijk, gemeenten en Waterschappen zijn in financiële zin verwerkt in de mei circulaire 2018. Vanaf 2019 worden de middelen voor de decentralisatie bijna helemaal middels verdeelmodellen toegewezen en daarmee versleuteld.
Onderwerp	Integraal wijkonderhoud	
	Het bestaande beleid van uitvoering van het integraal wijkbeheer komt de komende jaren onder druk te staan als aan de financiële reserve "Integraal wijkbeheer" geen structurele of incidentele middelen wordt toegevoegd. Bij de vaststelling van de MJB 2017 – 2020 is besloten t/m de jaarschijf 2023 de jaarlijkse dotatie met € 100.000,- te laten groeien. Voor de jaarlijkse groei van dit budget zal binnen de reguliere MJB nog dekking moeten worden gevonden voor de jaarschijven 2022 en 2023.	Door de vaststelling van de MJB 2017-2020 en 2018 – 2021 met daarin een oplossing van het genoemde probleem is het risico sterk verkleind. Structureel de koers blijven vasthouden die is ingezet, dit is terug te zien in de MJB 2019-2022.
Onderwerp	Beheersplan wegen	
	In het onderbouwende beheerplan "Wegen" is voor de financiële omvang van de bestemmingsreserve voor rehabilitatie van de wegen 75% van de lasten meegenomen en voor groot onderhoud wegen 90%. Binnen deze collegeperiode zal onderzoek worden gedaan naar alternatief wegenonderhoud (innovatie) om de omvang aan onderhoudslasten terug te dringen.	In de oplossing van dit probleem is in 2017 een stap gezet bij de aanbidding van het concept-groenbeleidsplan buitengebied. Het voorgestane beleid is voorkoming van schade aan wegen door bomen/beplanting. In de tweede helft van 2018 wordt dit plan ter inzage gelegd en voorgelegd aan de raad ter vaststelling. Hierna kunnen deze besluitvorming onderdeel gaan uitmaken van het nieuw op te stellen beheersplan (Verwachting voorjaar 2019). De genoemde percentages zijn nog steeds een punt van aandacht. Ook in 2017 is bij groot onderhoud aan wegen in het buitengebied gebleken dat de basis laag onder het asfalt verwijderd moet worden. Met het afvoeren van deze laag en de verwerking ervan is in het huidige (financiële) beheerplan nog geen rekening gehouden. Dit zal ook worden meegenomen in het nieuw op te stellen beheersplan. In de zomer van 2018 is gebleken dat er een aantal wegen schade hebben opgelopen als gevolg van de langdurige droogte en hitte, waardoor de grond op een aantal plaatsen versneld ingeklonken is.

	Stand van zaken op 31 12 2017	Stand van zaken op 1 juli 2018
		Hiervoor zal op korte termijn aanvullende advisering plaats vinden om de effecten hiervan in beeld te brengen met de daarvoor benodigde financiële middelen.
Onderwerp	Groen openbare ruimte	
		De zomer van 2018 kenmerkt zich door een langdurige periode van droogte en extreme hitte. Schade aan openbaar groen is daarmee zichtbaar aan het worden. In het voorjaar van 2019 zal pas duidelijk worden welke delen van het openbaar groen door deze extreme droogte onherstelbaar beschadigd zijn waardoor extra onderhoud (lees vervanging) aan de orde is. Als hier aanleiding voor is zal aparte advisering worden aangeboden, inclusief een daarbij passende dekking.
Onderwerp	Introductie van de nieuwe omgevingswet	
	Er is een plan van aanpak opgesteld voor de implementatie van de omgevingswet. De insteek is een geleidelijke invoering. Er is in kaart gebracht welke personele en financiële inzet dit vergt. Bij de start van dit omvangrijke traject is een inschatting gemaakt die op basis van ervaring (periodiek) zal worden bijgesteld.	Er is een begin gemaakt met de uitvoering van het Plan van Aanpak. Inmiddels is er sinds het voorjaar 2018 een nieuwe hulptool beschikbaar om de benodigde middelen voor de ontwikkeling en implementatie te berekenen. Daarmee is bekeken of de nu reeds in de begroting opgenomen middelen toereikend zijn, middels aanvullende advisering is bijstelling noodzakelijk. De begroting wordt hierop aangepast.

Samenvatting zekere risico's

Als zekere risico's worden 6 onderwerpen genoemd, waarvan 5 toereikend in de diverse (financiële) documenten zijn afgedekt.

Zeker is dat er een nieuwe omgevingswet er komt, de gedetailleerdheid van de uitwerking is nog niet geheel duidelijk en neemt onzekere –niet te berekenen- financiële en organisatorische risico's mee zich mee.

Onzekere risico's

Onderwerp	Stand van zaken op 31 december 2017	Stand van zaken 1 juli 2018
Onderwerp	Open einde regelingen	
	Uitgaven, als gevolg van open einde regelingen die voortvloeien uit landelijke wet- en regelgeving, brengen risico's met zich mee. Welke omvang deze risico's zullen hebben is niet te bepalen.	Gelijk aan de situatie van 31 december 2017.
Onderwerp	Rechtmatigheid bij aanbesteden en inkoop	
	Aanbesteden van werken, diensten en inkoop wordt in regie uitgevoerd. Het uit te voeren proces is bekend bij de budgethouders en wordt/kan in overleg met de inkoop coördinator worden opgezet/uitgevoerd. Als gevolg van lage inschrijvingen vergroot de kans om bij aanbesteding en inkoop tegen gerechtelijke procedures aan te lopen, ondanks het toepassen van de zorgvuldige voorwaarden en regels.	Gelijk aan de situatie van 31 december 2017. Alertheid hierop blijft geboden.
Onderwerp	Voordelen bij aanbesteden van werken en diensten	

Onderwerp	Stand van zaken op 31 december 2017	Stand van zaken 1 juli 2018
	<p>Of het lage prijsniveau bij aanbesteden in de voorbije plusminus 5 jaren ook de komende jaren kan worden gerealiseerd en gehandhaafd wordt betwijfeld. De budgetten in de lopende en nieuwe begroting zijn gebaseerd op de huidige (aflopende) aanbestedingsbedragen.</p> <p>Binnen de begroting is geen budget beschikbaar voor een hoger prijsniveau uit aanbestedingen.</p>	<p>Algemene dienst: Gelijk aan de situatie van 31 december 2017. Voor wat betreft schoonmaak zijn de budgetten voor de gemeentelijke gebouwen bij de Voorjaarsnota 2018 op niveau gebracht.</p> <p>In het huidige klimaat van schaarste (met name voor werken) is dit een blijvend aandachtspunt.</p> <p>Grondbedrijf: Binnen de exploitaties van het Grondbedrijf worden de bovengenoemde ontwikkelingen opgevangen. Inzichtelijk worden deze gemaakt, jaarlijks bij een actualisatie, en tweejaarlijks een herziening.</p>
Onderwerp	Uitvoering Sociaal Domein (maatwerkvoorzieningen)	
	<p>Om nog meer grip op de uitvoering van het beleid te krijgen is het nodig om in een nog stabielere situatie te komen.</p> <p>Het uitgangspunt is een beter evenwicht tussen de baten en de lasten voor dit onderdeel, met daarbij de kanttekening dat er bij acute zorgbehoefte sprake is van een 'open einde regeling' met de daarbij behorende verplichtingen. Het uitgavenpatroon in 2016 was circa € 0,5 miljoen hoger dan de ontvangen bijdrage van het Rijk. Door een bijdrage van de bestemmingsreserve Sociaal Domein wordt dit verschil in de MJB opgevangen.</p>	<p>Gelijk aan de stand van zaken op 31 december 2017.</p> <p>In de meerjarenperspectief (MJB 2019 – 2022) zijn de inkomstenramingen afgestemd op de jaarlijkse verwachte Rijksbijdrage.</p> <p>Bij een gelijk uitgavenpatroon als in 2017 zal jaarlijks een bijdrage uit een bestemmingsreserve danwel de vrije algemene reserve noodzakelijk zijn.</p> <p>Een meer gedetailleerd toelichting op de decentralisatie van het Sociaal Domein vindt u bij 1.6.6 van deze begroting.</p>

Onderwerp	Stand van zaken op 31 december 2017	Stand van zaken 1 juli 2018
Onderwerp	Risico's grondbedrijf	
	<p>Uitgangspunt voor de meeste grondexploitaties is de strategische visie waarin de uitgifteprognose voor woningbouw en bedrijfsterreinen is opgenomen. Deze visie dient als basis voor de herziening van de exploitatieopzetten.</p> <p>Om de twee jaar worden de risico's opnieuw gekwantificeerd in de Nota Meerjaren Prognose Grondexploitaties (MPG) op basis van de laatst vastgestelde exploitatieopzetten. De MPG 2016 is op 23 februari 2017 vastgesteld.</p> <p>Ondanks het kwantificeren van de risico's in de Nota MPG blijft de activiteit van het exploiteren en uitgeven van (bouwrijpe) gronden een activiteit met een hoge risicofactor.</p> <p>De boekwaarde van het grondbedrijf op 31 december 2017 bedraagt € 26,9 miljoen, met een positieve eindresultaat, inclusief 1% kostenstijging, van € 56,0 miljoen.</p> <p>Getracht wordt risico's zo vroeg mogelijk te herkennen en op te vangen. Er vindt periodiek overleg plaats waarin de voortgang van de exploitatieberekeningen nauwlettend wordt gevolgd. Daarnaast wordt er per kwartaal een rapportage opgesteld waarin de stand van zaken wordt weergegeven.</p> <p>Het grondbeleid van de gemeente wordt toegelicht in de paragraaf Grondbeleid.</p>	<p>Gelijk aan de stand van zaken op 31 december 2017.</p> <p>Gelijk aan de stand van zaken op 31 december 2017.</p> <p>Door het huidige gunstige uitgifte klimaat is de verwachting dat in de komende 2 tot 3 jaar een belangrijk deel van de woningbouwexploitaties ontwikkeld en uitgegeven kunnen worden, wat een gunstig effect heeft op de omvang en daarmee risico's.</p> <p>Gelijk aan de stand van zaken op 31 december 2017.</p>
Onderwerp	Precario	
	<p>Bij brief van 10 februari 2016 informeert de minister van BZK de voorzitter van de 2e Kamer. Voorstel is dit onderwerp mee te nemen in de herziening/verruiming van het gemeentelijk belastinggebied. De tarieven van 1 januari 2016 kunnen nog 10 jaar zonder verhoging worden gehanteerd. De voorgestelde overgangsregeling is door de 2^e Kamer op 21 februari 2017 verkort met 5 jaar tot uiterlijk 1 januari 2022.</p> <p>In de voorliggende MJB is in 2022 rekening gehouden met het teniet gaan van deze structurele batenbudget. Vorenstaande is reeds toegelicht in de Voorjaarsnota 2017.</p>	<p>Situatie is ongewijzigd en daarmee nog gelijk aan de situatie van 31 december 2017.</p>
Onderwerp	Almere Oosterwold	
	<p>Oosterwold is een gezamenlijke organische gebiedsontwikkeling van Almere en Zeewolde.</p>	<p>Per 1-1-2018 zijn er overeenkomsten voor in totaal ca 1.000 woningen afgesloten.</p>

Onderwerp	Stand van zaken op 31 december 2017	Stand van zaken 1 juli 2018
	<p>Almere fungeert hierbij als centrumgemeente en faciliteert het gebiedsteam voor de gebiedsontwikkeling. Naast de inzet van capaciteit heeft er een voorfinanciering plaatsgevonden die uiteindelijk terugbetaald wordt uit het kostenverhaal dat bij initiatieven in rekening wordt gebracht.</p> <p>Gestart is met initiatieven op het grondgebied van de gemeente Almere. Inmiddels zijn dit er ruim 300 woningen en de animo is nog steeds groot. Dit betekent, dat in 2017 gestart kon worden met de eerste terugbetaling van het voorgeschoten bedrag. Vanaf 2018 wordt naar verwachting jaarlijks een terugbetaling voorzien. Evaluatie van dit project zal in 2019 plaatsvinden.</p> <p>Bij de evaluatie zal worden beoordeeld of de terugontvangen bedragen structureel mogen worden ingeboekt.</p>	<p>Ontwikkeling die hierin te zien is dat de belangstelling om deel te nemen toeneemt.</p>
Onderwerp	Informatieveiligheid en privacy gevoelige gegevens, automatisering en digitalisering	
	Zie hiervoor de hoofdstuk 3.5 Bedrijfsvoering waar hier verder op wordt ingegaan	
Onderwerp	Horsterwold (Bosruiterweg) bezwaar tegen niet permanent wonen	
	<p>De gemeente Zeewolde heeft in 2010 een fors aantal claims ontvangen van de eigenaren van woningen op het recreatieterrein Horsterwold (Bosruiterweg). Hierover is in de jaarrekening van 2010 ook al gerapporteerd. De claims zijn gericht tegen het handelen van de gemeente Zeewolde, waarbij het permanent wonen op voornoemd recreatieterrein wordt tegengegaan. De eigenaren beroepen zich op bepalingen in de koopovereenkomst en stellen dat de gemeente met het handhavingsbeleid inbreuk maakt op hun vermogensrecht als gevolg waarvan schade zou worden ondervonden. De claims zijn bedoeld om de verjaring van de rechtsvordering (schade uit onrechtmatige daad) te stuiten en zijn nog niet verder onderbouwd. Aan de indieners van de claims – onder voorbehoud van alle rechten en wesen – gevraagd om met een nadere onderbouwing en motivering te komen. Die onderbouwing is niet ontvangen.</p> <p>Eind 2015 / begin 2016 heeft een aantal eigenaren deze claims herhaald om de verjaring van hun (vermeende/veronderstelde) vorderingen weer te stuiten. Op deze claims is door de gemeente Zeewolde inhoudelijk gereageerd zonder dat daarbij aansprakelijkheid is erkend.</p> <p>Medio 2017 heeft de advocaat van de Vereniging van Eigenaren Horsterwold de gemeente een brief geschreven, waarin de gemeente gevraagd wordt de opvatting te delen dat de eigenaren van de recreatiewoningen deze woningen semi-permanent mogen bewonen op dit park op grond van bovenbedoelde koopovereenkomst. De gemeente Zeewolde moet hierop nog inhoudelijk reageren. Indien de opvatting niet door de gemeente Zeewolde gedeeld wordt, heeft de advocaat van de Vereniging van Eigenaren</p>	<p>Inmiddels hebben begin 2018 voorlopige getuigenverhoren plaatsgevonden bij de civiele rechter, vooruitlopend op een mogelijke civiele procedure.</p>

Onderwerp	Stand van zaken op 31 december 2017	Stand van zaken 1 juli 2018
	<p>Horsterwold een civiele procedure aangekondigd.</p> <p>In de bestuursrechtelijke procedures is die koopovereenkomst ook ingeroepen. In die procedures is de gemeente in het gelijk gesteld.</p>	<p>Inmiddels zijn er door verschillende eigenaren planschadeclaims ingediend tegen de in 2015 verleende vergunningen voor de vestiging van arbeidsmigranten en het AZC, perceel 14-16.</p> <p>Aan de uitwerking, en daarmee het inzicht in de gevolgen, wordt nu gewerkt.</p>
Onderwerp	Samenwerking met andere gemeenten	
	<p>Eind 2016 heeft het college besloten het traject in te gaan om te komen tot 1 brede Gemeenschappelijke Regeling waarin alle vormen van samenwerking tussen Ermelo, Harderwijk en Zeewolde worden opgenomen. Dit besluit is genomen ter uitvoering van een amendement van de gemeenteraad. Dus zowel bedrijfsvoering als het sociaal domein vallen hieronder. Dat besluit houdt in dat op termijn de SDV als zelfstandige GR op houdt te bestaan en geïntegreerd zal worden binnen Meerinzicht.</p> <p>Dat voorkomt bestuurlijke drukte en maakt de aansturing eenduidig. De nadere invulling van beide onderdelen van Meerinzicht vindt in 2018 plaats.</p> <p>Op dit moment wordt geïnvesteerd in het samenwerken met op termijn terugverdien effecten. Of de ingeboekte voordelige geprognosticeerde resultaten direct zullen worden behaald, valt te bezien. Door toenemende taaktoedeling vanuit het Rijk aan gemeenten moet Meerinzicht nieuwe functies gaan invullen, die ten koste kunnen gaan van de geprognosticeerde resultaten. Denk hierbij aan de privacyfunctionaris en de CISO, de ontwikkelingen op het gebied van de digitale dienstverlening, informatieveiligheid en de samenwerking op het gebied van het sociaal domein.</p>	<p>Op 1 januari 2018 is de nieuwe Gemeenschappelijke Regeling Meerinzicht in werking getreden. De onderdelen Sociaal Domein en Bedrijfsvoering maken deel uit van de nieuwe organisatie.</p> <p>De inverdieneffecten kunnen pas gerealiseerd worden als er geen extra taken vanuit het Rijk naar de gemeenten toekomen en/of er voldoende Rijksmiddelen beschikbaar worden gesteld voor de uitvoering van deze taken.</p> <p>Het risico heeft zich niet voorgedaan in 2017. Bedacht moet worden dat sommige inhoudelijke risico's niet gekoppeld zijn aan de totstandkoming of het bestaan van de GR Meerinzicht, maar aan autonome maatschappelijke ontwikkelingen.</p>
Onderwerp	NV Huisvuilcentrale (HVC) Alkmaar	
	Bij raadsbesluit van 27 juni 1996 is de gemeente aandeelhouder geworden in genoemde NV met een bijzondere status. Het zijn zgn. aandelen A waarbij de	Het jaarrekeningresultaat van de voorbije jaren van de HVC laat zien dat het beleid

Onderwerp	Stand van zaken op 31 december 2017	Stand van zaken 1 juli 2018
	<p>aandeelhouders hoofdelijk aansprakelijk zijn voor de onder deze status vallende gegarandeerde geldleningen.</p> <p>Door de HVC wordt gewerkt aan de financiële herstructurering om het risico voor de aandeelhouders te verlagen.</p> <p>De aandeelhouders hebben eind 2015 in het kader van de vaststelling van het dividendbeleid besloten te streven naar een zodanige solvabiliteit dat er in 2024 de keuze mogelijkheid is om te financieren zonder gemeentegarantie.</p>	<p>geëffectueerd wordt. De HVC ligt op koers om haar doel, financiering zonder gemeentegarantie in 2024, te halen.</p>
Onderwerp	Vennootschapsbelastingplicht (VPB)	
	<p>Met ingang van 1 januari 2016 is de vennootschapsbelastingplicht ingevoerd voor lagere overheden. Voor de gemeente Zeewolde is op dit moment alleen de exploitatie van grond vennootschapsbelastingplichtig. De hiervoor ontwikkelde berekeningssystematiek, gerelateerd aan verhouding vreemd vermogen/eigen vermogen, is voor de gemeente Zeewolde niet hanteerbaar. De gemeente Zeewolde heeft geen externe leningen aangetrokken waardoor in het raadsbesluit van december 2016 is besloten een afwijkend standpunt in te nemen.</p> <p>In het voorjaar van 2017 is getracht afstemming met de Belastingdienst te zoeken over dit standpunt. Er is echter door hen aangegeven dat zij nog geen afspraken willen maken met individuele gemeenten. De kans is daarom aanwezig dat het gehanteerde standpunt (deels) moet worden herzien.</p> <p>Hierbij moet worden aangegeven dat het bedrag aan te betalen vennootschapsbelasting in mindering wordt gebracht van de winst van de grondexploitaties. Het heeft zodoende primair geen effect op de reguliere begroting. Wel in de hoogte van het uiteindelijke resultaat van de grondexploitaties inclusief toevoeging aan de Algemene Reserve</p> <p>Behoudens de uitkomsten uit het overleg met de Belastingdienst, behoort en is dit "risico" (afdracht van een deel van het positieve resultaat) onderdeel van het reguliere financiële proces.</p>	<p>Situatie is ongewijzigd en daarmee nog gelijk aan de situatie van 1 mei 2017</p>
Onderwerp	Ontwikkeling Havenkwartier	

Onderwerp	Stand van zaken op 31 december 2017	Stand van zaken 1 juli 2018
	<p>Begin 2016 zijn de diverse interne en externe factoren tegen elkaar afgewogen t.b.v. de keuze om het Havenkwartier al dan niet verder te faseren in de tijd.</p> <p>In de raadsvergadering van 27 juni 2016 is het richtinggevend besluit van het college van 1 maart 2016 bevestigd. Aan de uitwerking van de structurele exploitatielasten voor Beheer en Onderhoud van dit project wordt door het college gewerkt.</p> <p>De aanbesteding van de kustzone en de ophoging van Havenkwartier heeft plaatsgevonden. Verder wordt gewerkt aan het aanbesteding gereed maken van de sluis en de infrastructuur t.b.v. het havenkwartier.</p> <p>De planning is om uiterlijk juni 2019 het project sluisencomplex operationeel te hebben.</p> <p>Door aantrekkende markt en hogere investering in de woning kan/zal de te ontvangen grondprijzen in een aantal gevallen toenemen en hoger zijn de geprognoseerde grondprijzen in de exploitatie opzetten.</p>	<p>In het laatste kwartaal van 2017 heeft de aanbesteding plaatsgevonden en is het werk gegund binnen de beschikbare budgetten.</p> <p>De omgevingsvergunning is inmiddels aangevraagd, de verwachting is dat eind 2018 met deze bouwwerkzaamheden begonnen kan worden.</p>
Onderwerp	Wet Markt & Overheid	
	<p>1. Een belanghebbende heeft beroep aangetekend tegen het gemeentelijk besluit om de exploitatie van de Aanloophaven als activiteit in het algemeen belang aan te wijzen. De Wet Markt en Overheid is dan niet van toepassing. De rechtbank heeft de ondernemer in het gelijk gesteld, omdat het besluit onvoldoende gemotiveerd zou zijn. Dit heeft als gevolg dat de raad van de gemeente Zeewolde een nieuw besluit moet nemen. Dit besluit wordt momenteel voorbereid. Tegen die uitspraak is door het gemeentebestuur hoger beroep aangetekend bij het College van het beroep voor het bedrijfsleven (omdat het hoger beroep de werking van de uitspraak van de rechtbank niet schorst, moet er tevens een nieuw besluit genomen worden).</p> <p>2. Tevens heeft diezelfde belanghebbende (ondernemer) een civiele procedure gestart, waarbij hij een schadevergoeding vordert. De ondernemer is van mening dat de gemeente Zeewolde een te laag (niet kostendekkend) tarief vraagt voor het innemen van een ligplaats aan de Aanloophaven. Tevens beweert hij dat de gemeente een te laag tarief in rekening brengt voor het gebruik van de haventjes in de Blauwe Diamant. De ondernemer stelt dat de gemeente in strijd met de Wet Markt en Overheid handelt en daarom aansprakelijk is voor het door hem beweerde omzetverlies. Deze stelling wordt door de gemeente (door onze gemeentelijke huisadvocaat) bestreden. Een eerdere voorlopige voorziening hieromtrent is afgewezen. Hierbij eiste de ondernemer onder meer sluiting van de haventjes in de Blauwe Diamant.</p>	<p>Er zijn nog geen uitspraken gedaan op 1 januari 2018 in de civiele en/of bestuursrechtelijke procedure (het hoger beroep). Deze worden in de loop van 2018 verwacht.</p>

Onderwerp	Stand van zaken op 31 december 2017	Stand van zaken 1 juli 2018
	<p>Het is de verwachting dat zowel de bestuursrechter (zie punt 1.) als de civiele rechter (zie punt 2.) pas in de loop van 2018 uitspraak doen.</p>	
Onderwerp	Sportcomplex 't Baken	
	<p>Om de komende jaren op een veilige en maatschappelijk verantwoorde wijze dit complex beschikbaar te hebben en te houden voor zwemmen, zwemles en zaalsporten zullen de nodige onderhoudswerkzaamheden/-investeringen moeten plaatsvinden.</p>	<p>In de raadsvergadering van juni 2018 is er door de gemeenteraad een voorbereidingskrediet beschikbaar gesteld.</p>
Onderwerp	Maatschappelijk vastgoed	
		<p>Een aantal jaar geleden is gestart om beheer, onderhoud en inzet (vraag en aanbod) van gebouwen op een andere wijze vorm te geven. In de vorm van maatschappelijk vastgoed is gekozen om een splitsing te maken tussen beheer, onderhoud en inzet aanbod (belegd bij de afdeling ruimte) en inzet van gebouwen (vraag) belegd bij met name de afdeling Samenleving.</p> <p>Risico wat zich de komende jaren steeds meer zal gaan manifesteren is hoe om te gaan met gebouwen die door gemaakte keuzen vanuit het maatschappelijk vastgoed hun functie verloren hebben en niet meer duurzaam ingezet kunnen worden.</p> <p>De lasten die deze panden met zich mee brengen zullen blijven drukken op de gemeentelijke begroting.</p> <p>Dit vraagstuk maakt dat er op de kortere termijn aanvullend beleid voor maatschappelijk vastgoed</p>

Onderwerp	Stand van zaken op 31 december 2017	Stand van zaken 1 juli 2018
		uitgewerkt zal moeten worden. Naar verwachting zal dit ultimo 2019 gerealiseerd moeten zijn.

Samenvatting onzekere risico's

Een aantal onzekere risico's hebben invloed op het uiteindelijke jaarresultaat, vooral de open einde regelingen. Deze risico's zijn tussentijds verwerkt en toegelicht met een begrotingswijziging(en) of de definitieve cijfers zijn verantwoord en toegelicht in het jaarverslag.

Het bestedingsbedrag van het Sociaal Domein is in 2017 aanzienlijk hoger dan de ontvangen Rijksbijdrage. De inschatting is dat dit ook gaat gelden voor de komende begrotingsjaren. De beschikbare reserve voor de zgn. "zachte landing" is door de onttrekking in 2017 volledig benut.

Voor de verwachte tekorten vanaf 2018 zal een beroep gedaan moeten worden op de vrije Algemene Reserve als daar geen bestemmingsreserves voor dit onderwerp meer beschikbaar zijn. Nadere advisering hierover zal naar verwachting in september 2018 gereed zijn.

Deze ontwikkeling zien wij ook bij andere gemeenten in onze provincie. Daar waar het mogelijk is zal het bestedingsbeleid (op langere termijn) bijgesteld moeten worden, daarnaast zal het kabinet samen met andere gemeenten, gemotiveerd gevraagd moeten worden, om de rijksbijdrage, of de verdeelsleutel aan te passen, zodat er meer evenwicht komt in de lasten en de baten per gemeente. Zie hiervoor ook hoofdstuk 1.6.6 Sociaal Domein.

Naast deze hiervoor genoemde (on)zekere risico's die de gemeente zelf loopt (informatiebeveiliging en onderhoudsniveau sportcomplex 't Baken) als organisatie bij de uitvoering van de haar opgedragen activiteiten is zij ook (mede)verantwoordelijk of mag een (financiële) bijdrage leveren in de risico's, als die zich voordoen, van gemeenschappelijke regelingen en samenwerkingsverbanden waarin wordt deelgenomen.

3.3 Onderhoud kapitaalgoederen

Algemeen

De kwaliteit van kapitaalgoederen, en dus het onderhoud daaraan, zijn feitelijk het visitekaartje van een gemeente. Het zijn uitgaven die voor zowel de huidige gebruikers en inwoners als de toekomstige generaties van belang zijn.

Als algemeen kader voor de meeste van de onderdelen van de kapitaalgoederen heeft de gemeente Zeewolde sinds 13 december 2012 een paraplu: het Beeldkwaliteitsplan Openbare ruimte.

Hierin is vastgelegd aan welk kwaliteitsniveau het onderhoud van de openbare ruimte moet voldoen. De komende tijd zal er bij iedere herziening van betreffende beheersplannen aangegeven moeten worden in hoeverre de plannen dan voldoen aan de uitgangspunten van het Beeldkwaliteitsplan.

Door vaststelling van het Beeldkwaliteitsplan zullen de beheersplannen die hieraan gekoppeld zijn bij herziening hieraan moeten voldoen. Bij iedere herziening van een beheersplan zal hiermee rekening worden gehouden. Vandaar dat er bij iedere categorie tot dat moment “nog niet” vermeld is in de kolom “Herzien op niveau Beeldkwaliteitsplan”.

Gezien de taakstellingen om een structureel sluitende begroting te krijgen vanaf 2017 is de verwachting dat het toepassen van het gewenste ambitieniveau niet overal kostenneutraal kan plaatsvinden binnen de normale marges die gelden voor begroten en aanbesteden van dergelijke werken.

Mocht toch blijken dat een extra inspanning noodzakelijk is om het ambitieniveau te kunnen realiseren, dan kan de gemeenteraad de afweging maken of het ambitieniveau leidend is of dat er ruimte is voor een genuanceerde benadering of gedifferentieerde aanpak.

Deze paragraaf geeft voor de huidige beheersplannen een toelichting op de kwaliteit van kapitaalgoederen in relatie tot de begrotingsruimte die de beheersplannen vergen.

Verder is vanaf de begroting 2015, in oktober 2014 aan u als raad aangeboden, een koppeling gemaakt met de voorzieningen of reserves die voor een aantal beheersplannen van toepassing zijn.

In zijn algemeenheid kan gezegd worden dat voor de vastgestelde beheersplannen de beschikbare middelen voldoende zijn voor de gehele looptijd van deze plannen en er geen sprake is van achterstallig onderhoud.

Uitzondering hierop was het vastgestelde beheersplan Wegen voor het onderdeel rehabilitatie op de langere termijn. Zie hiervoor het onderdeel Wegen in deze paragraaf.

Looptijd en herziening: verkort

In onderstaand overzicht wordt per beheersplan de planperiode en het jaar van herziening weergegeven:

Categorie	Beheersplan	Planperiode	Planning volgens begroting	Realisatie planning herziening
Wegen	Beheersplan wegen	2015 t/m 2019	2014	2019
Kunstwerken	Beheersplan kunstwerken	2016 t/m 2019	2015	2019
Groen	Beheersplan bestaat uit 2 delen, te weten: -Openbaar groen binnen de kom(besluit 05-01-10) -Beplanting bermen en sloten buitengebied (besluit 05-01-10)	2017 t/m 2020	2020	2020
		2010 t/m 2013	2013	2018
Openbare verlichting	Beheersplan Zeewolde verlicht	2018 t/m 2021	2021	2021
Speeltoestellen	Beheersplan Spelen	2017 t/m 2020	2020	2020
Gebouwen	Beheersplan gemeentelijke en onderwijsgebouwen	2015 t/m 2018	2018	2018
Riool	Verbreed gemeentelijk Rioleringsplan	2015 t/m 2021	2021	2021

Wegen

Categorie	Beheersplan	Planperiode	Voorziening / reserve	Herziening in	Onderdeel Beeld-kwaliteitsplan	Herzien op niveau Beeld-kwaliteitsplan
Wegen	Beheersplan wegen	2015 t/m 2019	Voorziening	2019	Ja	Ja
Voorziening	Dotatie	Onttrekking				
2019	2.465.952	636.854				

In november 2015 is het beheersplan wegen 2015-2019 vastgesteld. Dit betreft zowel de wegen binnen als buiten de kom. Voor de verschillende wegen is een kwaliteitsniveau vastgesteld en er wordt qua normering aangesloten bij de landelijk daarvoor geldende normen.

Bij de vaststelling van het beheersplan is besloten om het financieringsvraagstuk met betrekking tot het opnemen van het geheel vernieuwen van asfaltwegen na afloop van de levensduur, rehabilitatie na 40 jaar, uit te werken in de aanloop naar de herziening in 2019.

In samenspraak met betrokkenen uit het buitengebied gaat nader bepaald worden welke wegen, met welke kwaliteit (breedte) strikt noodzakelijk zijn voor het goed functioneren van de bedrijven in het buitengebied. Verder zal er met marktpartijen gezocht gaan worden naar passende (initiatieven) oplossingen voor (financiering van) beheer en instandhouding hiervan.

Voordat tot tussentijdse evaluatie van de financiële stand van zaken wordt overgegaan, wordt gewacht op het besluit om al dan niet een aantal bomen langs de wegen in het buitengebied te verwijderen. Zie ook groen.

Kunstwerken

Categorie	Beheersplan	Planperiode	Voorziening / reserve	Herziening in	Onderdeel Beeld-kwaliteitsplan	Herzien op niveau Beeld-kwaliteitsplan
Kunstwerken	Beheersplan kunstwerken	2016 t/m 2019	Voorziening	2019	Ja	Nog niet
Voorziening 2019	Dotatie 261.800	Onttrekking Nihil				

Het beheersplan kunstwerken is in 2015 vastgesteld. Er is een aparte notitie vastgesteld voor het onderdeel duikers. Berekening van de kosten op basis van de landelijke grond- weg- en waterbouw (GWW) systematiek heeft plaatsgevonden.

Groen

Categorie	Beheersplan	Planperiode	Voorziening / reserve	Herziening in	Onderdeel Beeld-kwaliteitsplan	Herzien op niveau Beeld-kwaliteitsplan
Groen	Beheersplan Openbaar groen binnen de kom	2017 t/m 2020	Geen	2020	Ja	Nee, inclusief invulling taakstelling
	Beheersplan Beplanting bermen en sloten buitengebied	2010 t/m 2013	Geen	2018	Ja	Nog niet

De gewenste beeldkwaliteit voor het openbare groen is in 2012 vastgelegd in een beeldkwaliteitsplan wat de basis is bij actualisatie van beheersplannen.

Openbaar groen binnen de kom

Als gevolg van het invullen van de taakstellingen uit het meerjarenperspectief en de op dit moment veranderende marktomstandigheden voor het gunstig kunnen doen van aanbestedingen, kan er niet meer op alle punten worden voldaan aan de uitgangspunten van het beeldkwaliteitsplan. Op het moment van besluitvorming, over de haalbaarheid van de taakstelling, waren de marktomstandigheden anders.

Beplanting buitengebied

Voor het buitengebied is een document opgesteld met als doel het vaststellen van een ruimtelijk en landschappelijk kader voor het opstellen van een groenbeleidsplan Buitengebied Zeewolde (vastgesteld in de raadsvergadering van 23 februari 2017). Aan de uitwerking wordt gewerkt waarna dit document de basis is van het op te stellen beheersplan in 2018 .

Openbare verlichting

Categorie	Beheersplan	Planperiode	Voorziening / reserve	Herziening in	Onderdeel Beeld-kwaliteitsplan	Herzien op niveau Beeld-kwaliteitsplan
Openbare verlichting	Beheersplan Zeewolde verlicht	2018 t/m 2021	Reserve	2021	Ja	Nog niet
Reserve 2019	Dotatie 89.635	Onttrekking Nihil				

Het beheersplan Zeewolde verlicht is in 2011 vastgesteld en is de basis voor het planmatig onderhoud. Uitgangspunten voor dagelijks onderhoud, vervanging op termijn en aanwezige hoeveelheden worden in dit plan beschreven.

Voorafgaande aan het op te stellen plan is een proef gehouden om te zien wat de effecten zijn van die opties die kunnen bijdragen aan lagere energielasten. Deze uitkomsten zijn meegenomen in dit beheersplan.

Speeltoestellen

Categorie	Beheersplan	Planperiode	Voorziening / reserve	Herziening in	Onderdeel Beeld-kwaliteitsplan	Herzien op niveau Beeld-kwaliteitsplan
Speeltoestellen	Beheersplan Spelen	2017 t/m 2020	Geen	2020	Ja	Nog niet
Vervanging wordt voorzien in het Meerjaren investerings programma (MIP)						

Voor de speeltoestellen is in 2017 een beheersplan vastgesteld. In dit plan is naast de inventarisatie in aantal, soort en locatie tevens het onderhoudsniveau aangegeven. De kwaliteit bij vervanging is van onderhoudsvrije materialen die bij de eerste aanschaf duurder zijn maar op de lange termijn per saldo minder exploitatiekosten opleveren. De nota Speelruimtebeleid die in 2014 is vastgesteld omvat het algemene beleid waarop het beheersplan bij actualisatie wordt afgestemd.

Gebouwen

Categorie	Beheersplan	Planperiode	Voorziening / reserve	Herziening in	Onderdeel Beeld-kwaliteitsplan	Herzien op niveau Beeld-kwaliteitsplan
Gebouwen	Beheersplan Gemeentelijke en onderwijsgebouwen	2015 t/m 2018	Voorziening	2018	Nee	N.v.t.
Voorziening	Dotatie	Onttrekking				
2019	295.705	455.163				

Leidraad voor het onderhoud van de gemeentelijke gebouwen is het in 2015 vastgestelde plan voor de onderhoudskosten openbare en onderwijsgebouwen voor de jaren 2015 tot en met 2018.

Dit plan is de basis voor het jaarlijks in december vast te stellen werkplan voor het daaropvolgende jaar.

In het werkplan worden per gebouw de in het betreffende jaar uit te voeren onderhoudswerkzaamheden beschreven.

Riolering

Categorie	Beheersplan	Planperiode	Voorziening / reserve	Herziening in	Onderdeel Beeld-kwaliteitsplan	Herzien op niveau Beeld-kwaliteitsplan
Riool	Verbreed gemeentelijk Rioleringsplan	2015 t/m 2021	Beide	2021	Nee	N.v.t.
Voorziening	Dotatie	Onttrekking				
2019	221.000	705.397				
Egalisatie vz						
2019	260.582					

Het onderhoud is uitgevoerd conform het bij raadsbesluit van 30 oktober 2014 vastgestelde Gemeentelijk rioleringsplan 2015 – 2021. Het uitgangspunt van het GRP is, in lijn met het vigerende Waterplan, "Kwaliteit voor een goede prijs". De uitvoer van de taken is conform het voorgaande GRP opgedragen aan het waterschap. Zij realiseren deze prijs en kwaliteit door de taken op te splitsen en in hun (beheers)organisatie te beleggen.

Om schommelingen in het tarief door fluctuerende operationele lasten te voorkomen is in lijn met de BBV een bestemmingsreserve "Rioolheffing" ingericht. Het resultaat wordt jaarlijks aan deze voorziening toegevoegd of onttrokken.

Ten behoeve van de bekostiging van de renovatie en vervanging van de riolering (stelsels voor de afvoer van vuil-, hemel- en drainagewater) is een voorziening "Rioolheffing" ingesteld. De voorziening wordt jaarlijks, conform het GRP, met een vast bedrag aangevuld.

Uit de analyse van de video inspectiebeelden is gebleken dat er inmiddels een aantal riolen moeten worden gerenoveerd of vervangen. Voor de vervanging en renovatie is een beheerplan (meerjarig) en een jaarplan beschikbaar. De uitgaven verlopen in principe conform het jaarplan. De werkelijk gemaakte kosten komen ten laste van de voorziening.

De verwachting is dat er op middellange termijn in filtersystemen moet worden geïnvesteerd. Om de kosten daarvan zo veel mogelijk te beperken en nut en noodzaak aan te tonen wordt er in 2015 samen met STOWA, RIONED en het waterschap een onderzoek op het bedrijventerrein Trekkersveld uitgevoerd. De uitkomsten hiervan zijn nog niet bekend.

Berekeningen van het stelsel (Basis RioleringsPlan) en de toets aan de werkelijkheid heeft aangetoond dat het stelsel op een aantal plaatsen moet worden aangepast. De kosten hiervan komen conform het GRP ten laste van de algemene middelen. Deze aanpassingen zullen binnen de looptijd van het GRP worden gerealiseerd.

Integraal wijkbeheer (i.c. groot onderhoud en renovatie)

Een ander belangrijk aspect is het integraal wijkbeheer. Basis voor integraal wijkbeheer vormt de vastgestelde notitie uit 2007. Bij de vaststelling van de Nota reserves en voorzieningen in februari 2008 is hiervoor een bestemmingsreserve van € 5 mln. gevormd.

De Noordwijk (gedeeltelijk) is in 2018 opgepakt en in uitvoering genomen. Aan de voorbereidingen Trekkersveld I en II wordt gewerkt.

De omvang van deze bestemmingsreserve was onvoldoende om het proces van groot onderhoud op de lange termijn te kunnen uitvoeren. Bij de aanbidding van het dekkingsplan voor de begroting 2017-2020 (met als doel een structureel sluitende begroting) in november 2016 zijn hiervoor structurele middelen beschikbaar komen.

Dekkingsreserves

De gemeente Zeewolde maakt gebruik van een dekkingsreserve voor investeringen met economisch nut. De omvang van deze reserve is voldoende om de gehele kapitaallast van de objecten op te vangen gedurende de gehele looptijd van het actief.

Opgemerkt is nog dat deze wijze van dekking van kapitaallasten met zich mee brengt dat aan de ene kant investeringen mogelijk worden gemaakt, aan de andere kant komen op de lange termijn geen middelen beschikbaar om het actief op enig moment te kunnen vervangen.

3.4 Financiering

Algemeen

De financieringsparagraaf geeft inzicht in de financieringspositie en de beheersing van de risico's die aanwezig kunnen zijn bij het aantrekken en/of uitzetten van financieringsmiddelen.

De raad heeft op 28 maart 2002 het financieringsstatuut vastgesteld waarin het financieringsbeleid is uitgewerkt. Dit statuut is in 2005 herijkt als gevolg van het dualisme. Uiteindelijk is het opgegaan in het Treasurystatuut van de gemeente Zeewolde uit 2011. Daarnaast is er sinds 2006 een financiële verordening van de gemeente Zeewolde, aangevuld in 2012. Vanuit deze verordening wordt verwezen naar het Treasurystatuut.

De doelstellingen en begrippen van de financieringsfunctie zijn geformuleerd als:

- tegen acceptabele condities een duurzame toegang krijgen tot de financiële markt en deze behouden;
- ongewenste financiële risico's tegengaan, zoals rente- en liquiditeitsrisico's;
- het rendement op de beschikbare liquide middelen optimaliseren;
- rentekosten van leningen minimaliseren.

Voor het kasbeheer en de inrichting van de organisatorische randvoorwaarden (administratieve organisatie) zijn ook spelregels opgenomen.

Risicobeheer

De uitvoering van de financieringsfunctie kan enkel de publieke taak dienen en het beheer van de middelen moet een voorzichtig karakter hebben. Dit zijn uitgangspunten die zijn opgenomen in de Wet financiering decentrale overheden (Fido). Het gemeentelijk beleid wordt dan ook gekenmerkt door een risicomijdende houding.

De gemeente bezit in enkele ondernemingen aandelen, waaronder Aliander en de BNG, vanuit de publieke taak (zie ook de paragraaf Verbonden partijen). Deze aandelen zijn in 1^e aanleg slechts beperkt verhandelbaar en mede afhankelijk van nationale ontwikkelingen.

De twee elementen binnen het risicobeheer zijn de kasgeldlimiet en de rente risiconorm.

Kasgeldlimiet

Het Rijk heeft regels gesteld aan hoe gemeenten en provincies hun geld en kapitaal beheren die zijn opgenomen in wet Fido. Hoeveel geld gemeenten en provincies mogen lenen is afhankelijk van de lastenomvang van de begroting. De kasgeldlimiet bepaalt hoeveel geld er geleend mag worden voor een periode van 1 jaar.

Jaarlijks wordt de kasgeldlimiet berekend over de totale begrotingsomvang per 1 januari van het betreffende begrotingsjaar. Voor 2018 bedraagt de kasgeldlimiet afgerond € 4,4 miljoen (8,5% van het begrotingstotaal primitief van afgerond bruto € 51,6 miljoen).

Als de kasgeldlimiet structureel wordt overschreden is de gemeente verplicht om de vlottende financiering (korter dan 1 jaar) om te zetten in vaste financiering. In het kader van de Wet Fido ziet de provincie hier ook periodiek op toe.

Kasgeldlimiet (bedragen x € 1.000,-)

	(3) 2017	(4) 2017	(1) 2018	(2) 2018
Vlottende korte schuld	-	-	-	-
Vlottende middelen (- is tegoed)	955	2.055	7.398	396
Verschil	-955	-2.055	-7.398	-396
Toegestaan	4.044	4.044	4.386	4.386

	2017	2018
Omvang begroting (primo)	47.576	51.604
Toegestane kasgeldlimiet		
In procenten	8,5	8,5
In bedrag	4.044	4.386

Rente risiconorm

Inzicht in de vaste schuld op lange termijn wordt verkregen door berekening van de rente risiconorm. Deze is maximaal 20% van de totale begrotingsomvang. Concreet houdt dit in dat de gemeente ervoor moet zorgen dat in enig jaar niet meer dan 20% van de begrotingsomvang moet worden geherfinancierd. De norm is ingesteld om door een spreiding in looptijden van leningen een stabiele rentelast te bewerkstelligen.

Naar verwachting hoeft de gemeente Zeewolde geen langlopende leningen aan te trekken. Om dit blijvend te kunnen monitoren is er een ambtelijke werkgroep met betrokkenen uit diverse onderdelen van de gemeentelijke organisatie.

Tabel Renterisiconorm (bedragen x € 1.000,-)

	2019 Begroot primitief	2018 Begroot primitief	2017 Werkelijk
Variabelen Renterisico(norm)			
(1) Rente herzieningen	0	0	0
(2) Aflossingen	0	0	0
(3) Renterisico (1+2)	0	0	0
(4) Renterisiconorm	102	103	105
(5a) Ruimte onder renterisiconorm (4>3)	102	103	105
(5b) Overschrijding renterisiconorm (3>4)			
Berekening Renterisiconorm			
(4a) Begrotingstotaal	51.045	51.604	52.391
(4b) Percentage regeling gemeente	20%	20%	20%
(4) Renterisiconorm (4a*4b/100)	102	103	105

Krediet- / debiteurenrisico

Met betrekking tot debiteuren die niet aan hun betalingsverplichtingen wordt voldoen, wordt een actief invorderingsbeleid gevoerd. Op deze wijze worden de (financiële) risico's die voortvloeien uit de mogelijkheid van een waardedaling van onze vorderingspositie op debiteuren voorkomen.

Financieringspositie

De financieringspositie wordt bepaald aan de hand van de boekwaarde van de investeringen en de omvang van de reserves en voorzieningen bij aanvang van het begrotingsjaar. De toekomstige ontwikkeling van de financieringspositie is moeilijk te voorspellen. Dit hangt namelijk sterk af van de in de tijd wisselende omvang en realisatie van voorgenomen investeringen op grond van het Meerjareninvesteringsprogramma (MIP), en de groei of afname van de reservepositie.

Financieringspositie (bedragen x € 1,0 miljoen)

	2016	2017	2018	2019
	werkelijk	werkelijk	begroot	begroot
<i>Financieringsbehoefte:</i>				
Boekwaarde vaste activa	24,3	26,3	29,3	29,9
<i>Financieringsmiddelen:</i>				
Reserves	60,1	67,4	54,9	64,9
Voorzieningen	22,7	28,4	23,1	29,1
<i>Financieringsoverschot (+) / tekort (-):</i>	58,5	69,5	48,7	64,1

Saldo- en liquiditeitenbeheer

Op basis van informatie uit de organisatie wordt door middel van een liquiditeitsprognose zoveel mogelijk getracht om de inkomende en uitgaande geldstromen op elkaar af te stemmen.

Bij de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) is het betalingsverkeer geconcentreerd op basis van een overeenkomst geïntegreerde dienstverlening. Overtollige middelen worden door de BNG belegd en een tekort aan middelen kan op een voordelige wijze worden geleend.

Vanaf 2013 is vanuit het begrotingsakkoord 2013 bepaald, dat langdurig overtollige middelen alleen nog via het zogeheten Schatkistbankieren bij het Rijk is toegestaan. Er vindt dagelijks een automatische afroaming plaats door de BNG aan de Schatkist. De gemeente kan wel vrijelijk over deze middelen beschikken naar een in de basis gelimiteerd bedrag per dag. Voor de gemeente Zeewolde is dit bedrag vastgesteld op € 1.500.000, - (de zogeheten intradaglimiet).

Administratieve organisatie

De uitgangspunten voor de administratieve organisatie zijn vastgelegd in het financieringsstatuut. Hierin is bovendien aangegeven wie waarvoor verantwoordelijk en bevoegd is op de diverse deelgebieden van de wet Fido.

3.5 Bedrijfsvoering

Algemeen

De interne bedrijfsvoering betreft het geheel en de wijze van inzet van de beschikbare middelen (personeel, automatisering, huisvesting en materieel) waarmee de door de gemeenteraad vastgestelde programma's gerealiseerd moeten worden. Het is een primaire verantwoordelijkheid van het college die in belangrijke mate aan de directie is gemandateerd.

Organisatieontwikkeling

De afgelopen jaren heeft de ontwikkeling van de gemeentelijke organisatie vooral in het teken gestaan van de verdere ontwikkeling van het samenwerkingsverband Meerinzicht. De organisatie is met ingang van 1 januari 2018 'gekrompen' en 'gegroeid' in samenwerkingen. Dat heeft effecten voor de organisatie naast de invloed die uitgaat van algemene ontwikkelingen in de maatschappij en het publieke domein. Ontwikkelingen zijn er veel en volgen elkaar ook steeds sneller op. Dat stelt eisen aan bestuur en de organisatie. Wij zijn dan ook in 2018 gestart met een traject van organisatie ontwikkeling. Een ontwikkeling die de organisatie (meer) wendbaar maakt voor de opgaven die ons te wachten staan, aansluitend op de verdere uitwerking van 'modern bestuur' en de 'toekomstvisie Zeewolde 2040'. Op basis van een nader op te stellen visie en een plan van aanpak zullen wij in 2019 verder gericht werken aan de ontwikkeling van mens en organisatie. Vanaf 2020 zal de nieuwe organisatie er staan.

Samenwerking en regie

Doelstelling van samenwerking is het borgen van kwaliteit en continuïteit van dienstverlening tegen aanvaardbare kosten, waarbij op langere termijn sprake is van inverdieneffecten.

Om hieraan invulling te geven is er een verbonden partij ontstaan waarin de gemeenten Zeewolde, Harderwijk en Ermelo in participeren, Meerinzicht. In 2015 is de eerste fase van Meerinzicht operationeel geworden. Voor de gemeente Zeewolde betekent dat dat de onderdelen Inkoop, Facilitaire Zaken, Belastingen, P & O en ICT functioneren onder de vlag van Meerinzicht. In 2017 ging de aandacht uit naar de onderdelen die in fase 2 zitten, zijnde Communicatie, Financiën, Juridische Zaken en Gegevensmanagement.

Daarnaast is vanaf 2015 binnen het Sociaal Domein samen gewerkt binnen EHZ (Ermelo, Harderwijk & Zeewolde) verband en binnen Flevoland. In 2016 is besloten om te komen tot één gemeenschappelijke regeling, waarin alle vormen van samenwerking tussen Harderwijk, Ermelo en Zeewolde worden ondergebracht, ook die van het sociaal domein. Dat voorkomt bestuurlijke drukte en maakt de aansturing eenduidig. De SDV als zelfstandige gemeenschappelijke regeling is vervallen en is opgegaan in de brede gemeenschappelijke regeling. In 2017 is de nieuwe gemeenschappelijke regeling in werking getreden met als onderdelen het Sociaal Domein en Bedrijfsvoering. De nadere invulling van beide onderdelen van Meerinzicht vond en vindt in 2018 en 2019 plaats.

Voor de sturing op verbonden partijen - in toenemende mate van belang- en de daarbij horende logische taakverdeling en rolzuiverheid, is in Zeewolde de afdeling Bestuurs – en Management Advisering in het leven geroepen. Binnen deze afdeling is het Bestuurssecretariaat ondergebracht, alsmede de

businesscontroller, de directieleden, het opdrachtgeverschap jegens de verbonden partijen en de taak organisatie – advies. Deze afdeling zal in 2019 verder ontwikkeld gaan worden en zal worden bemenst door medewerkers die voldoen aan de gevraagde competenties. Die competenties liggen met name op het gebied van het zijn van opdrachtgever jegens Meerinzicht (maar ook andere verbonden partijen) en het vermogen om te toetsen of de beoogde maatschappelijke effecten bereikt zijn en van daaruit vooruit te kijken naar mogelijke toekomstige scenario's.

Bedrijfsvoering

Digitalisering van documentenstromen (het zgn. zaakgericht werken) is mede noodzakelijk voor digitalisering van de dienstverlening. Dit meerjarige project heeft grote impact op de hele organisatie. In 2012 is het grootste gedeelte van de organisatie overgegaan op het zaakgericht werken. In 2014 heeft een aanbestedingsprocedure plaats gevonden voor een Midoffice. In 2015 is de Mid – office succesvol aanbesteed en in het voorjaar van 2017 is de organisatie gestart met het werken met de Mid - office. En 2019 wordt het jaar waarin de Midoffice verder wordt geïmplementeerd en vervolmaakt.

Interbestuurlijk toezicht (IBT)

Interbestuurlijk toezicht (IBT) is een wettelijke taak van de provincie, waarbij zij toezicht houdt op de taakuitoefening door de gemeenten. Op 25 november 2014 heeft uw raad over dit onderwerp een presentatie gehad. U heeft toen als raad ingestemd met het, namens het college, ondertekenen van de overeenkomst door de burgemeester. In deze overeenkomst is het toezicht geregeld en het bijbehorende afsprakenkader. Op 23 januari 2015 is de bestuursovereenkomst tussen de Provincie Flevoland en de gemeenten getekend.

De wijze waarop de provincie toezicht houdt, is vastgelegd in de Wet Revitalisering Generiek Toezicht, die op 1 oktober 2012 in werking is getreden. Deze wet vereenvoudigt het stelsel van interbestuurlijk toezicht. De verticale toezichtrol van de provincie ligt daarbij in het verlengde van de controlerende rol van de raad. Het uitgangspunt is dat het college van Burgemeester en Wethouders zorg draagt voor de informatieverstrekking aan de gemeenteraad. Het college van B&W zorgt ervoor dat deze informatie ook beschikbaar komt voor het college van Gedeputeerde Staten (GS). De wijze van dit inzichtelijk maken zal via de weg van een groeimodel gaan, waarbij bij begroting en jaarstukken dit uitgewerkt zal worden.

In 2016 heeft de provincie een evaluatie gehouden over de werking van het IBT in Flevoland en de voorlopige conclusie is dat de bestaande werkwijze wordt gehandhaafd. In 2018 wordt de wet landelijk geëvalueerd en afhankelijk van de uitkomsten van die evaluatie, wordt bekeken wat de gevolgen daarvan kunnen zijn voor de provinciale en de gemeentelijke praktijk. Er vindt geregeld informatie – uitwisseling plaats tussen de gemeenten en de provincie Flevoland over dit onderwerp.

De bestuursovereenkomst IBT heeft betrekking op de naleving van wet- en regelgeving op de volgende domeinen, waarbij de provincie het toezichthoudend gezag is:

- *Ruimtelijke ordening en huisvesting*
- *Milieu*

- *Archief*
- *Monumenten en archeologie*
- *Financiën*
- *De vestiging van statushouders*

Roadmap 2020 (E-Zeewolde en NUP (Nationaal Uitvoeringsprogramma Dienstverlening en e-Overheid)

Verreweg de meeste onderdelen van het realisatieplan eZeewolde/iNUP zijn intussen uitgevoerd. Zeer recent is na een lange intensieve periode van voorbereiding het nieuwe zaakstelsel in gebruik genomen, in een gezamenlijk traject met de gemeenten Harderwijk en Ermelo, en met Meerinzicht als ICT/I&A-partner.

Daarmee is het mogelijk geworden om inwoners digitaal zelf inzicht te geven in hun lopende zaken bij de gemeente via de Persoonlijke Internet Pagina, is er aansluiting mogelijk op de landelijke Berichtenbox van MijnOverheid, en kan er in de toekomst tweerichtingverkeer plaatsvinden via de website.

De website van de gemeente Zeewolde is voortdurend geoptimaliseerd, en het gebruik van de digitale mogelijkheden om zaken te regelen is sterk toegenomen. De tevredenheid daarover wordt gemeten en is hoog te noemen.

Landelijk gezien is het NUP beëindigd als officieel programma. Het is nu tijd om alle diensten te verbeteren en de eerste stappen zijn gezet richting één Generieke Digitale Infrastructuur (GDI). De financiering daarvan is nu op landelijk niveau geregeld voor een langere tijd. Nog niet bekend is wat dat concreet betekent voor individuele gemeenten.

VNG/KING is gestart met het programma Digitaal 2020, en in onderling overleg met onze samenwerkingspartners volgen we zoveel mogelijk de roadmap van Digitaal 2020. Wat opvalt is dat de doelen en plannen landelijk gezien regelmatig bijgesteld worden qua tijd en inhoud, waardoor het belangrijk is om de ontwikkelingen goed te volgen en keuzes te maken die passen bij de schaal van Zeewolde en de behoefte van inwoners en bedrijven.

Dienstverlening

Het college heeft het dienstverleningsconcept vastgesteld. Daarmee is een praktisch kader ontstaan voor externe gerichtheid van de organisatie waaronder op termijn de vorming van een Klant Contact Centrum .

De ervaringen met de zgn. Overijsselse methode voor de behandeling van bezwaarschriften zijn nog steeds positief: meer dan 45% van de bezwaarschriften kon in overeenstemming met de burger buiten de zitting worden afgedaan. Bijna 100% van de bezwaarschriften werd binnen de termijn afgehandeld. De werkwijze met de Overijsselse methode zal daarom worden voortgezet.

Personeel en organisatie

- Formatie/bezetting blijft hoge prioriteit houden. Het werkveld HRM uit Meerinzicht werkt hier nauw samen met de afdeling Financiën. Vanwege de mogelijk noodzakelijke ombuigingen wordt terughoudend in vacatures voorzien. Alleen indien wettelijke verplichtingen of directe dienstverlening

aan inwoners/bedrijven/bestuur in het gedrang komen, worden vacatures vervuld. Criteria blijven kwaliteit, continuïteit en kostenbeheersing.

- De samenwerking binnen de gemeente Zeewolde is op een andere manier vorm gegeven omdat een aantal werkvelden over zijn gegaan naar het samenwerkingsverband Meerinzicht, ook binnen het Sociaal Domein.
- (Toekomstige) krapte op de arbeidsmarkt of grotere werkloosheid, vergrijzing, ontgroening en dergelijke zijn argumenten om aandacht te besteden aan mobiliteit. Dit gebeurt samen met buurgemeenten in de regio Noord West Veluwe en in Flevoland. Collegiale doorlening, detacheringen, interne uitwisseling van vacatures, het aantrekken van trainees en re-integratietrajecten zijn onderwerpen waarop successen worden geboekt. In Zeewolde zijn 4 trainees begonnen in 2016 en 2017. In 2017 zijn drie van de vier trainees doorgestroomd naar een vaste baan, in en buiten Zeewolde. Met dit traject wordt in 2019 doorgedaan, waarbij geconstateerd kan worden dat door de economische groei het lastiger geworden is om trainees te werven. Afgesproken is intern dat ook Meerinzicht in aanmerking komt voor de inzet van trainees.
- In 2016 is het Generatiepact ingevoerd in Zeewolde. Deze regeling biedt medewerkers van 60 jaar en ouder de gelegenheid maximaal 10 uur per week minder te gaan werken tegen het gedeeltelijk inleveren van salaris. De vrijkomende uren moeten dan worden ingezet om jongeren aan een baan te helpen. Inmiddels hebben zoveel medewerkers van deze regeling gebruik gemaakt, dat uit de vrijkomende middelen 1 jongere aan een baan is geholpen. Inmiddels is met het Georganiseerd Overleg (GO) overeengekomen dat de regeling van het Generatiepact blijft bestaan tot en met 31 december 2021, onder dezelfde voorwaarden.
- In de digitale wereld wordt ook E-HRM steeds belangrijker. Fasegewijs wordt het pakket Youpp (een programma waardoor medewerkers digitaal hun loonstrook kunnen ontvangen en digitaal mutaties kunnen worden afgedaan) van Centric geïmplementeerd.
- Ook een andere manier van vergaderen (genaamd Scrum) is geïntroduceerd in Zeewolde. In 2016 zijn de eerste trajecten via de Scrum methode met succes afgerond en in 2017 waren dat 4 trajecten. Het instrument van Scrum zal blijvend worden ingezet.
- Doordat er steeds meer gemeentelijke werkvelden in Meerinzicht zitten, moeten ook de overige medewerkers toegroeien naar de rol van opdrachtgever richting de diverse externe organisaties. Daartoe is in 2017 gestart met een opleidings – en bewustzijnstraject samen met Intermedius. Ook dit traject loopt door in 2019.
- In 2017 is een medewerkers - tevredenheidsonderzoek (MTO) gehouden onder alle medewerkers van de gemeente Zeewolde. Daaruit kwam naar voren dat de medewerkers graag bij de gemeente Zeewolde werken, zich er thuis voelen en ook vrienden en familie zouden aanraden om bij de gemeente Zeewolde te gaan werken. Grootste bezwaren die uit het onderzoek naar voren kwamen, waren het gebrek aan perspectief op persoonlijke ontwikkeling/ loopbaanmogelijkheden en de gehouden of te

houden functioneringsgesprekken. De aanbevelingen uit dit MTO worden meegenomen bij de organisatie – doorontwikkeling waarvan inmiddels de eerste contouren zichtbaar worden en waarover steeds overleg plaats vindt met de Ondernemingsraad.

Ziekteverzuim

De organisatie streeft naar een ziektepercentage van 4 %. In de voorgaande jaren lag het ziektepercentage net boven de 4%. In 2015 was het ziektepercentage 5,9 %. Het ziektepercentage in 2016 was 4,6 %. In 2017 is het ziektepercentage uitgekomen op 3,9 %. Uit gesprekken door leidinggevenden met medewerkers en met de bedrijfsarts blijkt dat de meeste verzuimsituaties verklaarbaar zijn. Langdurig en frequent verzuim zijn veelal niet werk gerelateerd. Verzuim is een terugkerend onderwerp in het Managementoverleg.

Informatieveiligheid

Informatieveiligheid is in de huidige digitale wereld van essentieel belang en niet vrijblijvend. Om deze reden is 'Informatieveiligheid' opgenomen in ons collegeprogramma 2018-2022 en is er een verantwoordelijk portefeuillehouder voor dit onderwerp aangewezen.

De gemeente geeft informatiebeveiliging gestalte door een samenspel van techniek en de organisatie eromheen. In dat laatste onderdeel speelt de mens een belangrijk onderdeel. In 2016 is ook in het kader van informatieveiligheid aandacht besteed aan de nieuwe inrichting en beveiliging van het in 2017 opgeleverde gemeentehuis.

In de loop van 2014 heeft Zeewolde(en Meerinzicht) zich aangesloten bij de Informatie Beveiliging Dienst (IBD). De IBD is een onderdeel van de VNG. De IBD richt zich op bewustwording en concrete ondersteuning van gemeenten met als doel te helpen de informatiebeveiliging naar een hoger plan te tillen. De gemeente Zeewolde betreft bovenstaande producten bij haar strategie om de informatiebeveiliging zo optimaal mogelijk te maken en te houden. Voor 2019 is het plan om een officiële GAP – analyse uit te voeren op het gebied van informatieveiligheid. Een GAP – analyse is een methode om een vergelijking te maken tussen een bestaande en een gewenste situatie. GAP (gat) refereert naar het gat tussen beide situaties.

Zeewolde deed in 2016 mee aan de ENSIA- pilot.

ENSIA (Eenduidige Normatiek Single Information Audit) heeft tot doel het verantwoordingsproces over informatieveiligheid bij gemeenten verder te professionaliseren door het toezicht te bundelen en aan te sluiten op de gemeentelijke Planning & Control-cyclus. Hierdoor heeft het gemeentebestuur meer overzicht over de stand van zaken van de informatieveiligheid en kan het hier ook beter op sturen. De pilot wordt begin 2017 geëvalueerd en op basis daarvan wordt besloten of aan alle gemeenten wordt geadviseerd om het in 2017 in te voeren. Vanaf juli tot december 2018 wordt ENSIA weer opengesteld voor zelfanalyse. De bedoeling is om in oktober 2018 deze zelfanalyse ingevuld te hebben. Op die manier kan in 2019 gestart worden met de Plan – Do – Check – Act cyclus.

In het vierde kwartaal 2016 is in Meerinzicht verband een CISO aangesteld. CISO staat voor Chief Information Security Officer. Deze medewerker is voor de drie

deelnemende gemeenten en Meerinzicht zelf verantwoordelijk voor het met een kritische blik kijken naar processen, houding en gedrag van mensen en waar nodig komen met aanbevelingen tot verbeteringen. In 2017 is ook de FG (de functionaris ter bescherming van de persoonsgegevens) bij Meerinzicht in dienst treden. Dit is ter uitvoering van de invoering op 25 mei 2018 van de Europese Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) als opvolger van de WBP (Wet Bescherming persoonsgegevens).

In de loop van 2018 is ook de privacy – officer (PO) namens Zeewolde en Ermelo binnen Meerinzicht gepositioneerd. In de loop van 2019 zal worden geëvalueerd of er meer behoefte bestaat aan de functie van PO , die de handjes levert om het werk uit te voeren, of aan de functie van de FG. Beide functies zijn nu tijdelijk ingevuld, zodat in 2019 eventuele aanpassingen makkelijk realiseerbaar zijn.

Eind 2017 heeft de gemeente Zeewolde een nulmeting uitgevoerd naar de kennis over informatieveiligheid bij de medewerkers die in Zeewolde werkzaam zijn. Dus niet alleen de medewerkers die in dienst zijn bij de gemeente Zeewolde maar ook de medewerkers die in dienst zijn van Meerinzicht maar die hun werkplek hebben in Zeewolde. Het aantal medewerkers dat deelnam aan de enquête, was net voldoende om de resultaten representatief te kunnen laten zijn. De score in de enquête was uitstekend te noemen.

De bescherming van informatie gebeurt op twee vlakken. Enerzijds investeren we in technologie, dat is 20 % inspanning met een resultaat van 80 % van de bescherming. Aan de andere kant is de menselijke kant. Dat is 20 % van de bescherming, maar kost 80 % van de inspanning. Voor Zeewolde blijft het meer leren kennen wat informatieveiligheid inhoudt een belangrijk aandachtsgebied. Een E – learning applicatie is een goede manier waarmee iedereen te bereiken is met een meetbaar resultaat.

Daarnaast is door de gemeenten Harderwijk, Ermelo en Zeewolde en Meerinzicht een ISMS aangeschaft. ISMS staat voor information Security Management System. Het ISMS vormt de administratieve ondersteuning van de informatiebeveiligingsactiviteiten die de gemeenten en Meerinzicht ondernemen.

3.6 Verbonden partijen

Algemeen

Het aangaan van banden met (verbonden) derde partijen komt altijd voort uit het publieke belang. Het is een manier om een bepaalde publieke taak uit te oefenen. Er is een veelheid van verbonden partijen, die verschillende rechtsvormen kunnen hebben, zoals:

- gemeenschappelijke regelingen;
- vennootschappen ; Coöperaties
- stichtingen; verenigingen.

Een verbonden partij is een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente een bestuurlijk en een financieel belang heeft (artikel 1, aanhef en onder b. van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV)¹).

Voor het inzicht van de raad is het van belang dat de relatie tussen verbonden partijen en het publieke belang, zoals geconcretiseerd in programma's, in hoofdlijnen wordt aangegeven. Dit is nog verder uitgewerkt in een wijziging van artikel 15 van het Besluit begroting en verantwoording (Staatscourant 267 van 25 juni 2013). Deze wijziging houdt onder meer in dat er meer financiële informatie zichtbaar moet zijn van verbonden partijen. Een aanvulling heeft hier op plaats gevonden door de wetwijziging BBV voor het begrotingsjaar 2017 voor Verbonden partijen uit april 2016.

Het lastige van verbonden partijen is dat de gemeente zowel bestuurder is als klant. Bovendien nemen vaak meerdere partijen deel aan de verbonden partij. De gemeente is dan niet de enige bestuurder en niet de enige klant, en moet dus haar bestuurlijke doelen en klantwensen afstemmen met die van andere deelnemers. Dit alles kan de aansturing complex maken. De voordelen van verbonden partijen zijn gelegen in het vergroten van de effectiviteit en efficiency en het verhogen van de kwaliteit (deskundigheid) en waarborgen van de continuïteit van de dienstverlening.

Visie gemeente op verbonden partijen

De gemeente Zeewolde probeert haar doelstellingen op een zo optimaal mogelijke wijze te realiseren. In een groot aantal gevallen is dit op eigen kracht mogelijk. Er zijn echter ook zaken waar het uit praktisch en bestuurlijk oogpunt beter is om dit gezamenlijk met derden te doen. Dit kunnen overheden, met name gemeenten en provincies zijn, maar soms ook niet-overheden. De gemeente Zeewolde heeft zich sinds 2004 ontwikkeld als een regiegemeente, waarbij steeds meer taken worden uitbesteed dan wel samenwerkingsverbanden worden aangegaan. Bij de regiewerkwijze gaat het om besturen op hoofdlijnen, waarbij op afstand aangestuurd wordt.

Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) geeft als definitie: 'een verbonden partij [is] een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de provincie onderscheidenlijk gemeente een bestuurlijk én een financieel belang heeft.

Een financieel belang [is] een aan de verbonden partij ter beschikking gesteld bedrag dat niet verhaalbaar is indien de verbonden partij failliet gaat onderscheidenlijk het bedrag waarvoor aansprakelijkheid bestaat indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt. Bestuurlijk belang [is] zeggenschap, hetzij uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur hetzij uit hoofde van stemrecht.'

Bij het samenwerken met andere overheden (gemeenten) hebben wij het vaak over gemeenschappelijke regelingen. Voor deelname aan gemeenschappelijke regelingen gelden de regels van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr). Deelname in het aandelenkapitaal van een aantal vennootschappen vloeit in hoofdzaak voort uit de (van oudsher) maatschappelijke belangen die worden (werden) nagestreefd. Ook kan de samenwerking gestalte krijgen door het aangaan van overeenkomsten. In dat geval is de gemeente in de regel geen bestuurder.

De meeste gemeenschappelijke regelingen hebben betrekking op de uitvoering van collegebevoegdheden. Dat betekent dat de colleges die regelingen treffen. De Wet gemeenschappelijke regelingen schrijft voor dat de raad eerst toestemming moet verlenen, voordat het college de regeling definitief kan treffen.

Ontwikkelingen

Gewijzigde Wet gemeenschappelijke regelingen

Op 1 januari 2015 is de nieuwe Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) in werking getreden. De gewijzigde wet introduceert onder meer een nieuwe samenwerkingsvorm voor decentrale overheden: de bedrijfsvoeringsorganisatie. Dit is een samenwerkingsverband met rechtspersoonlijkheid. Anders dan bij een openbaar lichaam kent deze vorm een enkelvoudig bestuur. Deze vorm is alleen mogelijk bij samenwerking op het gebied van uitvoeringstaken. Andere wijzigingen in de wet betreffen onder meer het versterken van de positie van het algemeen bestuur en het versterken van de invloed van deelnemende gemeenten op de begroting en de jaarrekening van de gemeenschappelijke regeling. Dit komt onder meer terug in de ruimere termijnen voor de raden om hun zienswijze te geven op de ontwerpbegroting.

Als gevolg van deze gewijzigde Wet moeten de verschillende gemeenschappelijke regelingen worden aangepast. Per regeling zal bekeken worden of de nieuwe vorm van bedrijfsvoeringsorganisatie tot de mogelijkheden behoort. Voor sommige gemeenschappelijke regelingen is een bedrijfsvoeringsorganisatie niet mogelijk, omdat daar op grond van de wettelijke regeling een openbaar lichaam is voorgeschreven. Dit geldt onder meer voor de GGD en de Veiligheidsregio.

Inventarisatie verbonden partijen

Een overzicht van het aantal verbonden partijen is niet alleen van belang met betrekking tot de (gezamenlijke) uitvoering van beleidstaken maar ook om inzicht te hebben in het budgettaire beslag en de financiële risico's die de gemeente met een verbonden partij kan lopen.

Naar aanleiding van uw raadsbesluit van juni 2018 over het sturen op Verbonden partijen zijn onderstaande tabellen in de nieuwe stijl weergegeven.

Het gaat om een groeimodel, ieder nieuw document uit de P&C cyclus geeft ruimte aan verbeteringen en aanvullingen.

N.V. Alliander		Vestigingsplaats: Arnhem	
Rechtsvorm	N.V.		
Betrokken partijen	Aandeelhouders		
Zeggenschap	Stemming in aandeelhoudersvergaderingen		
Bestuurlijk belang	Via stemrecht op aandelen: 0,15 %. Zeewolde heeft 205.377 aandelen van nominaal € 5		
Doelstelling en openbaar belang	<p>In verband met liberalisering en privatisering volgens de Europese richtlijnen van de energiesector is splitsing in een productiebedrijf en een netwerkbedrijf noodzakelijk geweest. De aandelen van de gemeente Zeewolde zijn overgedragen aan het Zweedse bedrijf Vattenfall. Met de verkoop van de laatste aandelen in 2015 is N.V. Nuon geen verbonden partij meer.</p> <p>De gemeente heeft hiervoor een aandelenpakket van 0,15% in het aandelenkapitaal van het netwerkbedrijf Alliander gekregen, gelijk aan het aandeel in de NUON.</p> <p>De gemeente kan door het zeer geringe aandelenpakket feitelijk zelf geen invloed uitoefenen op het functioneren van Alliander. Samenwerking is daarom gezocht (beleidsmatig en organisatorisch) via het NUON, Vitens, <u>Alliander</u>-platform (NUVAL).</p>		
Relatie met gemeentelijk programma	Programma 3		
Raadsopdracht	N.v.t.		
Financiële ratio's		Jaarrekening 2016	Jaarrekening 2017
	Resultaat * mio	282	203
	Eigen vermogen	3.852	3.739
	Vreemd vermogen	4.153	4.330
Jaarlijkse bijdrage gemeente	Begroting xxxx	Geen	
	Dividend 2015	€ 108.000,-	
	Dividend 2016	€ 155.000,-	
	Dividend 2017	€ NB	
Risico's	De dividenduitkering kan tegenvallen.		
Kansen en ontwikkelingen			

N.V. Vitens Flevoland	Vestigingsplaats Lelystad		
Rechtsvorm	N.V.		
Betrokken partijen	Aandeelhouders		
Zeggenschap	Stemming in aandeelhoudersvergaderingen		
Bestuurlijk belang	Via stemrecht op aandelen: 0,000173 %. Zeewolde heeft 10 aandelen van nominaal € 11, van totaal 577.630 aandelen.		
Doelstelling en openbaar belang	<p>Overall in ons land werden drinkwaterbedrijven opgezet; uiteindelijk telde Nederland er zo'n 220. In de jaren daarna fuseerden steeds meer drinkwaterbedrijven tot de huidige tien, waarvan Vitens er één is (voorheen de Hydron). Vitens bestaat in haar huidige vorm sinds 2006 en richt zich op het maken van drinkwater.</p> <p>Doelen zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Invloed op dienstverlening en tarieven - Rendement op aandelen en daarmee een duurzame belegging <p>De drinkwaterbedrijven mogen van de wetgever niet geprivatiseerd worden en dienen in overheidshanden te blijven. De aandeelhouders hebben, binnen de daarvoor geldende wettelijke bepalingen, relatief veel zeggenschap in de jaarlijkse vaststelling van de tarieven, de investeringen en de dividenduitkeringen. De aandeelhouders hebben tevens zeggenschap over het beloningsbeleid.</p>		
Relatie met gemeentelijk programma	Programma 3		
Inwerkingtredingdatum	N.v.t.		
Financiële ratio's		Jaarrekening 2016	Jaarrekening 2017
	Resultaat	32	48
	Eigen vermogen	441	486
	Vreemd vermogen	1.293	1.242
Jaarlijkse bijdrage gemeente	Begroting ~~xxxx~~	Geen	
	Dividend 2015	€ 377.000,-	
	Dividend 2016	€ 331.000,-	
	Dividend 2017	€ NB	
Risico's	Vitens is een solide bedrijf, er zijn geen risico's te verwachten met een substantiële impact op de financiële positie van de gemeente Lelystad. Wel zal, als gevolg van de wettelijke regulering van de winst, in 2019 en 2020 een lager dividend ontvangen worden.		
Kansen en ontwikkelingen			

N.V. Bank Nederlandse Gemeenten	Vestigingsplaats Den Haag		
Rechtsvorm	N.V.		
Betrokken partijen	Aandeelhouders		
Zeggenschap	Stemming in aandeelhoudersvergaderingen		
Bestuurlijk belang	Via stemrecht op aandelen: 0,000141 %. Zeewolde heeft 78 aandelen van nominaal € 1		
Doelstelling en openbaar belang	<p>De N.V. BNG Bank is in 1914 opgericht door de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (onder de naam 'Gemeentelijke Credietbank'). De bank is een structuurvennootschap. Klanten van BNG Bank zijn overwegend overheden en instellingen op het gebied van volkshuisvesting, gezondheidszorg, onderwijs en openbaar nut. BNG Bank biedt financiële diensten op maat, zoals kredietverlening, advies, betalingsverkeer, elektronisch bankieren en vermogensbeheer. Ook participeert de bank in publiek-private samenwerking. Verreweg het grootste deel van de kredietverlening van de bank is kredietrisicovrij, omdat deze aan of onder garantie van overheden plaatsvindt.</p> <p>De BNG is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. Met gespecificeerde financiële dienstverlening draagt de BNG bij aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. Daarmee is de bank essentieel voor de publieke taak.</p> <p>Doelen zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Invloed op dienstverlening en kostenniveau - Rendement op aandelen en daarmee een duurzame belegging 		
Relatie met gemeentelijk programma	Programma 3		
Inwerkingtredingsdatum	N.v.t.		
Financiële ratio's		Jaarrekening 2016	Jaarrekening 2017
	Resultaat	369	NB
	Eigen vermogen	4.486	NB
	Vreemd vermogen	149.514	NB
Jaarlijkse bijdrage gemeente	Begroting xxxx	Geen	
	Dividend 2015	€	
	Dividend 2016	€	
	Dividend 2017	€	
Risico's			
Kansen en ontwikkelingen			

N.V. Huisvuilcentrale Alkmaar (HVC)	Vestigingsplaats Alkmaar		
Rechtsvorm	N.V.		
Betrokken partijen	Aandeelhouders		
Zeggenschap	Stemming in aandeelhoudersvergaderingen		
Bestuurlijk belang	Via stemrecht op aandelen.		
	Zeewolde heeft 20 aandelen van de 2.914 stuks, zijnde 0,68 %.		
	Nominale waarde € 1,-.		
Doelstelling en openbaar belang	Verwerken van afvalstoffen, bijdragen aan materiaalhergebruik en duurzaamheid.		
Relatie met gemeentelijk programma	Programma 7		
Inwerkingtredingsdatum	N.v.t.		
Financiële ratio's		Jaarrekening xxxx	Jaarrekening xxxx
	Resultaat		
	Eigen vermogen		
	Vreemd vermogen		
Jaarlijkse bijdrage gemeente	Begroting xxxx		
	Jaarrekening xxxx		
	Jaarrekening xxxx		
	Jaarrekening xxxx		
Risico's	HVC heeft in de jaren 2014, 2015 en 2016 winst gemaakt. Ook voor 2017 wordt een positief resultaat verwacht. Het eigen vermogen ten opzichte van het balanstotaal is met een solvabiliteit van ca. 9% nog wel laag. De komende jaren is begroot dat de winst zal stijgen, mede als gevolg van de opbrengsten van de windparken. De resultaten zullen worden toegevoegd aan het eigen vermogen ter versterking van de solvabiliteit. Het risico voor de deelnemende gemeenten zal daarmee kleiner worden.		
Kansen en ontwikkelingen			

Coöperatie Gastvrije Randmeren	Vestigingsplaats Harderwijk		
Rechtsvorm	Coöperatie		
Betrokken partijen			
Zeggenschap	Elk lid van de Coöperatie heeft recht op het uitbrengen van een aantal stemmen in de Algemene Ledenvergadering dat gelijk is aan het aantal eenheden dat zij gestort heeft als jaarlijkse bijdrage op de Ledenrekening.		
Bestuurlijk belang	Zestien gemeenten zijn lid van de gebiedscoöperatie Gastvrije Randmeren. De gemeente Zeewolde heeft zitting in de Algemene Ledenvergadering, het hoogste orgaan van de coöperatie. De portefeuillehouder van Zeewolde is voorzitter van het bestuur van de Coöperatie.		
Doelstelling en openbaar belang	Gastvrije Randmeren heeft als doel de kwaliteit van het natuur- en recreatiegebied Randmeren te verhogen en de robuustheid van het gebied te versterken. Het werkgebied van de coöperatie Gastvrije Randmeren strekt zich uit van Hollandse Brug tot Ketelbrug, een langgerekte merenreeks van ruim tachtig kilometer.		
Relatie met gemeentelijk programma	Programma 5		
Inwerkingtredingsdatum	29 september 2011, inwerking 21 november 2013		
Financiële ratio's		Jaarrekening xxxx	Jaarrekening xxxx
	Resultaat		
	Eigen vermogen		
	Vreemd vermogen		
Jaarlijkse bijdrage gemeente	Begroting xxxx		
	Jaarrekening xxxx		
	Jaarrekening xxxx		
	Jaarrekening xxxx		
Risico's			
Kansen en ontwikkelingen			

GGD Flevoland	Vestigingsplaats Lelystad		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling (openbaar lichaam)		
Betrokken partijen			
Zeggenschap	Bij reguliere besluiten: 1 van de 6 stemmen = 16,67% Zeewolde is één van de 6 deelnemende gemeenten aan de GR GGD Flevoland.		
	Bij begroting: 1 van de 6 stemmen = 16,67%		
Bestuurlijk belang	Deelname in het algemeen bestuur door de portefeuillehouder van Zeewolde		
Doelstelling en openbaar belang	<p>Beleidsadvisering en uitvoering Publieke Gezondheid</p> <p>Beleidsadvisering en uitvoering Jeugdgezondheidszorg (preventie) en Algemene Gezondheidszorg (preventie): gericht op het verkleinen en voorkomen van gezondheidsachterstanden</p> <p>Beleidsadvisering en (coördinatie) uitvoering bij rampen en crises</p>		
Relatie met gemeentelijk programma	Programma 7		
Inwerkingtredingsdatum	29 november 2007, inwerking 1 januari 2008		
Financiële ratio's		Jaarrekening ~~xxxx~~	Jaarrekening ~~xxxx~~
	Resultaat		
	Eigen vermogen		
	Vreemd vermogen		
Jaarlijkse bijdrage gemeente	Begroting ~~xxxx~~		
	Jaarrekening ~~xxxx~~		
	Jaarrekening ~~xxxx~~		
	Jaarrekening ~~xxxx~~		
	De jaarbijdrage aan de GGD (voor de openbare gezondheidszorg) wordt bepaald op basis van een vast bedrag per inwoner.		
Risico's	<p>Sinds de begroting 2016 van de GGD neemt de GGD een weerstandsvermogen op. Dit betreft de relatie tussen de weerstandscapaciteit en de financiële risico's. Als lid van de GR is Zeewolde deels (naar rato) aansprakelijk in geval van tekorten (verplichte bijdrage).</p> <p>De begroting van de GGD bestaat grotendeels uit markttaken, die niet door de gemeenten gefinancierd worden. Wanneer deze markttaken flink afnemen, dan zal de gemeentelijke bijdrage behoorlijk moeten toenemen om de GGD in stand te houden.</p> <p>De GGD Flevoland is toegetreden tot een op te richten coöperatie JGZ Almere, (mede) op verzoek van de gemeente Almere. De GGD heeft samen Gemeente Almere bij schrijven d.d. 5 juli 2016 garanties afgegeven dat de oprichting van de coöperatie Jeugdgezondheidszorg geen nadeel zal opleveren voor de andere gemeenten die aangesloten zijn bij GGD Flevoland.</p>		
Kansen en ontwikkelingen	Op dit moment vindt verkenning plaats naar een samengaan van de GGD Flevoland met de GGD Gooi- en Vechtstreek (dit omvat hetzelfde werkgebied als de Veiligheidsregio).		

Veiligheidsregio Flevoland	Vestigingsplaats Lelystad		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling (Openbaar lichaam)		
Betrokken partijen	Alle gemeenten in Flevoland		
Zeggenschap	Bij reguliere besluiten: 1 van de 6 stemmen = 16,67%		
	De leden van het algemeen bestuur en het dagelijks bestuur hebben in de vergadering van respectievelijk het algemeen bestuur en het dagelijks bestuur ieder één stem (totaal 6).		
	Bij begroting: 1 van de 20 stemmen = 5 %		
	Voor het nemen van een besluit voor begroting en rekening wordt de volgende stemverdeling (totaal 20) toegepast: Almere; 9 stemmen, Dronten: 2 stemmen, Lelystad: 5 stemmen, Noordoostpolder; 2 stemmen, Urk: 1 stem en Zeewolde; 1 stem.		
Bestuurlijk belang	Deelname in het algemeen bestuur door burgemeester		
Doelstelling en openbaar belang	Gemeenschappelijke meldkamer Rampenbestrijding, crisisbeheersing en bevolkingszorg Brandweezorg en de geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen		
Relatie met gemeentelijk programma	Programma 1		
Inwerkingtredingsdatum	9 november 2007, inwerking 1 januari 2008, herzien 7 december 2010, raad 17 februari 2011		
Financiële ratio's		Jaarrekening 2016	Jaarrekening 2017
	Resultaat	Nihil	
	Eigen vermogen	8,5	
	Vreemd vermogen	6,2	
Jaarlijkse bijdrage gemeente	Begroting xxxx		
(€ mio)	Jaarrekening 2016		
	Jaarrekening xxxx		
	Jaarrekening xxxx		
Risico's	Het eigen vermogen van Veiligheidsregio is voldoende om tegenvallers op dit moment zelf op te vangen. Voor de gemeente brengt de deelname aan de veiligheidsregio daarmee geen substantiële risico's met zich mee. Wel zijn er de nodige ontwikkelingen waarvan nu nog niet bekend is of deze eventuele financiële consequenties hebben in de vorm van een hogere bijdrage.		
Kansen en ontwikkelingen			

Werkvoorzieningschap Ijsselmeergroep	Vestigingsplaats Lelystad		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling (openbaar lichaam)		
Betrokken partijen			
Zeggenschap	Bij reguliere besluiten: x van de x stemmen = x% Bij begroting: x van de x stemmen = x%		
Bestuurlijk belang	Deelname in het algemeen bestuur door portefeuillehouder		
Doelstelling en openbaar belang	Uitvoering Wet sociale werkvoorziening voor deelnemende gemeenten Arbeid onder aangepaste omstandigheden bieden (beschermd) Voor de (WSW-)doelgroep met een afstand tot de arbeidsmarkt uitstroom naar regulier werk of detachering mogelijk maken		
Relatie met gemeentelijk programma	Programma 6		
Inwerkingtredingsdatum	24 september 2009, inwerkingtreding 1 november 2009		
Financiële ratio's		Jaarrekening ~~xxxx~~	Jaarrekening ~~xxxx~~
	Resultaat		
	Eigen vermogen		
	Vreemd vermogen		
Jaarlijkse bijdrage gemeente	Begroting ~~xxxx~~		
	Jaarrekening ~~xxxx~~		
	Jaarrekening ~~xxxx~~		
	Jaarrekening ~~xxxx~~		
Risico's	<p>Wanneer het exploitatietekort door de verlaging van de rijkssubsidie per sociale werkvoorziening (~~sw~~) plaats en het staken van nieuwe instroom in de ~~sw~~ structureel wordt is het eigen vermogen ontoereikend om dit op te vangen.</p> <p>De uitvoerende organisatie van de GR Ijsselmeergroep (Concern voor Werk) heeft een plan ontwikkeld om te komen tot een ~~social firm~~. Dit plan is goedgekeurd door het bestuur van de GR Ijsselmeergroep en ligt voor bij de deelnemende gemeenten.</p>		
Kansen en ontwikkelingen	<p>Onlangs heeft het college besloten om (in beginsel) uit te treden uit de Ijsselmeergroep. Dit voorgenomen besluit is voor toestemming aan de raad voorgelegd. Dit onder de overweging dat de uitvoering van het sociaal domein binnen Meerinzicht is belegd. Het Algemeen Bestuur van de Ijsselmeergroep moet nog in dit besluit bewilligen. De feitelijke uittrekking kan niet eerder plaatsvinden dan twee jaar na "bewilligingsbesluit" van het Algemeen Bestuur.</p>		

Het Flevolands Archief		Vestigingsplaats Lelystad	
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling (openbaar lichaam)		
Betrokken partijen	Urk, Dronten, Lelystad, Zeewolde, Waterschap Zuiderzeeland, Provincie Flevoland en Rijk		
Zeggenschap	Bij reguliere besluiten: 1 van de 7 stemmen = 14,28 % Bij begroting: 1 van de 7 stemmen = 14,28 %		
Bestuurlijk belang	Deelname in het algemeen bestuur door portefeuillehouder		
Doelstelling en openbaar belang	Beheer goedgekeurde archiefbewaarplaats Overgedragen archieven in goede, geordende en toegankelijke staat houden (Mee)ontwikkelen en onderhouden van een E-Depot		
Relatie met gemeentelijk programma	Programma 0		
Inwerkingtredingsdatum	30 mei 2002, inwerking 1 februari 2004, archief activiteiten afgesplitst van de voormalige GR Erfgoedcentrum per 23 maart 2017.		
Financiële ratio's		Jaarrekening ~~xxxx~~	Jaarrekening ~~xxxx~~
	Resultaat		
	Eigen vermogen		
	Vreemd vermogen		
Jaarlijkse bijdrage gemeente	Begroting ~~xxxx~~		
	Jaarrekening ~~xxxx~~		
	Jaarrekening ~~xxxx~~		
	Jaarrekening ~~xxxx~~		
Risico's			
Kansen en ontwikkelingen			

Omgevingsdienst Flevoland & Gooi- en Vechtstreek (OFGV)	Vestigingsplaats Lelystad		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling (openbaar lichaam)		
Betrokken partijen	15 deelnemende gemeenten		
Zeggenschap	Bij reguliere besluiten: 1 van de 15 stemmen = x%, naar rato van financiële bijdrage, een van de 15 deelnemers Bij begroting: x van de x stemmen = x%		
Bestuurlijk belang	Deelname in het algemeen bestuur door portefeuillehouder Deelname in het dagelijks bestuur door ...		
Doelstelling en openbaar belang	Uitvoeren van vergunningverlening Toezicht op milieutaken Handhaving van milieutaken		
Relatie met gemeentelijk programma	Programma 7		
Inwerkingredingsdatum	26 april 2012, inwerking 26 april 2012		
Financiële ratio's		Jaarrekening ~~xxxx~~	Jaarrekening ~~xxxx~~
	Resultaat		
	Eigen vermogen		
	Vreemd vermogen		
Jaarlijkse bijdrage gemeente	Begroting ~~xxxx~~		
	Jaarrekening ~~xxxx~~		
	Jaarrekening ~~xxxx~~		
	Jaarrekening ~~xxxx~~		
Risico's	De OFGV staat er financieel goed voor, er zijn geen risico's met een substantiële impact op de gemeentelijke positie te verwachten.		
Kansen en ontwikkelingen			

Meerinzicht		Vestigingsplaats Ermelo	
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling (bedrijfsvoeringsorganisatie)		
Betrokken partijen			
Zeggenschap	Bij reguliere besluiten: 1 van de 3 stemmen = 33,33 % Bij begroting: 1 van de 3 stemmen = 33,33 %		
Bestuurlijk belang	Deelname in het bestuur door portefeuillehouder		
Doelstelling en openbaar belang	Bedrijfsvoerings- en uitvoeringstaken sociaal domein Heffing en invordering belastingen Informatisering, automatisering, gegevensmanagement, juridische zaken, communicatie, facilitaire zaken, personeel & organisatie en financiën & administratie		
Relatie met gemeentelijk programma	Programma 0		
Inwerkingtredingsdatum	12 december 2013, inwerking 1 januari 2015		
Financiële ratio's		Jaarrekening xxxx	Jaarrekening xxxx
	Resultaat	Geen, jaarlijkse afrekening	Geen, jaarlijkse afrekening
	Eigen vermogen Vreemd vermogen	Geen	Geen
Jaarlijkse bijdrage gemeente	Begroting xxxx		
	Jaarrekening xxxx		
	Jaarrekening xxxx		
	Jaarrekening xxxx		
Risico's	Vanuit wetgeving BBV is ook voor een GR de risicoparagraaf verplicht. Hierin neemt de GR de gemeenten in mee, in omvang en aard. De wettelijke regelingen op het gebied van het sociaal domein, die Meerinzicht ten behoeve van Zeewolde uitvoert, zijn zogenoemde open einde regelingen.		
Kansen en ontwikkelingen	Op 1 januari 2018 zijn de tweede fase van de bedrijfsvoeringstaken en de uitvoeringstaken op het gebied van het sociaal domein ondergebracht in Meerinzicht. Meerinzicht is zich als uitvoeringsorganisatie ten dienste van de drie gemeenten nog steeds aan het ontwikkelen.		

Gebiedsontwikkeling Oosterwold	Vestigingsplaats Almere		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling (Centrumgemeenteconstructie: Almere)		
Betrokken partijen Zeggenschap			
Bestuurlijk belang	Deelname door de portefeuillehouder aan het intergemeentelijk overleg. Dit is het periodieke overleg tussen de portefeuillehouders ruimtelijke ordening van de Gemeenten		
Doelstelling en openbaar belang	Uitvoering geven aan de gebiedsontwikkeling Oosterwold		
Relatie met gemeentelijk programma	Programma 8		
Inwerkingtredingsdatum	26 september 2013, 1 januari 2014, zie ook hoofdstuk 4.1.2 blz. 17 Deelgebieden uit de Structuurvisie Zeewolde 2022, raad 25 april 2013		
Financiële ratio's		Jaarrekening <u>xxxx</u>	Jaarrekening <u>xxxx</u>
	Resultaat		
	Eigen vermogen		
	Vreemd vermogen		
Jaarlijkse bijdrage gemeente	Begroting <u>xxxx</u>		
	Jaarrekening <u>xxxx</u>		
	Jaarrekening <u>xxxx</u>		
	Jaarrekening <u>xxxx</u>		
Risico's			
Kansen en ontwikkelingen			

Centrumregeling Sociaal Domein Flevoland	Almere		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling (Centrumgemeenteconstructie: Almere)		
Betrokken partijen			
Zeggenschap	Bij reguliere besluiten: x van de x stemmen = x%		
	Bij begroting: x van de x stemmen = x%		
Bestuurlijk belang			
Doelstelling en openbaar belang	Regionale samenwerking op het gebied van Jeugd en WMO. De samenwerking richt zich op de inkoop of subsidiëring van: <ul style="list-style-type: none"> • a. residentiële (24-uurs) zorg en crisisopvang; • b. pleegzorg; • c. gesloten jeugdzorg (jeugdzorg plus); • d. jeugdredasseringsmaatregelen; • e. jeugdbeschermingsmaatregelen; • f. zeer gespecialiseerde dagbehandeling, en • g. jeugd GGZ: specialistische GGZ en de generalistische basis GG 		
Relatie met gemeentelijk programma	Programma 6		
Inwerkingredingsdatum	30 oktober 2014, inwerking 1 januari 2015		
Financiële ratio's	Resultaat	Jaarrekening xxxx	Jaarrekening xxxx
	Eigen vermogen		
	Vreemd vermogen		
Jaarlijkse bijdrage gemeente	Begroting xxxx		
	Jaarrekening xxxx		
	Jaarrekening xxxx		
	Jaarrekening xxxx		
Risico's	De centrumregeling Sociaal Domein Flevoland geeft voornamelijk uitvoering aan de Jeugdwet (zie hierboven). Het betreft hier ook een open einde regeling (zorg kan in principe niet geweigerd worden om financiële redenen). Jaarlijks wordt er financieel afgerekend met de deelnemers.		
Kansen en ontwikkelingen	Een ontwikkeling voor de komende jaren is de mogelijke decentralisatie van de taak beschermd wonen van de centrumgemeente naar de individuele gemeente.		

Overige deelnemingen

Voorts heeft de gemeente een deelneming in het Appa-fonds van BNG, bedoeld voor de pensioenopbouw van politieke ambtsdragers. Dit betreffen geen aandelen, maar participatiebewijzen, waarbij er geen bestuurlijke invloed (stemrecht) is. Om die reden is deze deelneming niet in het overzicht tabel Financieel overzicht verbonden partijen opgenomen.

3.7 Paragraaf Grondbeleid

Inleiding

Vanaf het ontstaan van de gemeente in 1984 bezit Zeewolde, door de overdracht vanuit de Rijksdienst voor IJsselmeerpolders, grond voor de ontwikkeling van woningbouwlocaties, werklocaties en voorzieningen. De gemeente nam hierbij als vanzelfsprekend een actieve rol in. Actief grondbeleid heeft jarenlang als uitgangspunt gediend waardoor ook nieuwe gronden werden aangekocht om te ontwikkelen.

In 2014 heeft herbezinning van het grondbeleid plaatsgevonden. Enerzijds vanwege de economische crisis die sterke invloed had op de resultaten/risico's van de actieve grondexploitaties. Anderzijds door ruimtelijke initiatieven op gronden die niet in eigendom waren van de gemeente Zeewolde.

In de Nota Grondbeleid 2014 is de volgende beleidswijziging doorgevoerd:

- Voor bestaande projecten/ontwikkellocaties en locaties die al in eigendom zijn van de gemeente is/blijft actief grondbeleid het uitgangspunt.
- Voor nieuwe projecten/ontwikkellocaties heeft facilitair grondbeleid de voorkeur, maar zal een besluit genomen worden over de gemeentelijke rol en het te voeren grondbeleid op basis van diverse aspecten.

Grondexploitatieberekeningen (grexen)

- Een grex geeft een gedetailleerd beeld van de diverse kosten en opbrengsten die zich voordoen bij de ontwikkeling van een locatie. Er wordt aangegeven welke kosten en opbrengsten al zijn gemaakt (boekwaarde) en wat de resterende begrote kosten en opbrengsten zijn, verdeeld over de verdere looptijd van de grex (faseren).
- Een grex wordt ieder jaar bijgesteld. Binnen de gemeente Zeewolde wordt hierbij onderscheid gemaakt tussen herzieningen en actualisaties. Een herziening wordt tenminste tweemaal opgesteld en bevat een complete beoordeling van eenheden, eenheidsprijzen, stedenbouwkundig ontwerp en grondprijzen. In het jaar waarin geen herziening staat gepland, vindt een actualisatie plaats. Hierbij wordt de boekwaarde geactualiseerd waarna de nog te maken kosten en opbrengsten opnieuw over de resterende looptijd worden gefaseerd.
- Een herziening wordt ter vaststelling aangeboden aan de gemeenteraad. Actualisaties worden vastgesteld door het college en ter informatie voorgelegd aan de raadscommissie Bestuur en Middelen.
- In een grex worden de kosten en opbrengsten nominaal geraamd (vast prijspeil) en vervolgens over de resterende looptijd gefaseerd. Doordat fasering nagenoeg altijd over meerdere jaren gaat, heeft een grex te maken met factoren als rente en inflatie. Rekenparameters geven deze factoren weer.

Boekwaarde

In onderstaande tabel wordt de begrote boekwaarde per 31 december 2019 weergegeven van de ontwikkellocaties, getotaliseerd op hoofdniveau. Deze tabel is een afgeleide van de vastgestelde grexen medio 2018, tussentijds genomen winst buiten beschouwing gelaten.

Ontwikkellocaties	Begrote Boekwaarde 31-12- 2018	Begrote Kosten 2019	Begrote Opbrengsten 2019	Begrote Boekwaarde 31- 12-2019
Woningbouwgebieden	22.277.861	10.465.869	6.555.648	26.188.082
Bedrijventerreinen	18.905.670	531.603	4.808.705	14.628.568
Centra	-/- 4.369.289	938.472	1.065.281	-/- 4.496.098
Inbreidingslocaties	-/- 57.593	57.593	0	0
Totaal	36.756.649	11.993.537	12.429.634	36.320.552

Er vinden gedurende een jaar diverse herzieningen en actualisaties van de grexen plaats waardoor de begrote kosten en opbrengsten zullen wijzigen. Daarnaast zullen de werkelijke kosten en opbrengsten altijd verschillen van de raming.

Ontwikkeling locaties

De verwachte ontwikkeling van de verschillende locaties in 2019 wordt in onderstaande tabel weergegeven op basis van het aantal m² aan te kopen en te verkopen grond. De gegevens zijn gebaseerd op de vastgestelde grexen medio 2018 en zijn getotaliseerd op hoofdniveau.

Categorie	Aantal m ²
Aan te kopen grond:	0 m ²
Te verkopen grond:	72.456 m ²
- woningbouw	22.889 m ²
- bedrijventerreinen	45.900 m ²
- centra	3.667 m ²

Resultaatprognose

Elk complex heeft een geprognosticeerd resultaat. Deze prognoses worden berekend volgens de nominale waarde methode. Hierbij worden de rekenparameters en disconteringsvoet op 0% gezet waardoor alleen de nominale kosten en opbrengsten worden meegenomen.

Om aansluiting te houden met de gegevens uit de grexen worden meerdere kolommen gebruikt in de tabel met resultaatprognoses:

- A) Resultaatprognose o.b.v. de vigerende grondexploitatieberekeningen rekening houdend met de in de gemeente Zeewolde gehanteerde rekenparameters.
- B) Resultaatprognose o.b.v. nominale waarde methode. Ten opzichte van kolom (A) worden hierbij de kosten- en opbrengstenparameter gewijzigd naar 0%.

Categorie	(A)	(B)
Woningbouwgebieden	-/- 26.769.725	-/- 30.595.837
Bedrijventerreinen	-/- 27.752.059	-/- 26.950.183
Centra	-/- 3.738.755	-/- 3.828.149
Inbreidingslocaties	282.950	279.884
Totaal	-/- 57.977.589	-/- 61.094.285

-/- is voordelig

Er is op dit moment 1 complex met een verliesgevende grondexploitatie: Ontwikkellocatie Noordereiland. Voor dit verlies is in de begroting een voorziening getroffen.

Tussentijdse winstneming

Conform het BBV dienen gemeenten vanaf 2017 jaarlijks tussentijds winst te nemen. Hierbij wordt de Poc (Percentage of completion) methode toegepast. Afhankelijk van de fase waarin de grondexploitatie verkeert, zowel wat betreft de kosten als de opbrengsten, dient reeds een percentage van het begrote eindresultaat als winst te worden genomen.

Door deze richtlijnen wordt een combinatie tussen het voorzichtigheidsbeginsel en realisatiebeginsel doorgevoerd. De gemeente Zeewolde is altijd uitgegaan van het voorzichtigheidsbeginsel. Door toepassing van deze richtlijnen is eerder sprake van tussentijdse winstneming.

Tussentijds genomen winsten worden binnen de gemeente Zeewolde in eerste instantie toegevoegd aan de bekleemde bestemmingsreserve 'BBV-winst grondexploitaties'. Wanneer winsten ook conform het voorzichtigheidsbeginsel genomen mogen worden, vindt overheveling vanuit deze bekleemde bestemmingsreserve plaats aan de reguliere bestemmingsreserve 'Bedrijfsrisico grondbedrijf'.

Een gemeente mag, bij het bepalen van de tussentijdse winst, rekening houden met mogelijke onzekerheden/risico's die niet zijn verwerkt in de grex maar wel invloed kunnen hebben op de nog te realiseren kosten en opbrengsten en daarmee het begrote eindresultaat. Feitelijk wordt hiermee een extra buffer gecreëerd voordat tussentijds winst moet worden genomen. Bij de herziening van de Nota Grondbeleid 2018 zal binnen de gemeente Zeewolde verder beleidsmatig worden stilgestaan bij dit onderwerp.

Risicoreservering

Binnen actief grondbeleid worden de risico's volledig door de gemeente gedragen. De bestemmingsreserve 'Bedrijfsrisico Grondbedrijf' dient binnen de gemeente Zeewolde ter dekking van alle relevante bedrijfsrisico's verbonden aan de grondexploitaties en het opvangen van eventuele nadelige resultaten op complexen.

In de nota Meerjaren Prognose Grondexploitatie wordt een inventarisatie gedaan van de risico's van grondexploitaties die vervolgens gekwantificeerd worden naar een risicoreservering.

Actualisatie van deze nota vindt om de 2 jaar plaats. In februari 2017 heeft de raad de nota MPG 2016 vastgesteld. In deze nota zijn de risico's gekwantificeerd op basis van de vigerende grondexploitatieberekeningen eind 2016.

Voor de actualisatie van een nota MPG worden 2 verschillende risicoanalyses op de complexen uitgevoerd. Uit de risicoanalyses van de nota MPG 2016 ontstond een plafondbedrag van € 8.800.000,- en een bodembedrag van € 5.900.000,-. Tussen de bestemmingsreserve Bedrijfsrisico Grondbedrijf en de Algemene reserve vindt een wisselwerking plaats indien eerstgenoemde lager dan het bodembedrag of hoger dan het plafondbedrag blijkt te zijn. Veiligheidshalve is besloten het plafondbedrag als richtinggevend aan te houden.

3.8 Uitgaande subsidies

Algemeen

Deze paragraaf geeft inzicht in de uitgaande subsidies en gesubsidieerde instellingen. In de Programmabegroting wordt het begrote bedrag voor subsidies weergegeven per beleidsregel/beleidsnota. In de Jaarstukken wordt in beeld gebracht aan welke instellingen subsidies zijn verleend ¹.

¹⁾ Verantwoording van jaarlijkse subsidies vindt altijd plaats na vaststelling van de Jaarstukken.

Indexering

Voor 2019 zullen de subsidiebudgetten geïndexeerd worden met 1,6%.

Deze indexering is gebaseerd op de zogenaamde verwachte prijsindex netto materiele consumptie zoals die voor het betreffende jaar -1 is opgenomen in de Meicirculaire betreffende jaar -2 van het ministerie van Binnenlandse Zaken c.a. Voor 2019 is dat 1,6% (Meicirculaire 2017 d.d. 01-06-2017).

De index wordt berekend over het gehele subsidiebedrag. Er wordt geen uitsplitsing naar loonvormend en materieel toegepast.

Ook vindt geen verrekening plaats tussen de bij de subsidieverlening berekende prijsindexering met de werkelijke prijsindex van het jaar waarop de subsidievaststelling plaatsvindt.

Beleidsregel/Beleidsnota

Voor het toetsen van subsidieaanvragen wordt gebruik gemaakt van beleidsregels. In een enkel geval wordt een subsidieaanvraag direct getoetst aan een beleidsnota. In onderstaand overzicht staat het begrote bedrag voor subsidies per programma weergegeven aan de hand van de geldende beleidsregel/beleidsnota. Indien het een beleidsnota betreft, staat er de afkorting 'BN' voor.

Programma	Beleidsregel /Beleidsnota	Begroot subsidiebedrag
1. Veilig Zeewolde	BN: Jeugdbeleid Zeewolde 2018 e.v. "Een sterke basis voor de jeugd"	7.670,-
3. Zeewolde economisch veerkrachtig	BN: Ont-spannend Zeewolde, Beleidsnota en actiepuntenprogramma recreatie & toerisme	151.384,-
4. Naar school in Zeewolde	BN: Jeugdbeleid Zeewolde 2018 e.v. "Een sterke basis voor de jeugd"	109.253,-
	Peuterspeelzaalwerk 2005 (en verder)	281.852,-
5. Cultureel, sportief en recreatief Zeewolde	BN: Kunst en cultuur 2014 - 2020	666.254,-
	Sport 2005 (en verder)	118.768,-
	Amateurkunstbeoefening 2009 (en verder)	26.030,-
	Natuurvoorlichting en -educatie 2005 (en verder)	4.691,-
	BN: 'Het bruist in Zeewolde! Beleidsnota en uitvoeringsprogramma evenementen 2015 - 2019	76.028,-
	Monumenten (carillon)	18.199,-
6. Zeewolde zorgzaam en solidair	Schuldhulpverlening 2005 (en verder)	228.134,-
	Bijstandsverlening, onderdeel cliëntenparticipatie 2005 (en verder)	3.296,-
	Algemeen maatschappelijk werk 2005 (en verder)	239.657,-

	BN: De visie op het Sociaal Domein	50.261,-
	Bijstandsverlening, onderdeel integratiebeleid nieuwkomers 2005 (en verder)	23.792,-
	BN: De visie op het Sociaal Domein	158.194,-
	BN: Jeugdbeleid Zeewolde 2018 e.v. "Een sterke basis voor de jeugd"	442.705,-
	Jeugdgezondheidszorg 2004 (en verder)	75.485,-
8. Ruimte en wonen in Zeewolde	Volkshuisvesting 2005 (en verder)	4.823,-
Totaal begroot subsidiebedrag		2.686.476,-

Bijlage 1: Begrippenlijst

Balans	Onderdeel van de jaarrekening. De balans geeft een overzicht van de bezittingen, vreemd en eigen vermogen (activa en passiva) van de gemeente. Ook is er een overzicht opgenomen met de niet uit de balans blijvende verplichtingen.
Baten en lasten (stelsel van)	Een begrotingssysteem van baten en lasten houdt in dat alle ontvangsten en uitgaven worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben.
Begroting	Een begroting geeft aan welke beleidsvoornemens de gemeente heeft, hoeveel middelen daarmee zijn gemoeid en uit welke bronnen die middelen afkomstig zijn. Het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) 2004 onderscheidt een beleidsbegroting en de financiële begroting.
Beleidsbegroting	De beleidsbegroting gaat volgens het Besluit begroting en verantwoording 2004 met name in op de (doelstellingen van de) programma's en via de zogenoemde paragrafen op belangrijke onderdelen van het beheer. De beleidsbegroting bestaat uit: <ol style="list-style-type: none"> 1. het programmaplan; 2. de paragrafen.
Het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten	Het wettelijke kader dat vanaf 2004, herzien in 2017, de leidraad is voor de inrichting en de wijze van administreren van de gemeentelijke financiële administratie. Afgekort BBV.
Bestuurlijk belang	Een bestuurlijk belang heeft een gemeente wanneer ze een zetel heeft in het bestuur van een derde rechtspersoon of als ze stemrecht heeft.
Categoriale indeling	Een categoriale indeling is een indeling van baten en lasten naar soorten zoals salarissen, rente en belastingen. Het Besluit begroting en verantwoording 2004 stelt verplicht dat gemeenten de begroting converteren naar categorieën in een apart document. Dit document wordt naar de toezichthouder en CBS gezonden. De voorgeschreven categorieën zullen niet meer zoals bij de comptabiliteitsvoorschriften (tot 2003) zelf worden bepaald, maar bij ministeriële regeling.
Collegeprogramma	Het college geeft in een collegeprogramma de inhoudelijke invulling van belangrijke onderwerpen die in de zittingsperiode tot uitvoering moeten komen. Dit programma komt voort uit het coalitieprogramma, en wordt aan de raad aangeboden ter besluitvorming.
Dualisme	Een dualistisch stelsel kenmerkt zich doordat de posities en bevoegdheden ontvlecht zijn. De raad richt zich primair op de kaderstellende en controlerende functie, het college op de uitvoerende functie. De wethouders zijn geen lid van de raad.
EMU saldo	Het EMU-saldo is in 1992 door de EMU ingevoerd om vergelijkingen tussen de verschillende eurolanden te kunnen maken. In het verleden hanteerde elke staat zijn eigen berekening voor het financieringssaldo. Vergelijken was hierdoor moeilijk. Volgens de regels van de EMU, mag het vorderingstekort niet hoger zijn dan 3% van het bruto binnenlands product (het Verdrag van Maastricht). Hiermee wil men de economische sterkte van de eurolanden behouden. Het EMU-saldo of vorderingensaldo is het financieringssaldo minus deelname aan bedrijven en inkomsten uit kredietverstrekking, uitgedrukt in geld, van een overheid die lid is van de Europese Monetaire Unie (EMU).
Financieel belang	Een financieel belang heeft een gemeente indien de middelen die deze ter beschikking stelt verloren gaan in geval van faillissement van de verbonden partij (een derde rechtspersoon) en/of als financiële problemen bij de verbonden partij verhaald kunnen worden op de gemeente.
Financiële begroting	De financiële begroting gaat volgens het Besluit begroting en verantwoording 2004 met name in op de budgettaire aspecten en op de financiële gevolgen van de beleidsbegroting. De financiële begroting bestaat uit: <ol style="list-style-type: none"> 1. het overzicht van de baten en de lasten en toelichting; 2. de uiteenzetting van de financiële positie en toelichting.
Financiële positie	Onderdeel van de financiële begroting, tevens de tegenhanger van de balans. De financiële positie van een gemeente geeft de grootte en samenstelling van het vermogen in relatie tot de baten en lasten.
Functie (Functionele indeling)	Een functie is een eenheid waarin de begroting en jaarstukken worden onderverdeeld volgens het Besluit comptabiliteitsvoorschriften 1995. Dit besluit definieert 80 functies. Het Besluit begroting en verantwoording 2004 laat de indeling van de begroting aan de gemeente vrij, maar stelt verplicht dat gemeenten de begroting converteren naar functies in een apart document. Dit document wordt naar de toezichthouder en CBS gezonden. De

	voorgeschreven functies zullen niet meer bij de comptabiliteitsvoorschriften zelf worden bepaald, maar bij ministeriële regeling.
Jaarrekening	De jaarrekening is verantwoording van de financiële begroting; de jaarrekening gaat in op de realisaties van het afgelopen jaar. De jaarrekening is een onderdeel van de jaarstukken en bestaat uit: 1. de programmarekening en toelichting; 2. de balans en toelichting.
Jaarstukken	De jaarstukken zijn onderverdeeld in het jaarverslag en de jaarrekening en is de verantwoording van de begroting.
Jaarverslag	Het jaarverslag is de verantwoording van de beleidsbegroting en gaat met name in op de uitkomsten van de programma's over het afgelopen begrotingsjaar. Het jaarverslag is een onderdeel van de jaarstukken en bestaat uit: 1. de programmaverantwoording; 2. de paragrafen.
MDF	Maatschappelijke dienstverlening Flevoland
Overzicht van baten en lasten	Onderdeel van de financiële begroting en jaarrekening dat een overzicht geeft van alle baten en lasten die in de programma's zijn opgenomen.
OVZ	Ondernemersvereniging Zeewolde
Paragrafen	Een paragraaf geeft volgens het BBV 2004 een dwarsdoorsnede van de begroting of jaarrekening op financiële aspecten. Het gaat dan om de beleidslijnen van beheersmatige aspecten die belangrijk zijn, financieel, politiek of anderszins. De paragrafen zijn onderdeel van zowel de beleidsbegroting als het jaarverslag.
PDV	Perifere detailhandel. Perifere detailhandelsvestigingen (PDV) zijn winkels die vanwege hun aard en omvang over het algemeen niet in de traditionele winkelcentra (binnenstad, buurt- en wijkcentra) gevestigd kunnen worden. Het gaat hierbij vooral over de volumineuze aard van de goederen. De volgende branches vallen onder deze categorie: grove bouwmaterialen, brand- en explosiegevaarlijke stoffen, auto's, boten en caravans, bouwmarkten, tuincentra, detailhandel in woninginrichting, meubelen, sanitair en grootschalige fietsenwinkel. Deze benadering van perifere winkels is vanuit het voormalige rijksbeleid ingestoken en dus met name <i>branchegericht</i> . Naast deze branchegerichte insteek zijn steeds vaker ook winkels perifeer gevestigd, die vanwege <i>omvang</i> niet in één van de traditionele winkelcentra gevestigd zijn. Deze winkels, groter dan 1.500 m ² BVO die niet onder de boven beschreven branches vallen, worden grootschalige detailhandelsvestigingen genoemd (GDV). Veelal gaat het daarbij om winkels die een groot verzorgingsbereik hebben (bovenlokaal/regionaal) en een grote verkeer- en parkeerbehoefte genereren. In het nieuwe ruimtelijke beleid van het Rijk is het onderscheid tussen PDV en GDV formeel vervallen.
Taakveld (tot 2016 een Product)	Een taakveld van een taakveldraming of taakveldrealisatie kan omschreven worden als het resultaat van samenhangend handelen, meetbaar gemaakt in de tijd, geld en kwaliteit. Een taakveld wordt in de handreiking ruim geïnterpreteerd. Het kan zijn: een voorziening, een dienst, een goed of een activiteit. Een kern is dat er taakstellende afspraken aan verbonden kunnen worden. Een taakveld omvat zoveel mogelijke kwantitatieve normen voor zowel financiële als niet-financiële prestatie indicatoren.
Taakveldraming (tot 2016 Productenraming)	De productenraming werd volgens het BBV 2004 opgebouwd vanuit de programmabegroting en geeft alle gemeentelijke activiteiten weer in termen van producten. Vanuit de wijzigingen BBV 2017 is dit geworden tot een taakveld met in een aantal gevallen een andere indeling en definiëring. De taakveldraming is het begrotingsdocument van het college en heeft met name een beheersfunctie voor de uitvoering van de begroting.
Taakveldrealisatie (tot 2016 Productenrealisatie)	Een taakveldrealisatie is de verantwoording van de taakveldraming en wordt na afloop van het begrotingsjaar opgesteld.
Programma	Een samenhangende verzameling van producten, activiteiten en geldmiddelen gericht op het bereiken van vooraf bepaalde maatschappelijke effecten, waaraan idealiter indicatoren gekoppeld kunnen worden.

Programmabegroting	Een programmabegroting is een typering voor de nieuwe beoogde begroting doordat de programma's in de begroting centraal staan. In het Besluit begroting en verantwoording 2004 wordt het woord programmabegroting niet gebruikt. Het kenmerk van de begroting volgens de nieuwe comptabiliteitsvoorschriften is dat de begroting is onderverdeeld in programma's, daarom wordt er naar de begroting volgens de nieuwe voorschriften ook wel verwezen als programma-begroting. Een programmabegroting bestaat idealiter uit 10-15 programma's. De gemeente is vrij in de keuze van de programma's en in het aantal.
Programmaplan	Een programmaplan behandelt per programma expliciet de maatschappelijke effecten en de wijze waarop er naar gestreefd zal worden die effecten te verwezenlijken. Dit wordt gedaan aan de hand van de volgende drie vragen: Wat willen we? Wat gaan we ervoor doen? Wat gaat het kosten?
Programmarekening	Onderdeel van de jaarrekening. De programmarekening geeft een overzicht van de gerealiseerde baten en lasten van het begrotingsjaar.
Programmaverantwoording	Onderdeel van het jaarverslag. In de programmaverantwoording wordt per programma expliciet ingegaan op de beoogde maatschappelijke effecten en de wijze waarop getracht is deze effecten te verwezenlijken. De vragen: Wat wilden we? Wat hebben we ervoor gedaan? En Wat heeft het gekost? zijn de centrale vragen die in dit deel beantwoord worden.
Raadsprogramma	De raad geeft in een raadsprogramma een agendering van de onderwerpen die in de raadsperiode aan de orde moeten komen. Het gaat als regel met name om de onderwerpen die in de visie van de raad politiek relevant zijn. Het raadsprogramma is de basis voor de planning en control van de raad. In een dualistisch stelsel kunnen alle raadsfracties een raadsprogramma ondertekenen.
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	Dit is het saldo van de lasten en de baten voor de mutaties van reserves.
Gerealiseerde resultaat	Dit is het saldo van de lasten en baten inclusief de mutaties van reserves.
Schatkistbankieren	Het sinds december 2013 verplicht in beheer geven bij de Nederlandse schatkist van overtollig geld. Hiermee vervalt de mogelijkheid voor gemeenten om zelfstandig te bepalen bij welke financiële instelling deze middelen op een spaarrekening of in deposito gezet kunnen worden.
SDV	Sociale dienst Veluwerand
SISA	Single Information Single Audit. Doel hiervan is dat de gemeenten in een keer, namelijk bij de jaarrekening, verantwoording afleggen over door Rijk en Provincies verstrekte subsidies.
SSBZ	Stichting Samenwerkingsbestuur Zeewolde vormt het bestuur van onderstaande openbare basisscholen in Zeewolde: <ul style="list-style-type: none"> • Openbare basisschool 't Wold • Openbare basisschool 't Kofschip • Openbare basisschool De Kiekendief • Openbare basisschool Panta Rhei • Daltonbasisschool De Delta
Verbonden partijen	Het BBV geeft als definitie: 'een verbonden partij [is] een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de provincie onderscheidenlijk gemeente een bestuurlijk én een financieel belang heeft. Een financieel belang [is] een aan de verbonden partij ter beschikking gesteld bedrag dat niet verhaalbaar is indien de verbonden partij failliet gaat onderscheidenlijk het bedrag waarvoor aansprakelijkheid bestaat indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt. Bestuurlijk belang [is] zeggenschap, hetzij uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur hetzij uit hoofde van stemrecht.'
Weerstandscapaciteit	De weerstandscapaciteit is het geheel van middelen (zoals bijvoorbeeld de algemene reserve) waaruit tegenvallers eventueel bekostigd kunnen worden, zonder dat de begroting en het beleid (direct) aangepast behoeven te worden.
Incidentele weerstandscapaciteit	Het vermogen om calamiteiten en andere eenmalige tegenvallers op te kunnen vangen zonder dat dit invloed heeft op de hoogte van de voorzieningenniveaus van de programma's.
Structurele weerstandscapaciteit	Hiermee worden de middelen bedoeld die permanent ingezet kunnen worden om tegenvallers in de lopende exploitatie op te vangen, zonder dat dit ten koste gaat van de uitvoering van de programma's.

Weerstandsvermogen-ratio	De weerstandsvermogen-ratio is de weerstandscapaciteit in relatie tot de risico's.
Wet FIDO	<p data-bbox="619 208 1401 286">Het Rijk heeft regels gesteld aan hoe gemeenten en provincies hun geld en kapitaal beheren. Die regels staan in de Wet financiering decentrale overheden (Wet FIDO).</p> <p data-bbox="619 331 1426 533">Hoeveel geld gemeenten en provincies mogen lenen, is afhankelijk van de hoogte van de begroting. De kasgeldlimiet bepaalt hoeveel geld ze mogen lenen voor een periode van maximaal 1 jaar. De renterisiconorm schrijft voor hoeveel maximaal geleend mag worden voor een periode langer dan 1 jaar. Gemeenten en provincies mogen liquide middelen aanhouden bij de schatkist (schatkistbankieren). Hier krijgen ze een rentevergoeding voor. Gemeenten en provincies mogen zelf bepalen waaraan ze dit besteden.</p> <p data-bbox="619 577 1426 689">Verder zijn gemeenten verplicht een financiële verordening op te stellen. Dit staat in de Gemeentewet. De begroting en het jaarverslag moeten een financieringsparagraaf bevatten. Dat staat in het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten.</p>

Bijlage 2: Overzicht reserves en voorzieningen

Toelichting reserves en voorzieningen

Reserves	Doel	Voeding
Algemene reserve	Het doel van deze reserve dient om risico's in algemene zin op te vangen (buffer functie) en is zonder een directe bestemming. Tevens dient deze reserve om investeringen met maatschappelijk nut mogelijk te maken.	Bestemming rekeningresultaat en toevoeging bespaarde rente.
BR Organisatie ontwikkeling & (E)dienstverlening	Het doel van deze bestemmingsreserve is bekostiging van werkzaamheden op het gebied van e-dienstverlening, ICT en organisatieontwikkeling.	Algemene Reserve e/o bestemming rekeningresultaat.
BR Integraal wijkbeheer	Het doel van deze reserve is bekostiging van uitgaven in het kader van het Integraal wijkbeheer.	Enmalige voeding van € 5.000.000,- in 2007 (t.l.v. Algemene reserve) en € 5.000.000,- in 2016 (t.l.v. BR Nuon).
BR Verlichting	Beschikbaar houden om het in 2011 nieuw te maken beheersplan Verlichting mogelijk te maken.	Enmalig bij de bestemming van het rekeningresultaat 2010.
BR Baggeren	Het doel van deze reserve is het beschikbaar houden van budget om in 2016 te inventariseren of baggerwerkzaamheden nodig zijn en hier voldoende middelen voor te hebben om het dan uit te voeren. Tevens voldoende middelen om te inventariseren of er een baggerplan moet komen en hier voldoende middelen voor hebben om het uit te voeren.	Enmalige voeding vanuit exploitatie baggeren bij de jaarrekening 2011. Daarna vanuit diezelfde exploitatie het resterende budget in de jaren 2012, 2013 en 2014 doteren (totaal € 91.000,-), zoals beschreven in het advies Baggeren.
BR Veer Zeewolde	Het is stand houden van het fiets-/voetveer en de kade aan de zijden van Zeewolde en Horst.	Enmalige overdracht van Recreatieschap Veluwe en jaarlijkse dotatie van de exploitant.
BR Actiewijzer Centrum Zeewolde	Het met eenmalige middelen medemogelijk maken van acties uit de Actiewijzer Centrum Zeewolde.	Enmalig bij raadsbesluit van 30 maart 2017.
BR Bijdrage Investering met economisch nut	Deze bestemmingsreserve dient ten doel om de eenmalige kapitaallasten van de investeringen met economisch nut te dekken.	De komende jaren wordt hieruit jaarlijks een bedrag gehaald als bijdrage voor de kapitaallasten. Indien een investering gedekt wordt door eenmalig geld wordt de dotatie aan deze bestemmingsreserve toegevoegd om de jaarlijkse kapitaallasten te dekken voor de gehele looptijd van de investering.
BR Kunst en cultuurnota	Uitvoering kunst & cultuur nota.	Bij de bestemming van het jaarrekeningresultaat 2008.
BR Sportnota	Uitvoering nota sportnota (actiepuntenprogramma).	Bij de bestemming van het jaarrekeningresultaat 2008.
BR Atletiekbaan	Ontwikkeling / realisatie atletiekbaan.	Enmalige dotatie bestemming rekeningresultaat 2011.
BR Jeugd	Het doel van deze bestemmingsreserve is het dekken van de uitvoeringsrisico's van de nota Jong@Zeewolde.	Enmalig bij vaststelling nieuwe nota.
BR Schuldhulpverlening	Extra inzet schuldhulpverlening door toename cliënten ten gevolge van de economische recessie.	Enmalige dotatie.
BR Jeugdsport- en Cultuurfonds	Het mee laten doen van alle kinderen in de samenleving door wekelijkse activiteit ter ontspanning op sportieve of culturele wijze. Kinderen op sociaal, fysiek en mentaal vlak ontwikkelen.	Enmalig vanuit de Algemene reserve voor een periode van 3 jaar (2017-2019).
BR Energiebesparende	Het doel van de bestemmingsreserve is om het	Enmalig bij de bestemming van

Reserves	Doel	Voeding
maatregelen	ontwikkelen van plannen mogelijk te maken voor energiebesparende maatregelen in gemeentelijke huisvesting. De reserve is ingesteld bij de bestemming van het rekeningresultaat 2009 op 24 juni 2010.	het jaarrekeningresultaat 2009.
BR Verbetering digitale uitwisseling met de OFGV	Doel van deze bestemmingsreserve is om de digitale beschikbaarheid voor de OFGV van dossiers en archief te vergroten.	Enmalig bij de 17 ^e begrotingswijziging van 2015.
BR Bedrijfsrisico Grondbedrijf	Bestemmingsreserve dient ter dekking van alle relevante bedrijfsrisico's verbonden aan de grondexploitatie en het opvangen van nadelige bedrijfsresultaten op complexen.	Voeding is gebaseerd op de gerealiseerde positieve bedrijfsresultaten van afgesloten grondexploitaties en jaarlijkse rentebijbeschrijving.
BR Bevorderen bereikbaarheid woningvoorraad	Het doel van de reserve is het afdekken van het risico van niet terugbetalen van de bij het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting uitstaande middelen die door het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (het SVN) worden verstrekt in de vorm van startersleningen.	Enmalige gelden uit de liquidatie van het Openbaar Lichaam Bouwsubsidiering Regio Flevoland en de opbrengsten in enig jaar vanuit antispeculatiebedingen (raadsbesluit december 2008). Daarbij aanvullend vanuit de algemene reserve wanneer de raad daartoe besluit.
BR Promotie en acquisitie bedrijfsvestigingen	Het, door middel van promotie en acquisitie, succesvol uitgeven van gronden en scheppen van voorwaarden voor de kwantitatieve en kwalitatieve groei van de werkgelegenheid.	Via een jaarlijkse voeding van € 5,- per uitgegeven m ² bedrijventerrein uit de grondexploitaties. De grondexploitaties Herontwikkeling Ambachtsweg, Horsterparc en Zichtlocatie Nobelweg dragen niet bij aan de bestemmingsreserve Promotie en acquisitie.
BR Bouw-Vergunningen	Het doel van deze reserve is het opvangen van tegenvallers in de legesopbrengsten.	De voeding heeft eenmalig plaats gevonden door een eenmalige dotatie vanuit de legesopbrengsten van de van de windmolens uit de Zuidlob. Een werkelijk overschot in enig jaar kan ook worden toegevoegd.
BR Nota Handhaving	Werkbudget voor de uitvoering van de nota handhaving	Algemene reserve (raadsbesluit 30 mei 2013).
BR Projectbureau Wind	Doel van deze bestemmingsreserve is om de activiteiten van het projectbureau mogelijk te maken.	Enmalig bij de 18 ^e begrotingswijziging van 2015, voor de periode van 2015 tot en met 2020.
BR Onderhanden werken	Opvangen van overlopende werkzaamheden c.q. activiteiten, waarvan bij afsluiting van het boekjaar de verplichting wel is aangegaan maar de prestatie nog niet is geleverd.	Op basis van resultaatbestemming bij de jaarrekening.

Voorzieningen	Doel	Voeding
VZ Onderhoud openbare gebouwen	Het doel van deze voorziening is het bekostigen van groot onderhoud van alle gemeentelijke gebouwen.	De voeding van deze voorziening vindt plaats door een jaarlijkse dotatie vanuit de exploitatie.
VZ Wachtgeld ex-wethouders	Het doel is om het wachtgeld van oud-bestuurders te kunnen bekostigen.	Enmalig vanuit de Algemene reserve.
VZ Wethouderspensioen	Het doel is om het pensioen van bestuurders te kunnen bekostigen.	Enmalig vanuit de algemene reserve, periodiek n.a.v overzichten pensioen verzekeraar.
VZ Onderhoud wegen	Het doel van deze voorziening is het opvangen van de	De voeding vindt plaats door een

Vorzieningen	Doel	Voeding
	kosten van groot onderhoud en renovatie van wegen voor wegen buiten en binnen de bebouwde kom.	jaarlijkse dotatie vanuit de exploitatie. De dotatie is vastgesteld in het beheersplan wegen.
VZ Kunstwerken	Het doel van deze voorziening is het opvangen van kosten van renovatie van bruggen en duikers.	De voeding van deze voorziening vindt plaats door een jaarlijkse dotatie vanuit de exploitatie.
VZ Openbare verlichting	Beschikbaar houden om het beheersplan Verlichting mogelijk te maken.	De voeding van deze voorziening vindt plaats door een jaarlijkse dotatie vanuit de exploitatie.
VZ Dubieuze debiteuren sociale zaken	Het doel is opvangen van de risico's als gevolg van oninbaarheid van vorderingen op bijstandcliënten.	De voeding vindt plaats op basis van resultaatbestemming.
VZ Onderhoud riool	Het doel van deze voorziening is het bekostigen van de (toekomstige) lasten voor groot onderhoud c.q. renovaties van het rioleringsstelsel, zoals beschreven in het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP).	De voeding vindt plaats door storting ten laste van de exploitatie op basis van het GRP.
VZ Duurzaamheidsprogramma	De voorziening dient gebruikt te worden in de gemeente Zeewolde voor: <ul style="list-style-type: none"> • duurzame energieprojecten; • projecten op het gebied van energiebesparing; • projecten op het gebied van natuurontwikkeling; • projecten op het gebied van niet-commerciële recreatie. 	Bijdrage Windpark Prinses Alexia.
VZ Vaarroute	Het realiseren van de bovenwijkse voorziening Vaarroute.	Eenmalig
VZ Dubieuze debiteuren algemeen	Het doel is het opvangen van de risico's als gevolg van oninbaarheid van vorderingen.	Jaarlijkse dotatie vanuit de exploitatie.
VZ Verliesgevende grondexploitaties	Het opvangen van tekorten uit verliesgevende grondexploitaties	Indien een grondexploitatie verliesgevend wordt, vindt er een dotatie plaats vanuit de bestemmingsreserve 'Bedrijfsrisico Grondbedrijf' aan deze voorziening.
VZ Egalisatie afvalstoffen heffing	Het doel van deze voorziening is het opvangen van grote schommelingen in de kosten van inzameling, afvoer en verwerking van huishoudelijke afvalstoffen in relatie tot de heffingen.	De dotatie of onttrekking van deze voorziening vindt jaarlijks plaats door het op jaarrekeningbasis afkomen van het batig saldo op het product afvalverwijdering en -verwerking ten gunste van deze voorziening.
VZ Egalisatie rioolheffing	Het doel van deze voorziening is het opvangen van grote schommelingen in het tarief.	De dotatie of onttrekking van deze voorziening vindt jaarlijks plaats door het op jaarrekeningbasis afkomen van het batig saldo op het product rioolrechten ten gunste van deze voorziening.

Bijlage 3: Toelichting op de reserves en voorzieningen

Begroting 2019 - Overzicht van reserves en voorzieningen

Rekening-nummer	Omschrijving	Saldo per 31 december 2017	Stand per 1 januari 2019	Saldo per 31 december 2019	Mutaties 2020	Mutaties 2021	Mutaties 2022	Stand ultimo 2022
70004	Vz. onderh.gemeentelijke gebouw	1.626.808	1.718.805	1.559.347	102.139	33.728	-192.866	1.502.348
70006	Vz. Wachtgeld ex-wethouders	82.192	82.192	82.192	0	0	0	82.192
70008	Vz. Wethouderspensiolen	1.498.346	1.481.168	1.461.110	-20.058	-20.058	-20.058	1.400.936
72002	Vz. onderhoud wegen	13.762.352	12.806.691	14.635.789	1.162.287	1.176.882	1.191.477	18.166.435
72004	Vz. Kunstwerken	1.330.977	1.467.777	1.729.577	-202.382	274.800	274.800	2.076.795
72005	Vz. Openbare verlichting	0	0	0	354.164	354.164	354.164	1.062.492
76006	Vz. SOZA dubieuze deb.	566.959	566.959	566.959	0	0	0	566.959
77002	Vz. onderhoud riolering	5.216.276	4.744.011	4.259.614	-274.742	-377.073	-479.404	3.128.395
77004	Egalisatie voorziening Rioolheffing	596.810	873.838	1.134.420	-63.493	27.716	120.617	1.219.260
77006	Egalisatie voorziening Afvalstoffen	204.553	137.901	103.416	2.593	2.980	2.980	111.969
77230	Vz. Duurzaamheidsprogramma	842	30.842	60.842	30.000	30.000	30.000	150.842
78002	Vz. Vaarroute	3.088.800	3.088.800	3.088.800	0	0	0	3.088.800
79002	Vz. dubieuze debiteuren alg.	147.042	150.326	150.326	0	0	0	150.326
79004	Vz. verliesgevende grondexpl.	271.963	277.402	282.950	0	0	0	282.950
Totaal voorzieningen		28.394.121	27.426.713	29.115.343	1.090.508	1.503.139	1.281.710	29.901.901
80006	BR Organ.ontw en Edienstverlen	787.321	752.742	718.163	-34.579	-34.579	-34.579	614.426
82102	BR Integraal Wijkbeheer	6.399.532	5.337.532	5.087.532	350.000	550.000	750.000	6.737.532
82106	BR Verlichting	179.270	151.458	116.695	-91.617	0	0	25.078
82210	BR Baggeren	298.052	298.052	298.052	0	0	0	298.052
82230	BR Veer Zeewolde	254.998	286.418	317.838	31.420	31.420	31.420	412.098
83302	BR Actiewijzer Centrum Zeewolde	273.604	-150.000	0	0	0	0	0
85008	BR Bijdr.expl.liv.ec.nut	2.504.887	2.318.185	2.215.871	-101.039	-101.039	-101.039	1.912.754
85014	BR Kunst & Cultuurnota	11.360	11.360	11.360	0	0	0	11.360
85016	BR Sportnota	192.093	192.093	192.093	0	0	0	192.093
85022	BR Atletiekbaan	1.697.958	281.958	281.958	0	0	0	281.958
85024	BR Promotie & acquisitie toer.	-671	-671	-671	0	0	0	-671
86004	BR Jeugd	14.415	14.415	14.415	0	0	0	14.415
86008	BR Schuldhulpverlening	545.240	454.832	288.165	0	0	0	288.165
86014	BR Jeugdsport- en Cultuurfonds	50.000	25.000	0	0	0	0	0
87010	BR energiebesparende maatreg.	79.855	279.855	379.855	0	0	0	379.855
87012	Verb. digitale-uitwissel. OFGV	29.886	29.886	29.886	0	0	0	29.886
88002	BR Bedrijfsrisico Grondbedrijf	10.310.959	9.922.122	9.541.576	-358.393	-472.527	-356.824	8.353.832
88004	Bevord. bereikbhd. woningvrrd.	267.300	267.300	267.300	0	0	0	267.300
88200	BR Bouwvergunningen	1.059.563	1.059.563	1.059.563	0	0	0	1.059.563
88202	BR Nota Handhaving	38.012	12	12	0	0	0	12
88204	BR Projectbureau Wind	191.251	64.670	0	0	0	0	0
89006	Reserve onderhanden werk	1.245.324	1.245.324	1.245.324	0	0	0	1.245.324
Totaal bestemmingsreserves		26.430.211	22.842.108	21.914.989	-204.208	-26.725	288.978	22.123.034
90002	Algemene Reserve *	40.978.461	40.616.650	40.428.795	-67.840	-63.913	-60.220	40.236.822
Totaal algemene reserve		40.978.461	40.616.650	40.428.795	-67.840	-63.913	-60.220	40.236.822
Totaal reserves en voorzieningen		95.802.793	90.885.471	91.459.127	818.460	1.412.501	1.510.468	92.261.756

(* De saldi van de Algemene Reserve is incl. het verwachte resultaat van dat jaar (taakveld 0.11).

Bijlage 4: Uitgebreide geprognosticeerde balans

Balans gemeente Zeewolde

Activa	Jaarrekening		Geprognosticeerde balans			
	Ultimo 2017	Ultimo 2018	Ultimo 2019	Ultimo 2020	Ultimo 2021	Ultimo 2022
Vaste activa						
<i>Materiële vaste activa</i>	27.149	27.923	26.959	26.031	25.114	24.208
- Investerings met een economisch nut:						
- gronden uitgegeven in erfpacht	-	-	-	-	-	-
- overige investeringen met een economisch nut	26.269	27.089	26.187	25.307	24.438	23.581
- niet in exploitatie opgenomen bouwgronden						
- Investerings in de openbare ruimte met uitsluitend een maatschappelijk nut	880	834	772	724	675	627
<i>Financiële vaste activa</i>	3.567	2.986	2.982	2.979	2.977	2.975
- Kapitaalverstrekingen aan:						
- deelnemingen	571	571	571	571	571	571
- Overige langlopende leningen u/g	2.995	2.415	2.411	2.409	2.406	2.404
- Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer						
Totaal vaste activa	30.716	30.909	29.941	29.010	28.091	27.183
Vlottende activa						
<i>Voorraden</i>	38.977	37.360	36.883	31.933	23.563	14.209
- Grond- en hulpstoffen:						
- niet in exploitatie opgenomen bouwgronden						
- Onderhanden werk, waaronder gronden in exploitatie	38.977	37.360	36.883	31.933	23.563	14.209
<i>Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar</i>	26.955	27.543	28.543	29.543	38.543	48.897
- Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	20.412	21.000	22.000	23.000	32.000	42.354
- Overige vorderingen	6.543	6.543	6.543	6.543	6.543	6.543
- Overige uitzettingen						
<i>Liquide middelen</i>	541	540	540	540	540	540
- Kassaldi	1	1	1	1	1	1
- Bank- en giroaldi	539	539	539	539	539	539
<i>Overlopende activa</i>	5.003	5.003	5.003	5.003	5.003	5.003
Totaal vlottende activa	71.476	70.446	70.969	67.019	67.649	68.649
Totaal activa	102.192	101.355	100.909	96.030	95.739	95.832
Passiva						
Vaste passiva						
<i>Eigen vermogen</i>	67.409	67.008	64.874	58.903	57.110	55.921
- Algemene reserve	40.978	44.166	42.959	37.192	35.426	33.948
- Bestemmingsreserves:						
- voor egalisatie van tarieven	1.060					
- overige bestemmingsreserves	25.371	22.842	21.915	21.711	21.684	21.973
- Nog te bestemmen resultaat						
<i>Voorzieningen</i>	27.408	27.427	29.115	30.206	31.709	32.991
- Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	1.581	1.563	1.543	1.523	1.503	1.483
- Onderhouds-egalisatievoorzieningen	19.810	20.108	22.075	23.521	25.390	27.048
- Door derden beklemde middelen met een specifieke aanwendingsrichting	6.018	5.756	5.497	5.162	4.815	4.460
<i>Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer</i>	270	270	270	270	270	270
- Waarborgsommen	270	270	270	270	270	270
Totaal vaste passiva	95.087	94.704	94.259	89.379	89.089	89.182
Vlottende passiva						
<i>Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar</i>	3.747	3.291	3.291	3.291	3.291	3.291
- Overige schulden	3.747	3.291	3.291	3.291	3.291	3.291
<i>Overlopende passiva</i>	3.358	3.359	3.359	3.359	3.359	3.359
- Nog te betalen bedragen	3.094	3.094	3.094	3.094	3.094	3.094
- Van Europese of Nederlandse overheidslichamen onvangen, nog te besteden specifieke uitkeringen						
- Overige vooruitontvangen bedragen	265	265	265	265	265	265
Totaal vlottende passiva	7.105	6.650	6.650	6.650	6.650	6.650
Totaal passiva	102.192	101.355	100.910	96.029	95.740	95.832

Bijlage 5: Overzicht van geraamde lasten en baten per taakveld

Algemeen

Onderstaande recapitulatie geeft een totaalbeeld van het exploitatieresultaat per taakveld over het verslagjaar 2019.

(N.B.: bedragen x € 1.000,-)

Taakveldomschrijving	Begroting 2019		Jaarschijf 2020		Jaarschijf 2021		Jaarschijf 2022	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
0.1 - Bestuur	1.102	0	1.100	0	1.100	0	1.120	0
0.2 - Burgerzaken	610	343	550	339	575	345	607	351
0.3 - Beheer overige geb. en gronden	29	112	29	112	29	112	29	112
0.4 - Overhead	8.363	5	8.520	5	8.453	5	8.479	5
0.5 - Treasury	3	531	6	531	3	531	6	531
0.61 - OZB - woningen	172	2.652	171	2.681	169	2.716	169	2.750
0.62 - OZB - niet woningen	0	2.629	0	2.637	0	2.645	0	2.652
0.64 - Belastingen overig	0	935	0	935	0	935	0	0
0.7 - Alg. uitkering gemeentefonds	0	28.587	0	29.049	0	29.423	0	29.712
0.8 - Overige baten en lasten	2.295	443	2.883	561	3.660	679	3.957	797
0.9 - Vennootschapsbelasting (VpB)	125	0	108	0	223	0	107	0
0.10 - Mutaties reserves	181	1.113	381	653	581	672	781	553
Programma: 0	12.880	37.350	13.749	37.503	14.793	38.062	15.256	37.463
1.1 - Crisisbeheersing en brandweer	1.342	0	1.342	0	1.342	0	1.342	0
1.2 - Openbare orde en veiligheid	326	30	326	30	326	30	326	30
Programma: 1	1.669	30	1.669	30	1.669	30	1.669	30
2.1 - Verkeer en vervoer	5.576	257	5.475	259	5.324	261	5.351	264
2.2 - Parkeren	54	0	54	0	54	0	54	0
2.3 - Recreatieve havens	51	2	51	2	51	2	51	2
2.5 - Openbaar vervoer	1	25	1	25	1	25	1	25
Programma: 2	5.682	283	5.581	286	5.430	288	5.457	290
3.1 - Economische ontwikkeling	18	0	18	0	18	0	18	0
3.2 - Fysieke bedrijfsinfrastructuur	0	0	0	0	0	0	0	0
3.3 - Bedrijfsloket en -regelingen	235	83	235	83	235	83	235	83
3.4 - Economische promotie	501	2.778	501	2.803	501	2.803	501	2.803
Programma: 3	754	2.861	754	2.886	754	2.886	754	2.886
4.2 - Onderwijshuisvesting	556	73	555	73	549	73	545	73
4.3 - Onderwijsbeleid en II-zaken	1.119	21	1.121	21	1.123	21	1.124	21
Programma: 4	1.675	94	1.676	94	1.672	94	1.669	94
5.1 - Sportbeleid en activering	139	0	140	0	140	0	140	0
5.2 - Sportaccommodaties	1.085	441	1.083	441	1.081	441	1.076	441
5.3 - Cultuurpresent.,-prod.,-partic	181	0	181	0	181	0	181	0
5.4 - Musea	49	0	49	0	49	0	49	0
5.5 - Cultureel erfgoed	29	0	29	0	29	0	29	0
5.6 - Media	574	0	574	0	574	0	574	0
5.7 - Openb.groen en (openl.-) recr.	1.572	4	1.603	4	1.609	4	1.659	4
Programma: 5	3.629	445	3.659	445	3.662	445	3.707	445

Algemeen

Onderstaande recapitulatie geeft een totaalbeeld van het exploitatieresultaat per taakveld over het verslagjaar 2019.

(N.B.: bedragen x € 1.000,-)

Taakveldomschrijving	Begroting 2019		Jaarschijf 2020		Jaarschijf 2021		Jaarschijf 2022	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
6.1 - Samenkr. en burgerparticipatie	1.896	0	1.896	0	1.896	0	1.896	0
6.2 - Ondersteuningshuis (wijkteams)	1.678	0	1.688	0	1.698	0	1.708	0
6.3 - Inkomensvoorzieningen	6.363	4.059	6.501	4.059	6.668	4.059	6.670	4.059
6.4 - Begeleide participatie	382	0	382	0	382	0	382	0
6.5 - Arbeidsparticipatie	435	0	449	0	481	0	481	0
6.6 - Maatwerkvoorzieningen (WMO)	945	175	882	175	882	175	882	175
6.71 - Maatwerkdienstverlening 18+	2.368	0	2.336	0	2.336	0	2.336	0
6.72 - Maatwerkdienstverlening 18-	4.363	0	4.213	0	4.163	0	4.113	0
6.82 - Geëscaleerde zorg 18-	553	0	553	0	553	0	553	0
Programma: 6	18.982	4.234	18.900	4.234	19.059	4.234	19.021	4.234
7.1 - Volksgezondheid	806	0	806	0	806	0	806	0
7.2 - Riolering	1.138	1.602	1.036	1.700	1.127	1.810	1.220	1.923
7.3 - Afval	1.845	2.217	1.903	2.243	1.924	2.273	1.945	2.303
7.4 - Milieubeheer	840	74	856	74	871	74	888	74
7.5 - Begraafplaatsen en crematoria	86	84	86	85	85	86	85	87
Programma: 7	4.715	3.977	4.688	4.102	4.813	4.243	4.944	4.386
8.1 - Ruimtelijke ordening	408	25	408	25	408	25	408	25
8.2 - Grondexploitatie	6	0	0	0	0	0	0	0
8.3 - Wonen en bouwen	645	4.782	571	782	571	832	571	882
Programma: 8	1.059	4.807	979	807	979	857	979	907
Totaal programma 0 t/m 8:	51.045	54.081	51.655	50.387	52.831	51.139	53.456	50.735
Saldo:		-3.035		1.268		1.692		2.721

(-/=-voordeel)

www.zeewolde.nl